

วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Journal of Humanities and Social Sciences
Kanchanaburi Rajabhat University

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562

ISSN 2539-5637

กำหนดเผยแพร่ :

ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) / ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม)

วัตถุประสงค์ :

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มี โอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และแขนง วิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม นวัตกรรมเพื่อสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอ ทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

เงื่อนไขการตีพิมพ์ :

ทุกบทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสองท่าน (Double-Blind Peer Review) ทศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้ เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา :

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ศาสตราจารย์ ดร.สิทธิกร พงศ์พานิช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงดี

มหาวิทยาลัยมหิดล

อาจารย์วีระวัฒน์ อุดมทรัพย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จง บุญเรือง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : อาจารย์เพชร วรรณวิวัฒน์

อาจารย์สรินทิพย์ คงครินทร์

กองบรรณาธิการ :

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ใจอารีย์ กำแพงแสน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
รองศาสตราจารย์ วิไลลักษณ์ พรหมเสน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกื้อถวาท บุญปรากฏ	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชาย เพ็ชรตรา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัคราพร สุขทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ชนกฤต มิตรสงเคราะห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อาจารย์สุภพงษ์ สุขขาวนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewer)

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พอน เปรมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อาจารย์ ดร.นพรัตน์ ไชยชนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อาจารย์ ดร.สุทิน อ้นอุบล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพจน์ วณิชกุล	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรรณ กำคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑล คงแถวทอง	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวณีย์ อมรจิตสุวรรณ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์มานพ ประธรรมสาร	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลวรรณ สันถะโกมล	นักวิชาการอิสระ
อาจารย์ ดร.ภาวิณี พนมวัน ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
อาจารย์ ดร.สาคร ชินวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ ดร.สุรศักดิ์ บุญเทียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เลขานุการ : นางสาวกนิษฐา บุญฤทธิ์

ผู้ช่วยเลขานุการ : นางสาวสุภาวดี จันทนะ

ศิลปกรรม : นายนพดล ลิ้มปริงซี่ / นางสาวพนิดา ชมญาติ

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ : นายภูวนาด วิสุทธากร /นางสาวอัจฉรา บริรักษ์ /นางวงเดือน ตั้งภูมิ

สำนักงาน : งานวารสารวิชาการ สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี อาคาร พัชรปัญญา ชั้น 3 ที่อยู่เลขที่ 70 หมู่ที่ 4 ตำบล หนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี รหัสไปรษณีย์ 71190 โทรศัพท์/โทรสาร 034-534072 E-mail : husokru.journal@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีฉบับนี้ ปีที่ 6 เล่มที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2562) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่ผลงานวิจัยและวิชาการ รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการของคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งกองบรรณาธิการตั้งใจรวบรวมและจัดทำ เผยแพร่งานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม นวัตกรรมเพื่อสังคมและการศึกษา สู่เวทีสาธารณชน

วารสารวิชาการฉบับนี้ประกอบด้วยบทความทั้งหมด 8 บทความ จำแนกเป็นบทความ วิชาการ จำนวน 1 บทความ และบทความวิจัย จำนวน 7 บทความ แต่ละบทความได้ถ่ายทอด ภูมิรู้ตามศาสตร์ที่หลากหลายแง่มุมทั้งงานวิจัยในศาสตร์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดย นำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสังคมให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อผู้อ่านและเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่งานวิจัยสู่เวทีสาธารณชนอย่างกว้างขวางต่อไป ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความ ที่ปรึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน และขอขอบคุณ ผู้เขียนทุกท่านที่กรุณาส่งบทความมาให้ตีพิมพ์ จนทำให้วารสารวิชาการฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธง บุญเรือง
บรรณาธิการ

สารบัญ

ผลของความวิตกกังวลต่อสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษ
ในฐานะภาษาต่างประเทศ

Effects of Apprehension on Writing Performance among
EFL Learners.

พิสุทธิ์สยาม วงศ์คำนาม, วิลินวรรณ แสงพวง และนิภาพร โยวัง
Phisutsiam Nguangkhamnam, Wilinwan Saengphuang and
Nipapon Yowang

8

การศึกษาความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของ
บุคลากรองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี

Study of English Communication Training Needs for Personnel in
Local Administrative Organization, Kanchanaburi.

กานต์ลีนี ช่วยเพ็ญชัยภัทร และกรรณิการ์ พันทอง
Kansinee Chuaypenchaipat and Kannika Phantong

22

พิธีกรรมเสนเรื้อนกับการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชุมชนชาวไทยทรงดำ
ตำบลพระแท่น อำเภота่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

Sen Reun Ritual with ethnic identity maintenance of Thai Song
Dam Phra Thaen sub-district, Tha Maka district, Kanchanaburi.

จักษุมาลย์ วงษ์ท้าว
Jaksuman Wongtaw

33

<p>วิเคราะห์การใช้ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ An Analysis of Headline Language in Thairath Newspaper Online. วรรณรท โฉมขวัญ Wannarot Chomkwan</p>	47
<p>ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตอาสากับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา นักศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง The Relationship between Voluntary Factors and Motivation of Activities Participation for Improving students of Chom Bueng Rajabhat university. รัตติกาล จุลเสน, ชัชวาล แอรัมย์หล้า และสมคิด ดวงจักร์ Rattikarn Julsen, Chatchawan Aramla and Somkid Duangchak</p>	65
<p>ศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนจากหนังสือชุดนิทานพื้นบ้าน ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน The Study of Concepts Appearing in the Collections of ASEAN Folktales in the ASEAN Economic Community. ขนิษฐา โอษฐน้อย และพานี ศรีวิภาต Khanittha Otonoi and Panee Sriwiphat</p>	81
<p>แนวทางการขับเคลื่อนสุขภาวะสังคมของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อ ประชาชน Guidelines for Creating a Healthy Society of the Health Region Committee. ศิริธร อรไชย Sirithorn Ornchai</p>	98

การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน : กรณีศึกษาสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่
ได้รับการอนุมัติการ

The Refusal to Extradition: Case Study the Implementation
Extradition Treaties.

ทรงวุฒิ สารสาริน

Songwud Sarasarin

129

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

145

หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความจากงานวิจัย เพื่อตีพิมพ์

ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

146

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์

วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

157

ผลของความวิตกกังวลต่อสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียนที่ใช้
ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ
Effects of Apprehension on Writing Performance among
EFL Learners.

พิสุทธิสยาม งวงคำนาม¹, วิลินวรรณ แสงพวง² และนิภาพร โยวัง³

Phisutsiam Nguangkhamnam¹, Wilinwan Saengphuang² and Nipapon Yowang³

Received: January 10, 2019; Revised: May 15, 2019; Accepted: May 18, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของความวิตกกังวลต่อสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาอังกฤษครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำนวน 60 คน ซึ่งมีการคัดเลือกโดยวิธีสุ่มประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ผลที่ได้จากการวิจัยชี้ให้เห็นค่าสหสัมพันธ์เชิงลบของความวิตกกังวลและสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียนตามสมมุติฐาน การวิจัย กล่าวคือยิ่งผู้เรียนมีความวิตกกังวลในระดับสูง สมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียนจะยิ่งลดต่ำลง นอกจากนี้ผลจากการวิจัยยังถูกนำมาใช้ในการสร้างแบบจำลอง กระบวนการสอน การเขียนสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

---

^{1,2,3} อาจารย์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี; Lecturer, Department of Business English, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand.

คำสำคัญ: ความวิตกกังวลด้านการเขียน สมรรถนะด้านการเขียน การเขียนภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

Abstract

This research aimed at studying the effects of apprehension on writing performance while producing a written task among EFL learners. A sample consisted of 60 first-year students majoring in Business English, Faculty of Humanities and Social Sciences, and English language, Faculty of Education at Kanchanaburi Rajabhat University selected by purposive sampling. The research instruments included a writing Apprehension test (WAT) and a composition test (CT). A two-week period of data collection was carried out with the sample and data analysis was performed using Pearson correlation coefficient. As hypothesized, the results pointed out negative correlation between WAT and CT. And as for pedagogical implication, the results of this study were used to create a writing class model for teaching EFL learners.

Keywords: writing apprehension, writing performance, English writing, English language, English teaching as a foreign language

บทนำ

ในปัจจุบันการเขียนเริ่มมีบทบาทที่สำคัญจากการเฟื่องฟูของยุคดิจิทัล เนื่องจากการสื่อสารในระบบดิจิทัลมักอยู่ในรูปของตัวอักษร และการเขียน ตั้งแต่การสนทนาทั่วไปจนถึงการติดต่อสื่อสารในระดับที่มีความเป็นทางการสูง ด้วยความสำคัญที่เพิ่มขึ้นนี้เองทำให้การใช้ภาษาที่ถูกต้อง และเหมาะสมตามหลักไวยากรณ์มีความจำเป็นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในวงการวิชาการ และในอีกหลากหลายบริบทที่เริ่มเปลี่ยนมาใช้ในการสื่อสารในรูปแบบการเขียนมากขึ้น (Wright, 2554) สำหรับวงการการศึกษาการเขียนถือเป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญที่สุดที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จในแวดวงวิชาการ แต่ในขณะเดียวกันคนจำนวนมากยังคงมองว่าการเขียนคือทักษะที่เรียนรู้และนำมาใช้ได้ยากที่สุด โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และในฐานะ

ภาษาต่างประเทศ (Schriver, K. และ Hayes, J.R. 2555) จากการวิจัย พบว่าคนทั่วไปใช้ทักษะการฟังในการสื่อสารมากถึง 45% ทักษะการพูด 30% ทักษะการอ่าน 16% และทักษะการเขียนเพียง 9% (Hedge, 2556) เมื่อพิจารณาจากสถิติดังกล่าวจะ พบว่าในมุมมองของเจ้าของภาษา ทักษะการเขียนยังถูกมองว่ามีความยุ่งยากและซับซ้อน โดยอ้างอิงจากสัดส่วนการใช้ ที่น้อยมากในการสื่อสารทั่วไปเมื่อเทียบกับทักษะอื่น ๆ (Nunan, 2558) และโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือในฐานะภาษาต่างประเทศ ความรู้ด้านภาษาที่มีอยู่อย่างจำกัด ส่งผลให้เกิดทัศนคติด้านลบต่อการเขียนว่าเป็นสิ่งที่ยากและทำทนายเกินไป (Hyland, 2559)

นอกจากนี้ การขาดความรู้ด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ภาษาอังกฤษอาจนำไปสู่ความวิตกกังวล และความล้มเหลวในการเขียน (Davies & Elder, 2554) โดยทั่วไปความวิตกกังวลจะเพิ่มมากขึ้นตามความซับซ้อน และความยากของสิ่งที่เขียน ส่งผลให้ผู้เรียนหมดกำลังใจ และขาดแรงกระตุ้นในการเขียน เพราะขาดความรู้ที่จำเป็นจนทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีขึ้นได้ (Gere, 2561) ในบริบทของผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง หรือในฐานะภาษาต่างประเทศนั้น ความวิตกกังวลเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนมองว่าตนเองไม่สามารถเขียนสิ่งต่างๆ ได้ดีเท่าที่ควรจนทำให้เกิดอคติไม่พอใจในความสามารถของตน และส่งผลให้เกิดการสร้างสร้งงานเขียนที่ด้อยคุณภาพ การขาดทักษะที่กล่าวมาข้างต้นมีสาเหตุมาจากผลของตัวแปรต้นที่มีอิทธิพล เรียกว่าตัวแปรพยากรณ์ด้านการเขียน (Writing Predictors) เช่น ความสามารถด้านการเขียน ความรู้ด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ทัศนคติที่มีต่อการเขียน ความวิตกกังวลด้านการเขียน และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (McLeod, S. A., 2559) จากการศึกษาผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลด้านการเขียนในระดับสูง ขาดความรู้ความเข้าใจภาษาอังกฤษ และขาดความมั่นใจมักสร้างสร้งงานเขียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นประเด็นปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไขเพื่อการเรียนรู้ภาษาที่ประสบความสำเร็จ และเป็นเวลาหลายทศวรรษที่นักวิจัยการศึกษาพยายามคิดค้นวิธีการในการพัฒนาผู้เรียนโดยเฉพาะด้านการเขียน (Daly, 2552) ถึงกระนั้นการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล ด้านการเขียนและสมรรถนะด้านการเขียนในบริบทของผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือในฐานะ ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษายังถือว่ามึน้อยมาก (พิสุทธิ์สยาม, 2559) การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาตัวแปรพยากรณ์ด้านการเขียนเพื่อเพิ่มเนื้อหาสาระที่สามารถใช้อ้างอิง และเป็นข้อมูลสนับสนุนในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนภาษาอังกฤษทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สำหรับประเทศไทยภาษาอังกฤษถูกใช้ในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งหมายความว่าคนไทยส่วนมากใช้ภาษาอังกฤษในบริบทที่จำกัด เช่น การศึกษา การท่องเที่ยว ธุรกิจ การต่างประเทศ (Elliott, 2557) จากข้อมูลของสำนักงานพัฒนาหลักสูตรและการสอนแห่งชาติ (2555) ภาษาอังกฤษถูกบรรจุให้เป็นวิชาแกนกลางของการศึกษาในทุกระดับ ทำให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนภาษาอังกฤษอย่างน้อยเป็นเวลา 12 ปี ก่อนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตามในการจัดลำดับตามความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่ 62 จากทั้งหมด 70 ประเทศทั่วโลกที่ใช้ภาษาอังกฤษ และเป็นลำดับรองสุดท้ายของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2558) นอกจากนี้ในบรรดา 4 ทักษะของภาษาอังกฤษ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน คนไทยส่วนใหญ่ยังคงมองว่าการเขียนเป็นทักษะที่ยาก เหนื่อยหน่าย บั่นทอนกำลังใจและใช้เวลานานที่สุดในการสร้างสรรค์ ผู้เรียนหลายคนส่งกระดาษคำตอบโดยการเขียนตอบเป็นประโยคสั้นๆ เขียนด้วยประโยคที่ผิดหลักไวยากรณ์ หรือแม้แต่ส่งกระดาษเปล่าในการสอบวิชาการเขียน ดังนั้นวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาวิจัยนี้คือ เพื่อศึกษาความวิตกกังวลต่อการเขียนซึ่งถือเป็นตัวแปรพยากรณ์ตัวหนึ่งที่สำคัญ เพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความวิตกกังวลต่อการเขียนภายใต้คำถามวิจัยดังนี้

1. ความวิตกกังวลมีผลอย่างไรต่อสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลและสมรรถนะด้านการเขียน และหากพิจารณาจากตัวแปรพยากรณ์ด้านการเขียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพในการสร้างสรรค์งานเขียน

การวิจัยนี้มีสมมุติฐานดังนี้

1. ผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลในระดับสูงมีแนวโน้มที่จะสร้างสรรค์งานเขียนที่ด้อยคุณภาพ

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และกรอบการวิจัย

1. ตัวแปรพยากรณ์ด้านการเขียน

ผลที่ได้จากการวิจัยนี้เกิดจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลด้านการเขียน และสมรรถนะด้านการเขียน ซึ่งนักวิจัยการศึกษาได้ให้คำจำกัดความของตัวแปรพยากรณ์ด้านการเขียนในการเรียนรู้ภาษาที่สองดังนี้

Zainuddin และ Moore (2556) กล่าวว่าตัวแปรพยากรณ์ด้านการเขียน คือตัวบ่งชี้ความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียนภาษาที่สอง โดยสังเกตได้จากความสามารถในการใช้คำศัพท์ และไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ความรู้ด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ที่ดีทำให้ผู้เรียนสื่อสารความคิด และเรียบเรียงถ้อยคำได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ Mochida (2560) ยืนยันว่าความรู้ด้านการใช้คำศัพท์ และไวยากรณ์ที่ถูกต้องคือตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการทำนายสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียน ส่วนความวิตกกังวลด้านการเขียนมีนักวิจัยการศึกษาให้คำจำกัดความไว้ดังนี้ Daly และ Miller (2556) กล่าวว่า ความวิตกกังวลด้านการเขียนคืออาการหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้เรียนที่ขาดทักษะภาษาอังกฤษสร้างสรรค์ผลงานด้านการเขียน และความวิตกกังวลนี้ก่อให้เกิดผลด้านลบ และอาจนำไปสู่การด้อยสมรรถนะด้านการเขียน ดังนั้นความวิตกกังวลถือเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการทำนายสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียน

2. การสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

ในบริบททางการศึกษา และด้านธุรกิจของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับกันว่าสมรรถนะด้านภาษาที่ดีทำให้เกิดข้อได้เปรียบ และความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ (ไทยรัฐออนไลน์, 2558) ด้วยเหตุนี้คนไทยส่วนมากจึงมองว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สำคัญ มีเกียรติ และจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อความก้าวหน้า โดยทั่วไปหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยกำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนภาษาอังกฤษอย่างน้อย 3 รายวิชา ประกอบด้วยภาษาอังกฤษพื้นฐาน จำนวน 2 หรือ 3 รายวิชา และภาษาอังกฤษเฉพาะด้าน จำนวน 1 หรือ 2 รายวิชา (สำนักงานพัฒนาหลักสูตรและการสอนแห่งชาติ, 2555) นอกจากนี้ผู้เรียนต้องผ่านการสอบประมวลความรู้ด้านต่าง ๆ ได้แก่ความรู้เฉพาะด้าน ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ด้านภาษาอังกฤษก่อนสำเร็จการศึกษา กล่าวโดยสรุประบบการศึกษาไทยให้ความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในทุกระดับการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีซึ่งมีการคัดเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง เป็นเพศชาย 25 คน และเพศหญิง 35 คน อายุ 18 ถึง 20 ปีผู้เรียนทุกคนมีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษที่คล้ายคลึงกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้ สาขาวิชาที่เรียน ชั้นปี และจำนวนรายวิชาศึกษาทั่วไป (ภาษาอังกฤษ) ที่ได้ลงทะเบียนเรียน

2. การวัด ประเมินผล และเครื่องมือวิจัย

การวิจัยนี้มีตัวแปรในการศึกษา 2 ประเภท คือ ตัวแปรต้น ได้แก่ ความวิตกกังวลด้านการเขียน และตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะด้านการเขียน โดยใช้เครื่องมือวิจัยซึ่งประกอบด้วย แบบทดสอบ 2 ฉบับ ดังนี้

แบบทดสอบความวิตกกังวลด้านการเขียน (Writing Apprehension Test: WAT)
แบบทดสอบนี้จัดทำและพัฒนาโดย Daly และ Miller (2556) ประกอบด้วยประโยคภาษาอังกฤษ 20 ประโยคที่สามารถวัดระดับความวิตกกังวลของผู้เรียนด้านการเขียน โดย 10 ประโยค มีเนื้อหาที่แสดงทัศนคติเชิงบวก และอีก 10 ประโยคมีเนื้อหาที่แสดงทัศนคติเชิงลบต่อการเขียน ผู้เรียนตอบแบบทดสอบโดยการแสดงความเห็นด้วยกับประโยคต่างๆ ด้วยการเลือกระดับ 1 ถึง 5 ซึ่ง ระดับ 1 คือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับ 2 คือไม่เห็นด้วยระดับ 3 คือไม่แน่ใจ ระดับ 4 คือเห็นด้วยและ ระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง แบบทดสอบนี้ได้รับการปรับปรุงดัดแปลง และแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง และมีการทดสอบเพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือกับกลุ่มผู้เรียนที่มีพื้นฐานคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ที่ระดับ 0.92 (ดูภาคผนวก)

แบบทดสอบสมรรถนะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ (Composition Test: CT)
แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยที่ว่างสำหรับเขียนอนุเฉทเชิงสารกเป็นภาษาอังกฤษโดยจำกัดคำไม่เกิน 150 คำ ในหัวข้อ “ในฐานะผู้เรียนภาษาอังกฤษฉันมองว่าทักษะการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญ ที่สุด” การวิเคราะห์และให้คะแนนงานเขียนแต่ละชิ้นใช้เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนของผู้ใช้ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของ Jacobs และคณะ (2555) และมีการหาค่าความ

นำเชื่อถือของ แบบทดสอบและเกณฑ์การให้คะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีตำแหน่งทางวิชาการ 3 ท่าน ได้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (คูภาคผนวก)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้แบ่งขั้นตอนการเก็บข้อมูลเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 วัดระดับความวิตกกังวลของผู้เรียนด้านการเขียนด้วยการทำแบบทดสอบ โดยใช้เวลา 20 นาทีและขั้นตอนที่ 2 การวัดระดับสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียนด้วยการทำแบบทดสอบ โดยใช้เวลา 30 นาที ขั้นตอนทั้งหมดใช้เวลา 2 สัปดาห์ในการเก็บข้อมูล และนักศึกษาทั้ง 60 คนได้ลงนามในแบบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย โดยไม่มีผลกระทบด้านลบตามมาต่อผู้เรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติในด้านสังคมศาสตร์ (SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการวิจัยโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ในการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม และโปรแกรมดังกล่าวได้รับอนุญาต จากเจ้าของลิขสิทธิ์ให้ใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ผลการวิจัย

โดยการพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการวิจัยนี้ ผลการศึกษาแสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความวิตกกังวลด้านการเขียนและสมรรถนะด้านการเขียน

	แบบทดสอบความวิตกกังวลด้านการเขียน
แบบทดสอบสมรรถนะด้านการเขียน	-0.572(**)

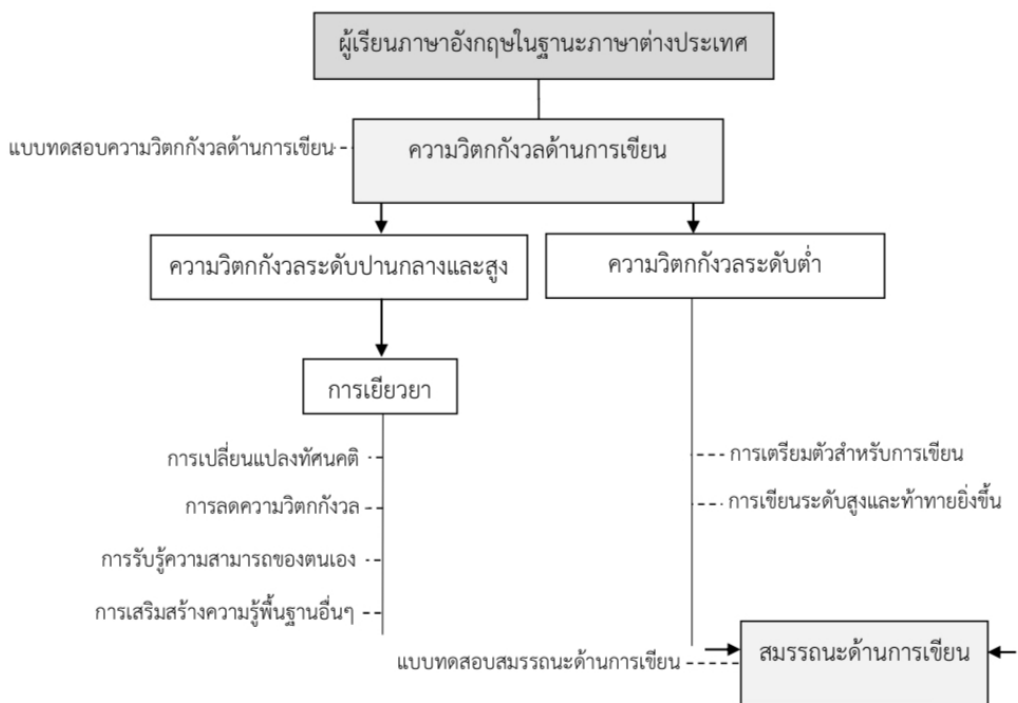
* $p < .05$, ** $p < .01$ (N = 60)

จากผลการศึกษาดังตาราง 1 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลด้านการเขียนและสมรรถนะด้านการเขียนเป็นไปในเชิงลบ โดยมีค่า -0.572 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ในทางทฤษฎี การขาดทักษะภาษาอังกฤษด้านคำศัพท์และไวยากรณ์มีแนวโน้มที่จะส่งผลให้ผู้เรียนสร้างสรรค์งานเขียนที่ด้อยคุณภาพเนื่องจากความวิตกกังวลที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้เรียนที่มีสมรรถนะด้านการเขียนในระดับต่ำมักมีความวิตกกังวลในระดับสูง (Krause, 2552) ในทางกลับกันผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลในระดับต่ำมีแนวโน้มที่จะสร้างสรรค์งานเขียนที่มีคุณภาพมากกว่า (Saadian และ Bagheri, 2557) และผลการศึกษาลักษณะดังกล่าวมีการค้นพบโดยนักวิจัยการศึกษาอีกหลายท่าน (McCarthy Meier และ Rinderer, 2550; Murphy & Bruning, 2560) นอกจากนี้ผลการศึกษาจากนักศึกษจำนวนหนึ่งขัดแย้งกับสมมุติฐาน กล่าวคือผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลในระดับสูงกลับมีสมรรถนะด้านการเขียนในระดับสูงเช่นกัน ซึ่งลักษณะเช่นนี้อาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนที่มีสมรรถนะด้านการเขียนในระดับสูงยังคงมองว่าการเขียนเป็นสิ่งที่ยากและซับซ้อนทำให้เกิดความวิตกกังวลตามมา ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนขาดการรับรู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง (McLeod, S. A., 2559)

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาจากการวิจัยนี้ในบริบทของผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศชี้ให้เห็นปรากฏการณ์ที่คล้ายคลึงกันกับการศึกษาวิจัยอื่นๆ ในขอบเขตเดียวกัน กล่าวคือผู้เรียนที่มีสมรรถนะด้านการเขียนต่ำมักมีความวิตกกังวลในระดับสูง และผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลในระดับต่ำมักสร้างสรรค์งานเขียนที่มีคุณภาพ นอกจากนี้การรับรู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง ถือเป็นหนึ่งในตัวแปรพยากรณ์ด้านการเขียนที่น่าสนใจและควรแก่การศึกษาต่อไป กล่าวโดยรวมแล้วทักษะด้านการเขียนถือเป็นทักษะทางปัญญาที่อาศัยทัศนคติและความสามารถหลายด้าน ดังนั้นตัวแปรต้นอื่น ๆ ล้วนมีผลกระทบต่อสมรรถนะด้านการเขียนทั้งสิ้น (McLeod, S. A., 2555) การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าความวิตกกังวลด้านการเขียนสามารถบ่งบอกสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียนได้ และถือเป็นสิ่งสำคัญในฐานะผู้สอน โดยเฉพาะในบริบทของภาษาอังกฤษที่ถูกใช้ในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่ควรทำความเข้าใจผลกระทบที่เกิดจากตัวแปรพยากรณ์เหล่านี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะของผู้เรียน โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่การเขียนกำลังทวีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ และผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยนี้ถูกนำมาใช้ในการสร้างแบบจำลองกระบวนการสอนการเขียนสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษาต่างประเทศ ดังแผนภาพ 1

แผนภาพ 1 แบบจำลองกระบวนการสอนการเขียนสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรพยากรณ์มากกว่า 1 ตัวที่ส่งผลต่อสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียน เช่น ความสามารถด้านไวยากรณ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเขียน เป็นต้น
2. ควรเพิ่มความหลากหลายของระดับชั้นปีของนักศึกษา หรือศึกษาในกลุ่มประชากรที่มีช่วงอายุ แตกต่างกัน เพื่อให้ผลการศึกษานำไปใช้ได้กับประชากรหลากหลายกลุ่ม
3. ควรแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความกังวลเป็น 3 กลุ่มคือ ผู้เรียนที่มีระดับความวิตกกังวลต่ำ กลาง และสูง เพื่อหาค่าสหสัมพันธ์อย่างละเอียดของตัวแปรแทนการศึกษาในภาพรวมทั้งหมด

เอกสารอ้างอิง

- ไทยรัฐออนไลน์. (2558). “สมรรถนะด้านภาษาและความได้เปรียบเชิงเศรษฐศาสตร์.”
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.thairath.co.th/content/536930> สืบค้น
20 ธันวาคม 2558.
- สำนักงานพัฒนาหลักสูตรและการสอนแห่งชาติ. (2555). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2555**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- Che Musa, N., Yew Lie, K., & Azman, H. (2012, January). “Exploring English language learning and teaching in Malaysia.” **Journal of Language Studies**. 12(1) : 35-51.
- Daly, J. A. (1975, winter). “The empirical development of an instrument to measure writing apprehension.” **Research in the Teaching of English**. 9(3) : 242-249.
- Daly, J. A., & Miller, M. D. (2013). “Writing Apprehension Test (WAT), Measurement Instrument Database for the Social Science.” [Online]. Available : www.midss.ie.org Retrieved September 20 2018.
- Daly, J.A. (1978). “Writing apprehension and writing intensity in business and industry.” **Journal of Educational Research**. 72(1) : 10-14.
- Davies, A. & Elder, C. (2011). **Making classroom assessment work**. Bloomington : Solution Tree Press.
- Elliott, L. J. (2014). **Language Planning and English Language Teaching**. Great Britain : Prince Hall International.
- Gere, A. R. (2018). “Writing and Conceptual Learning in Science.” **Journal of Written Communication**. 36(1) : 99-135.
- Hedge, T. (2008). **Teaching and learning in the language classroom**. Oxford : university Press.
- Hyland, K. (2016). **Teaching and Researching Writing 3rd**. London : Routledge.

- Jacobs, H. L., Zingraf, S., Wormuth, D., Hratfiel V., & Hughey, J. (2012). **ESL composition profile**. Massachusetts : Newbury House.
- Krause, K.L. (2009). “The effect of goal-setting and planning on the writing competence of secondary school students.” **Paper presented at the Annual Conference**. Australian Association for Research in Education, Newcastle.
- McCarthy, P., Meier, S., & Rinderer, R. (2007). “Self-efficacy and writing.” **College Composition and Communication**. 36 : 465-471.
- McLeod, S. A. (2016). “Bandura—Social Learning Theory.” [Online]. Available : <http://www.simplypsychology.org/bandura.html> Retrieved September 20, 2018.
- McLeod, S. A., (1987, December). “Some thoughts about feelings: The affective domain and the writing process.” **College Composition and Communication**. 38(4) : 426-435.
- Mochida, A. (2017). “The development of L2 grammatical knowledge.” [Online]. Available : <http://www.geocities.jp/akiramochida33/bunpou.html> Retrieved September 20, 2018.
- Murphy, C. C. & Bruning, R. H. (1989). “Self-efficacy and outcome expectancy mechanisms in reading and writing achievement.” **Journal of Educational psychology**. 81(1) : 91-100.
- Nunan, D. (2015). **Teaching English to speakers of other languages: An introduction**. New York, NY : Routledge .
- Phisutsiam, N. (2015). **The Acquisition Order of English Subject and Object Wh- question Formation by Thai L2 Learners**. Master Thesis of Arts Graduate School Kasetsart University.

- Saadian & Bagheri. (2014, September). “The Relationship between Grammar and Vocabulary knowledge and Iranian EFL Learners’ Writing Performance (TOEFL PBT Essay).” **International Journal of Language Learning and Applied Linguistics World (IJLLALW)**. 7(1) : 108-123.
- Schrivier, K., & Hayes, J.R. (2555, February). “Writing in the workplace: Constructing documents using multiple digital sources.” **Journal of Writing Research**. 5(3) : 285-337.
- Wright, S. (2011). “Why Writing Skills Are More Important Than Ever?.” [Online]. Available : http://study.com/articles/WhyWriting_Skills_are_More_Important_Than_Ever.html Retrieved December 15, 2018.

ภาคผนวก

1. แบบทดสอบความวิตกกังวลด้านการเขียน (Writing Apprehension Test: WAT)

Writing Apprehension Test (WAT)						
Student ID _____ Major _____ Age _____ Gender ☐ Male ☐ Female						
<p>Instructions: Below are twenty statements that people sometimes make about themselves. Please indicate whether or not you believe each statement applies to you by marking ✓ if you:</p> <p style="text-align: center;">Strongly Disagree (1) Disagree (2) Neutral (3) Agree (4) Strongly Agree (5)</p>						
No.	Statements	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1.	I avoid writing.					
2.	I have no fear of my writing being evaluated.					
3.	I look forward to writing down my ideas.					
4.	My mind seems to go blank when I start to work on a composition.					
5.	Expressing ideas through writing seems to be a waste of time.					
6.	I would enjoy submitting my writing to magazines for evaluation and publication.					
7.	I like to write my ideas down.					
8.	I feel confident in my ability to clearly express my ideas in writing.					
9.	I like to have my friends read what I have written.					
10.	I am nervous about writing.					
11.	People seem to enjoy what I write.					
12.	I enjoy writing.					
13.	I never seem to be able to clearly write down my ideas.					
14.	Writing is a lot of fun.					
15.	I like seeing my thoughts on paper.					
16.	Discussing my writing with others is an enjoyable experience.					
17.	It is easy for me to write good compositions.					
18.	I don't think I write as well as most other people do.					
19.	I don't like my compositions to be evaluated.					
20.	I am not good at writing.					
<p>Please check your answers again, and make sure whether each item is marked. Thank you very much for your cooperation!</p>						

การศึกษาความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของ
บุคลากรองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี
Study of English Communication Training Needs for
Personnel in Local Administrative Organization, Kanchanaburi

กานต์สินี ช่วยเพ็ญชัยภัทร¹ และกรรณิการ์ พันทอง²
Kansinee Chuaypenchaipat¹ and Kannika Phantong²

Received: January 14, 2019; Revised: April 24, 2019; Accepted: May 18, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือบุคลากรเทศบาลตำบลหนองบัวและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว จำนวน 50 คน โดยมีเครื่องมือในการวิจัย คือแบบสำรวจความต้องการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่าความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากร เฉพาะความต้องการมากที่สุดในแต่ละหัวข้อ พบว่ามีจำนวน 10 หัวข้อ ที่บุคลากรมีความต้องการมากที่สุด โดยมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป โดยหัวข้อที่มีความต้องการมากที่สุดลำดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยว (85.5%) รองลงมา คือการบรรยายสถานที่ (77.1%) ตามด้วย

---

¹อาจารย์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี; Lecturer, Department of Business English, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand.

²อาจารย์ กลุ่มจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี; Lecturer, Department of Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand.

การแนะนำตนเองและผู้อื่น การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพ การบอกทิศทาง (75.00) ซึ่งมีค่าร้อยละเท่ากัน จากนั้นลำดับที่ 6 คือ การต้อนรับแขก ผู้มาเยือน (74.10) ตามด้วยหัวข้อการให้และขอช่วยเหลือและการนัดหมาย (72.90) และการสนทนาทางโทรศัพท์และการบอกประสบการณ์ในชีวิต (70.90) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

Abstract

The objective of the research was to explore the English communication training needs for the personnel in the local administrative organizations in Kanchanaburi. The subjects in the study included 50 personnel in Nong Bua Sub-district Municipality and Nong bua Sub-district Administration Organization collected by purposive sampling. A need analysis scale was used as a tool to collect data which were analyzed in statistical terms of percentage.

The result revealed that the top 10 highest needs, 70% upward, of the English communication training for the personnel were as followed, shown in descending order: traveling (85.5%), describing places (77.1%), introducing oneself and others / talking about health / telling direction (75.00), welcoming visitors (74.10), offering and asking for help / arranging appointment (72.90), and telephoning / talking about experience (70.90) respectively.

Keywords: The English communication

บทนำ

ในปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นภาษาสำคัญที่ใช้ในการสื่อสารในทุกองค์กรหรือหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนและมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิก ประชาคมอาเซียนซึ่งต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร องค์กร

หลายๆองค์กร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ จึงมีความตื่นตัวในการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรได้รับการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งในด้านการสื่อสารในชีวิตประจำวันและการทำงาน อีกทั้งประเทศไทยเป็นเมืองท่องเที่ยว โดยเปิดรับนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ ของโลกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศไทยและจังหวัดกาญจนบุรี ก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้เกิดรายได้เข้าสู่ประเทศไทยและจังหวัดกาญจนบุรีเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญยังเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และจังหวัดกาญจนบุรีมีท่าเรือน้ำลิกทวาย-กาญจนบุรี ซึ่งเป็น ศูนย์กลางของการขนส่งในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในจังหวัดกาญจนบุรีเพิ่มสูงขึ้น การพัฒนาทักษะและความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษให้แก่ชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรีจึงเป็นเรื่องเร่งด่วน เพื่อการตอบรับกับการเพิ่มปริมาณของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาใช้ขอรับบริการจากองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐและเข้ารับบริการในสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว หรือเข้ามาติดต่อสอบถามข้อมูลของชุมชน

เทศบาลตำบลหนองบัวและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวเป็นชุมชนเป็นองค์กรที่ตั้งอยู่ในชุมชนหนองบัวซึ่งเป็นชุมชน ๆ หนึ่งในพื้นที่ยุทธศาสตร์ของทางมหาวิทยาลัยในการให้บริการทางวิชาการ ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ขององค์กรที่ต้องการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้บุคลากรได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในการศึกษาดูงานหรือการศึกษาต่อ อันจะเป็นกลไกหนึ่งในการเพิ่มศักยภาพการพัฒนาตนเองของบุคลากรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไปในตัว นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนเป็นจำนวนมากและเข้าขอรับบริการในด้านต่างๆ จากองค์กร จึงมีความจำเป็นที่บุคลากรจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมภาษาอังกฤษของประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรในชุมชนหนองบัว ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลหนองบัวและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว โดยขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญเพราะจะทำให้ทราบถึงความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง ว่าต้องการอบรม

ภาษาอังกฤษในหัวข้อใดบ้างที่สัมพันธ์และเป็นประโยชน์ในบริบทการเป็นเจ้าของบ้านของเมือง
ท่องเที่ยวและการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากร
องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตประชากร

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัด
กาญจนบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลหนองบัวและองค์การ
บริหารส่วนตำบลหนองบัว โดยการสุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejci and Morgan,
1970 , 607-610) ซึ่งเป็นตารางการสุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปที่มีประชากรขนาดเล็ก โดยมีระดับ
ความเชื่อมั่น 95% (.95) หรือมีความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น 5% (.05)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่จำเป็นต่อประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นเมืองท่องเที่ยวและ
เป็นจังหวัดชายแดน ซึ่งมีเนื้อหาที่สื่อสารในบริบทการท่องเที่ยวและบริบทในการปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาและรวบรวมแนวคิดและการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรม
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำแบบสำรวจความ
ต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

1.2 จัดทำแบบสำรวจความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยกำหนดหัวข้อเรื่องจำนวน 30 หัวข้อ ซึ่งได้มาจากการรวบรวมตามบริบทการท่องเที่ยวและบริบทในการปฏิบัติงานในจังหวัดกาญจนบุรี

1.3 นำแบบสำรวจความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบประเมินความเหมาะสม

1.4 แจกแบบสำรวจความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้แก่บุคลากรเทศบาลตำบลหนองบัวและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว

1.5 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสำรวจความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการนำคะแนนมาแปลความหมายตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ประเมินความเหมาะสมของหัวข้อการอบรมในแบบสำรวจความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยหาค่าความเหมาะสม

2.2 วิเคราะห์ความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยหาค่าร้อยละ

ตารางที่ 1 ความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรเทศบาลตำบลหนองบัวและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว

ลำดับ	หัวข้อ	ร้อยละ	ลำดับที่
1	ออกเสียงภาษาอังกฤษ	62.5	18
2	การสนทนาทั่วไป	68.7	11
3	การแนะนำตนเองและผู้อื่น	75.00	3
4	การเขียนจดหมาย	50.00	24
5	การทักทายและการกล่าวลา	50.00	24

6	การต้อนรับแขกผู้มาเยือน	74.1	6
7	การใช้สนทนาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	64.6	15
8	การสนทนาทางโทรศัพท์	70.9	9
9	การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพ	75.00	3
10	การท่องเที่ยว	85.5	1
11	การบันเทิง	41.7	29
12	ประเทศไทย	64.6	15
13	การบอกทิศทาง	75.00	3
14	การประชาสัมพันธ์	66.7	12
15	การอ่านข่าว	45.8	27
16	การให้และขอช่วยเหลือ	72.9	7
17	การบอกความชอบและไม่ชอบ	50.00	24
18	การบรรยายสถานที่	77.1	2
19	การเปรียบเทียบ	43.8	28
20	การให้คำแนะนำ	58.3	22
21	การบรรยายข้อมูลท้องถิ่น	54.2	23
22	การจับจ่ายซื้อของ	63.6	17
23	การกล่าวขอโทษขอบคุณ	41.6	30

24	การเชื่อเชิญ	60.4	19
25	การนัดหมาย	72.9	7
26	การพูดเกี่ยวกับกิจวัตร	60.4	19
27	การบอกประสบการณ์ในชีวิต	70.9	9
28	การบอกเวลา	66.7	12
29	การบอกตัวเลข	66.7	12
30	การบอกข้อมูลส่วนตัว	60.4	19

จากตารางที่ 1 ความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรเทศบาลตำบลหนองบัวและองค์การบริการส่วนตำบลหนองบัว เฉพาะความต้องการมากที่สุดในแต่ละหัวข้อ พบว่ามีจำนวน 10 หัวข้อที่บุคลากรมีความต้องการมากที่สุด โดยมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป โดยหัวข้อที่มีความต้องการมากที่สุดลำดับที่ 1 คือ (10) การท่องเที่ยว (85.5%) รองลงมาคือ (18) การบรรยายสถานที่ (77.1%) และข้อที่มีความต้องการลำดับสุดท้ายคือ (23) การกล่าวขอโทษขอบคุณ (41.6%)

สรุปผลการวิจัย

จากการสำรวจความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งนำไปใช้ในการปฏิบัติงานนั้น พบว่าบุคลากรถึงแม้ว่าจะมีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษทุกคน แต่จากวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน ทำให้แต่ละคนมีความสนใจในภาษาอังกฤษที่ต่างกัน การปฏิบัติที่เกี่ยวกับภาษาก็แตกต่างกัน ย่อมทำให้ทักษะภาษาอังกฤษแตกต่างกันด้วยเช่นกันจึงทำให้เกิดปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งนำมาสู่การเกิดความต้องการในการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเน้นไปที่การสื่อสาร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการฝึกอบรมซึ่งมีบริบทเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการปฏิบัติงานจำนวน 30 หัวข้อ โดยมีบุคลากรเทศบาลตำบลหนองบัวและองค์การบริการ

ส่วนตำบลหนองบัวจำนวน 50 คน ตอบแบบสำรวจ และมีหัวข้อเรื่องจำนวน 10 หัวข้อที่ผู้ถูกสำรวจต้องการฝึกอบรม ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำหัวข้อดังกล่าวต่อยอดไปสร้างเป็นหัวข้อในการฝึกอบรมและพัฒนาเป็นหลักสูตรในการฝึกอบรมต่อไป โดยหัวข้อทั้ง 10 หัวข้อเรียงตามลำดับความต้องการแล้วได้ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 หัวข้อที่เป็นที่ต้องการในการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมากที่สุด

ลำดับ	หัวข้อ	ร้อยละ	ลำดับที่
1	การท่องเที่ยว	85.50	1
2	การบรรยายสถานที่	77.10	2
3	การแนะนำตนเองและผู้อื่น	75.00	3
4	การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพ	75.00	3
5	การบอกทิศทาง	75.00	3
6	การต้อนรับแขกผู้มาเยือน	74.10	6
7	การให้และขอความช่วยเหลือ	72.90	7
8	การนัดหมาย	72.90	7
9	การสนทนาทางโทรศัพท์	70.90	9
10	การบอกประสบการณ์ในชีวิต	70.90	9

อภิปรายผลการวิจัย

การสำรวจความต้องการของผู้เรียนก่อนเรียนในการฝึกอบรมภาษาอังกฤษถือว่ามีความสำคัญ และจำเป็นมากเนื่องจากทำให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนอย่างแท้จริง โดยผลการสำรวจที่พบจะเห็นได้ว่าหัวข้อการฝึกอบรมที่บุคลากรมีความต้องการสูงสุดคือการท่องเที่ยว ซึ่งตรงกับบริบทและยุทธศาสตร์ที่ 3 ของจังหวัดกาญจนบุรี ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์ และการท่องเที่ยวคุณภาพ (จังหวัดกาญจนบุรี, 2560) ส่วนหัวข้อการฝึกอบรมที่บุคลากรมีความต้องการต่ำสุด คือ การบันเทิง โดยในประเด็นหัวข้อนี้ทางบุคลากรสามารถนำไปใช้ในบริบทการท่องเที่ยวและการปฏิบัติงานได้น้อยที่สุด โดยความสนใจและแรงจูงใจมีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Cook, 1981) ซึ่งตรงกับ จิตวิทยาการเรียนรู้ในเรื่องของธรรมชาติของการเรียนรู้ที่จะเกิดการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนอยากทราบ และต้องการอยากรู้ อยากเห็นในสิ่ง ๆ นั้น (Davidson, 1966 อ้างถึงใน ศศิธร เวียงวะลัย, 2556) หลังจากนั้นเลือกเรียนรู้ตามสิ่งเร้าที่น่าสนใจและจะเกิดการเรียนรู้ขึ้น ถ้าสิ่งเร้านั้นตรงกับความต้องการที่แท้จริงของตนด้วยการตอบสนองต่อสิ่งเร้า การเรียนรู้จะได้ผลยิ่งขึ้นถ้าเกิดความพึงพอใจ ถ้านำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้ผลตอบแทนสูงและมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับเกียรติยศชื่อเสียงจากสังคมจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเพื่อนำผลจากการสำรวจไปพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมในส่วนต่อไป ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรนั้นสามารถนำผลการสำรวจไปวางแผนในด้านของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหา สาระของหลักสูตร สื่อการฝึกอบรม กิจกรรมการเรียนการสอน และการติดตามและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ วารุณี อัครโภคิน (2554) ที่ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีการสำรวจความต้องการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่ามีหัวข้อจำนวน 20 หัวข้อที่บุคลากรมีความต้องการฝึกอบรมมากที่สุด เกินกว่า 150 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เกินครึ่งของกลุ่มตัวอย่าง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน จังพานิช และคณะ (2559) ที่ศึกษาการเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยการใช้เอกสารจริงซึ่งได้สำรวจความต้องการเรียนของนักศึกษา ก่อนการออกแบบสื่อการเรียนรู้ ผลที่ได้ทำให้นักศึกษามีความสามารถด้านการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ นิดา ปานดำรงสถิต (2556) ที่ศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถาน

ประกอบการธุรกิจโรงแรม จังหวัดปทุมธานี โดยสุนิดาได้สำรวจความต้องการในส่วน ของประสบการณ์และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการทำงาน และปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยจะเห็นได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรใดก็ควรทำการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการในการ เรียน ข้อมูลพื้นฐานด้านความต้องการ และความจำเป็นของผู้เรียนก่อน โดยเป็นขั้นตอนที่สำคัญ และมีความจำเป็นที่จะต้องนำมากำหนดเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้อง กับเดสเลอร์ (Dessler, 2000, อ้างอิงในบุญ เกิดกลมทุกสิ่ง และคณะ, 2557) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์สำรวจบุคลากรที่จะพัฒนาเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับหลักสูตรการพัฒนานั้น ควรพัฒนาในด้านใดบ้าง ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ทักษะคิด และแรงจูงใจ ส่วนบุคคลที่บุคลากรจำเป็นต้องมีเพื่อให้การฝึกอบรมเกิดประโยชน์ที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำผลที่ได้รับไปพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษให้แก่บุคลากร ในท้องถิ่น
2. ควรมีการสำรวจความต้องการในส่วน of ประสบการณ์และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ในการทำงานและปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ
3. ควรทำสำรวจถึงข้อมูลความแตกต่างกันของตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกัน เพื่อได้ข้อมูลที่ชัดเจน นำไปสู่การพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษให้ตรงกับความต้องการและเหมาะสม กับตำแหน่งหน้าที่
4. ควรทำการสำรวจความต้องการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในหน่วยงานอื่น เพื่อการจัดทำ หลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้องกับความต้องการ และเหมาะสมกับการ ปฏิบัติงานของหน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง

จังหวัดกาญจนบุรี. (2560). “ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://ww2.kanchanaburi.go.th/content/cate/7> สืบค้น 23 กรกฎาคม 2560.

ดวงเดือน จังพานิช และคณะ. (2559, มิถุนายน-ธันวาคม). “การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เอกสารจริง.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. 5 : 115-123.

ธมณต์ปวีร์ เพชรรัตน์. (2555). การสำรวจความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อประเมินตำราเรียนในการฝึกอบรมภาษาอังกฤษของพนักงานสายงานปิโตรเลียมนอกชายฝั่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

บุญเกิด กลมทุกสิ่ง และคณะ. (2557, เมษายน-กันยายน). “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.” วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. 8 : 58-68.

วารุณี อัสวโกคิน. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุนิดา ปานดำรงสถิต. (2556, มกราคม-เมษายน). “ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถานประกอบการธุรกิจ โรงแรม จังหวัดปทุมธานี.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. 5 : 29-38.

ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). การจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

Cook, Vivian. (1981). “Using Authentic Materials in Classroom.” [Online]. Available : [http://: www.AuthMat81.htm](http://www.AuthMat81.htm) Retrieved October 2, 2013.

พิธีกรรมเสนเรือนกับการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชุมชน
ชาวไทยทรงดำ ตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
Sen Reun Ritual with ethnic identity maintenance of Thai
Song Dam Phra Thaen sub-district, Tha Maka district,
Kanchanaburi.

จักษุมาลัย วงษ์ท้าว¹
Jaksuman Wongtaw¹

Received: January 18, 2019; Revised: May 17, 2019; Accepted: May 18, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องพิธีกรรมเสนเรือนกับการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชุมชนชาวไทยทรงดำ ตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์คือ 1. ศึกษาบริบทชุมชนชาวไทยทรงดำบ้านหมอสอ ตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี 2. ศึกษาพิธีกรรมเสนเรือนถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ตลอดทั้งขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมเสนเรือนของ ชุมชนชาวไทยทรงดำในเขตพื้นที่ศึกษาและ 3. ศึกษาบทบาทของพิธีกรรมเสนเรือนต่อการธำรงอัตลักษณ์ชาวไทยทรงดำในเขตพื้นที่ศึกษา ผลการศึกษาพบว่า พิธีกรรมเสนเรือนมีบทบาทที่สำคัญในการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยทรงดำบ้านหมอสอ ดังนี้ ประการแรก พิธีกรรมเสนเรือนเป็นพิธีกรรมที่สะท้อนความเป็นตัวตนของชาวไทยทรงดำอย่างชัดเจนเป็นอัตลักษณ์เฉพาะที่ทำให้ชาวไทยทรงดำแตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ประการที่ 2

---

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี; Lecturer, Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand.

เป็นอัตลักษณ์เฉพาะที่ทำให้ชาวไทยทรงดำแตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ประการที่ 2 พิธีกรรมเสนเรือนเป็นเครื่องมือในการสืบทอดชุดความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวไทยทรงดำ ประการที่ 3 พิธีกรรมเสนเรือนเป็นวิถีชุมชนเป็นบรรทัดฐาน เป็นขนบธรรมเนียมของชุมชน มีการกำหนดชัดเจนว่า “จะต้องทำ” ภายใต้อุดมคติความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ประการที่ 4 พิธีกรรมเสนเรือนเป็นเครื่องมือในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ชาวไทยทรงดำในด้านต่าง ๆ ซึ่งถูกทำให้เด่นชัดผ่านการประกอบพิธีกรรม เช่น ภาษาไทยทรงดำ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ศิลปะหัตถกรรมและบ้านเรือนที่อยู่อาศัย เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการประกอบพิธีกรรม ประการสุดท้าย พิธีกรรมดังกล่าวเป็นตัวยึดโยงความเป็นปึกแผ่นของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ก่อให้เกิดสำนึกทางชาติพันธุ์นำมาสู่การธำรงชาติพันธุ์ภายใต้บริบทความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ของสังคมสมัยใหม่ในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ไทยทรงดำ ไทยโซ่ง อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ การธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ พิธีกรรมเสนเรือน

Abstract

The research of Sen Reun Ritual with ethnic identity maintenance of Thai Song Dam Phra Thaen sub-district, Tha Maka district, Kanchanaburi province aimed to study 1. The context of Thai Song Dam community, Ban Mo So, Phra Thaen sub-district, Kanchanaburi province 2. The Sain Reun Ritual into various elements throughout the process of Sain Reun Ritual of Thai Song Dam community in the study area and 3. The role of the Sain Reun Ritual on the Ethnic identity of Thai Song Dam in the study area. The results of the study showed that the Sain Reun Ritual has played an important role in maintaining the ethnic group identity of Thai Song Dam, Ban Mor Sor as follow.

Firstly, the Sain Reun Ritual is a ritual that clearly reflects the identity of Thai Song Dam. It is a unique identity that makes Thai Song Dam different from other ethnic groups. Secondly, the Sain Reun Ritual is a tool for succession of beliefs about the ancestral spirits which is considered the one of the important

identities of Thai Song Dam. Thirdly, the Sain Reun Ritual is a community way, a norm, a traditional community. There will be a clear definition that “must be done” under the set of beliefs about ancestral spirits. Fourth, the Sain Reun Ritual is a tool for retaining the ethnic group identity of Thai Song Dam in various fields, which was made clearly through the ritual ceremony, such as Thai Song Dam language, clothes, arts and crafts and houses. Because of it is an important element in the ritual ceremony. Finally, the ritual ceremony as mention on above, is a link of solidarity of Thai Song Dam ethnic group, causing ethnic group consciousness to ethnic group retaining under the context of changing economic, society and culture of the modern society.

Keywords: Thai Song Dam, Thai Song, Ethnic Identity, ethnic identity maintenance, Sain Reun Ritual

บทนำ

อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มีความสำคัญมากในสังคมสมัยใหม่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ มีความสั่นไหวไม่หยุดนิ่งตายตัว ในขณะที่เดียวกันก็สะท้อนความเป็นรากเหง้าดั้งเดิมของกลุ่มที่บ่งบอกความเป็นตัวตน เป็นเครื่องมือสำคัญในการรวมตัวกัน เป็นกลุ่มทางสังคม สร้างความสามัคคี สำนึกรักในพวกพ้องและท้องถิ่น การหลอมรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันผ่านสำนักทางชาติพันธุ์อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์สะท้อนผ่านวัฒนธรรมต่างๆ เช่นการแต่งกาย อาหาร งานประเพณีต่างๆ ที่สำคัญคือศาสนาและพิธีกรรมความเชื่อที่สะท้อนความเป็นตัวตน และเปลี่ยนแปลงได้ซ้ำเมื่อเทียบกับวัฒนธรรมประเภทอื่นๆ ดังนั้นศาสนาและพิธีกรรมความเชื่อจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะสะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างชัดเจน

ชาวไทยทรงดำหรือชาวไทยโชนหรือชาวลาวโชนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีอัตลักษณ์เฉพาะที่ชัดเจนและมีความเข้มแข็งด้านการธำรงอัตลักษณ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มชนชาวไทยทรงดำเป็นชนพื้นเมืองกลุ่มหนึ่งที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองเดียนเบียนฟูในประเทศเวียดนามเหนือ

ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว จนเมื่อประมาณ 200 ปีก่อน (จตุพล ทองสกุล, 2553) ได้ย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยที่จังหวัดเพชรบุรีและกระจายตัวไปตามจังหวัดต่างๆ เช่น ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรีและจังหวัดกาญจนบุรี ชาวไทยทรงดำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะทางวัฒนธรรมอันโดดเด่น เช่น การแต่งกายด้วยผ้าสีดำและมีภาษาพูดและเขียนเป็นของตนเอง เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน บ้านเรือนที่อยู่อาศัย ลายผ้าต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อที่นับถือผีบรรพบุรุษอย่างเคร่งครัด แสดงออกผ่านพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีกรรมเสนเรือ่นเป็นพิธีกรรมที่ลูกหลานต้องจัดขึ้นเพื่อแสดงความเคารพและกตัญญูต่อบรรพบุรุษถือเป็นพิธีกรรมสำคัญที่ขาดไม่ได้ พิธีกรรมเสนเรือ่นจึงมีความสำคัญต่อการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ดังนั้นหากจะทำความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวกับการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยทรงดำแล้ว การศึกษา พิธีกรรมเสนเรือ่น จึงเป็นเรื่องที่ควรนำมาศึกษาทำความเข้าใจเป็นอันดับต้นๆ

ตำบลพระแท่น อำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี มีกลุ่มไทยทรงดำอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพระแท่นลำพระยาในหมู่ 8 และหมู่ 14 เป็นชุมชนเล็กๆ ที่มีชาวไทยทรงดำอาศัยอยู่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นๆ แต่ชาวไทยทรงดำกลุ่มเล็กๆ นี้กลับยังคงรักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมของกลุ่มตนไม่ให้ถูกกลืนหายไป อีกทั้งยังมีความพยายามที่จะฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนภายใต้การให้การสนับสนุนของเทศบาลตำบลพระแท่นลำพระยา จนกระทั่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปีที่เริ่มฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรมจากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลและความต้องการของชุมชนพบว่า ชุมชนชาวไทยทรงดำกลุ่มนี้เพิ่งมีการริเริ่มฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่างจริงจังเมื่อปี พ.ศ. 2557 โดยการสร้างศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมไทยทรงดำขึ้นที่เทศบาลตำบลพระแท่นลำพระยา ซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่ให้ความสนใจในเรื่องนี้แต่ยังขาดงานศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต วัฒนธรรมดั้งเดิม ผู้ที่พอจะทราบเรื่องราวส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุบ้างเสียชีวิตแล้วทางชุมชนมีความตระหนักว่าควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเก็บรวบรวมข้อมูลทางชาติพันธุ์ไทยทรงดำพื้นที่นี้อย่างจริงจัง ทั้งองค์ความรู้วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมต่าง ๆ มิให้สูญหายไปตามกาลเวลา ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นความสำคัญในการเก็บข้อมูลชุมชนชาติพันธุ์ดังกล่าว โดยเฉพาะประเด็นการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ถึงแม้ว่าจะมีวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมบางอย่างที่สูญหายไปภายใต้บริบททางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป แต่อย่างไรก็ตามพิธีกรรมเสนเรือ่น

ยังคงเป็นพิธีกรรมสำคัญที่ชาวไทยทรงดำที่นี้ยังคงยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจมุ่งศึกษาบทบาทของพิธีกรรมเสนเรือนต่อการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและฐานแนวคิดวิเคราะห์ทางมานุษยวิทยาเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) ศึกษาบริบทชุมชนชาวไทยทรงดำ ตำบลพระแท่น อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี 2) ศึกษาพิธีกรรมเสนเรือนถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ตลอดทั้งขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมเสนเรือนของชุมชนชาวไทยทรงดำในเขตพื้นที่ศึกษาและ 3) ศึกษาบทบาทของพิธีกรรมเสนเรือนต่อการดำรงอัตลักษณ์ชาวไทยทรงดำในเขตพื้นที่ศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนชาวไทยทรงดำ บ้านหมอสอ ตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
2. ศึกษาพิธีกรรมเสนเรือนถึงองค์ประกอบต่างๆ ตลอดทั้งขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมเสนเรือนของชุมชนชาวไทยทรงดำในเขตพื้นที่ศึกษา
3. ศึกษาบทบาทของพิธีกรรมเสนเรือนต่อการดำรงอัตลักษณ์ชาวไทยทรงดำในเขตพื้นที่ศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาพิธีกรรมเสนเรือนกับการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชุมชนชาวไทยทรงดำ ตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นการอนุรักษ์และสืบทอดพิธีกรรมเสนเรือนต่อการดำรงอัตลักษณ์ชาวไทยทรงดำ ชุมชนชาวไทยทรงดำบ้านหมอสอ ตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ให้คงอยู่สืบต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key information) จากกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ประกอบไปด้วยผู้นำชุมชนจำนวน 2 ท่าน ปราชญ์ชาวบ้าน ตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุ รวมไปถึงประชาชนทั่วไปภายในเขตพื้นที่ศึกษา จำนวน 20 คน

2. ตัวแปรสำหรับการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำ ประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไป สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนาพิธีกรรม และความเชื่อ

ตัวแปรตาม ประกอบด้วยการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ความสามารถในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรมดั้งเดิม

ตัวแปรภายนอกหรือตัวแปรแทรกซ้อน ประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การให้การสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปมีเรื่องเพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ส่วนที่ 2 ข้อมูลประเด็นคำถามเกี่ยวกับพิธีกรรมเสนเรื่อนและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ชั้นแรกจะเข้าไปพูดคุยกับกลุ่มคนโดยทั่วไป ตามแบบวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snow ball) กลุ่มคนที่เข้าพูดคุยครั้งแรกอาจเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือไม่ก็ได้ วัตถุประสงค์ของการพูดคุยก็เพื่อแสวงหาผู้ให้ข้อมูลหลักท่านต่อไป

2. แบบบันทึกการสังเกตในการเดินสำรวจชุมชนสังเกตบริบทแวดล้อม สังเกตสีหน้าท่าทางของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3. กล้องถ่ายภาพนิ่ง และภาพวิดีโอสำหรับใช้บันทึกภาพที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนโดยเฉพาะพิธีกรรมเสนเรื่อน

4. เครื่องบันทึกเสียง สำหรับใช้ประกอบการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถาม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การหาความเที่ยงตรง (validity) ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข

การหาความเชื่อมั่น (reliability) ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มชาวไทยทรงดำในเขตพื้นที่ศึกษาจำนวน 5 คน ครั้งที่ 2 ตรวจสอบและปรับปรุงภาษาก่อนใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (document study) จากหนังสือ รายงานการศึกษา เช่น วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลพื้นฐาน ของชุมชน ประเพณี วัฒนธรรมในชุมชน เป็นต้น

2. ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (field study) โดยวิธี

2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยกระทำควบคู่กับกิจกรรม ประเพณีต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้เข้าไปมีส่วนร่วมได้ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลแบบเจาะลึก

2.2 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเพียงการเฝ้ามองปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างมีจุดมุ่งหมายเฉพาะตามวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา ใช้สำหรับกิจกรรมเฉพาะที่ไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าร่วม เช่น พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่จะอนุญาตแค่คนในครอบครัวหรือคนในชุมชนเข้าร่วมเท่านั้น

2.3 สันทนาพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในชุมชน เช่น ประวัติหมู่บ้าน วิถีชีวิตของคนในชุมชน และการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการนี้จะช่วยสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ศึกษากับคนในชุมชนอีกด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) วิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา โดยการเก็บข้อมูลบริบทชุมชนในลักษณะภาพรวม

(holistic) และข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพิธีกรรมเสนเรื่อนเพื่อค้นหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างพิธีกรรมดังกล่าวกับการดำรงชาติพันธุ์ของชาวไทยทรงดำในเขตพื้นที่ศึกษา พร้อมกับตีความโดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาจนได้ข้อสรุปจึงเขียนรายงานการศึกษาในที่สุด ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินไปพร้อมกับ การตรวจสอบข้อมูลทุกขั้นตอนและนำเสนอผลการวิจัยเป็นแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (analytical description)

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาชาวไทยทรงดำบ้านหมอสอหมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 14 เป็นชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่การปกครองของเทศบาลตำบลพระแท่นลำพระยา ตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ เขตการปกครองมีพื้นที่ครอบคลุมหมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน โดยแบ่งเป็นหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 8 หมู่ที่ 9 หมู่ที่ 14 อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเต็มทั้งหมู่บ้านและหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 11 หมู่ที่ 15 อยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางส่วน บ้านหมอสอเป็นหมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 14 (เทศบาลตำบลพระแท่น ลำพระยา, 2560) (เดิมทั้งสองหมู่บ้านเคยเป็นหมู่บ้านเดียวกัน) ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัจจุบันมีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกับชาวไทยในสังคมชนบททั่วไป แต่จะมีภาษา ประเพณี พิธีกรรมและการแต่งกาย (ในเทศกาลงานสำคัญ) อัตลักษณ์เฉพาะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังกระบวนการฟื้นฟูอัตลักษณ์ปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่าชุมชนชาวไทยทรงดำบ้านหมอสอได้พยายามในการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยมีศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนตั้งอยู่ภายในเทศบาลตำบลพระแท่นลำยาและได้มีการรวบรวมของของเครื่องใช้ เครื่องจักสานและวัตถุทางวัฒนธรรมต่างๆ จากในชุมชนรวมถึงโมเดลจำลองบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การแต่งกายต่างๆ มาจัดแสดงไว้ในศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งเป็นการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่นี้ที่เคยเจือจางลงไปตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ตลอดช่วงระยะที่ผ่านมา แต่ผู้ศึกษากลับพบว่า การดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยทรงดำนั้นแม้ที่จริงก็มีอยู่ตลอดทั้งที่เกิดจากการร่วมมือกับชาวไทยทรงดำในจังหวัดอื่นๆ จัดงานไทยทรงดำขึ้นเป็นประจำทุกปีและมีการหมุนเวียนสลับสับเปลี่ยนการเป็นเจ้าภาพในการจัดงาน แต่สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ผู้ศึกษาได้ให้ความสำคัญไปที่ประเพณีพิธีกรรมอยู่ฝั่งรากลึกและอยู่ในวิถีชีวิต

วิถีปฏิบัติของชาวไทยทรงดำมาช้านานและยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในปัจจุบัน นั่นก็คือ พิธีกรรมเสนเรือน

พิธีกรรมเสนเรือนหรือเสนเอือนเป็นพิธีกรรมการไหว้ผีบรรพบุรุษครั้งใหญ่ของชาวไทยทรงดำจะจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอทุกๆ 3-5 ปี ระยะเวลาในการจัดจะไม่แน่นอนว่าจะจัดขึ้นเมื่อใดขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละครอบครัว แต่มีข้อบังคับว่าต้องจัดและทุกครั้งที่เกิดพิธีกรรมดังกล่าวคนในครอบครัวหรือญาติที่นับถือผีเดียวกันจะต้องเข้าร่วมพิธีดังกล่าวแล้วมีการเชิญชาวบ้านคนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้ๆ มาเป็นแขกร่วมงานด้วย

อาหารที่ใช้ในพิธีกรรมเสนเรือน

อาหารสำคัญที่จะขาดเสียไม่ได้ ได้แก่ หมูต้มเรียงให้เหมือนหมูทั้งตัว แกงหน่อไม้ดองใส่ไก่ หมูจู้บ (หมูย่ำใส่ใบมะกอก) ลาบเลือด ซึ่งตอนทำพิธีจะใช้ลาบเลือด ต้มผักกาดดอง ข้าวเหนียว ข้าวต้มมัด ขนมเทียนและเหล้าขาว อาหารที่ใช้ในพิธีกรรมเสนเรือนจะถูกนำมาจัดไว้ในปานเพื่อน (เครื่องจักสาน ลักษณะคล้ายขันโตก ใช้ใส่สำหรับอาหารไหว้ผีบรรพบุรุษ)

บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องในการประกอบพิธีเสนเรือน

1. หมอเสน เป็นผู้ดำเนินการประกอบพิธีกรรมเสนเรือน
2. เจ้าบ้านหรือเจ้าภาพ เป็นเจ้าของเรือน
3. ญาติสายโลหิตเดียวกัน (ผีเดียวกัน) แต่งกายด้วยชุดธรรมดาและจะต้องนำขนม และผลไม้มาสมทบด้วย เครื่องเช่นเหล้านั้นจะวางไว้ในปานเพื่อน (ภาชนะคล้ายขันโตก) ที่เจ้าเอือนเตรียมไว้
4. ญาติจากการแต่งงาน ได้แก่ บรรดาเขยและสะใภ้ ผู้หญิงจะต้องนุ่งซิ่นสวมเสื้อสีดำ และนำเสื้อฮีมาพับและคาดไว้ระดับอก ผู้ชายจะสวมชุดธรรมดาและจะต้องนำขนมและผลไม้มาสมทบด้วย เครื่องเช่นเหล้านั้นจะวางไว้ในปานเพื่อน (ภาชนะคล้ายขันโตก) ที่เจ้าเอือนเตรียมไว้
5. เพื่อนบ้านใกล้เคียงที่ได้รับเชิญจากเจ้าภาพจะแต่งกายด้วยชุดธรรมดามาทานเลี้ยง โดยอาหารที่ใช้เลี้ยงแขกจะเหมือนกับในพิธีทานทุกอย่างแต่ไม่สามารถขึ้นไปร่วมพิธีบนเรือนได้

ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมเสนเรือน

ขั้นเตรียม เริ่มหลังเที่ยงคืนของวันที่ทำพิธีเจ้าเอือน (เจ้าของบ้าน) จะจัดเตรียมปานเพื่อน รุ่งเช้าเวลาประมาณ 07.00 น. หมอเสนจะเป็นผู้ประกอบพิธีหมอเสนจะสวมชุดเสื้อฮีชาย ทำพิธีบอกกล่าวผีเรือนและครูบาอาจารย์ของหมอเสน จากนั้นหมอเสนจะจัดเตรียม “ไก่ช้อง”

สำหรับเสียงทนายเมื่อเริ่มพิธีหมอลีจะเรียกให้ญาติพี่น้องมาเคียงฝักรบพुरुษ หมอลีจะเรียกให้ผีเรือนตามรายชื่อใน “บิบบผีเรือน” (สมุดจดรายชื่อผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วตั้งแต่ต้นตระกูล) ให้มากิน 3 ครั้ง เรียกว่า “กินหมู” หรือ “เซ่นหมู” หรือ “เสนกำกัก” โดยจะเรียกชื่อของผู้ที่เสียชีวิตทีละคน ๆ ตั้งแต่ต้นตระกูลจนถึงปัจจุบัน พร้อมกับใช้ตะเกียบคีบเนื้อหมอยำหย่อนลงไปทีช่องข้างฝาบ้าน ตามด้วยข้าวเหนียว นึ่ง 1 ก้อน และน้ำ 1- 2 หยดตามไปเป็นการล้างปาก

ขั้นทำพิธี

เริ่มทำพิธี “เซ่นผีเรือน” จะนำอาหารในปานผีเรือนมาเลี้ยงผีบรรพบุรุษ หมอลีจะเรียกให้ผีเรือนตามรายชื่อใน “บิบบผีเรือน” (สมุดจดรายชื่อผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วตั้งแต่ต้นตระกูล) ให้มากิน 3 ครั้ง เรียกว่า “กินหมู” หรือ “เซ่นหมู” หรือ “เสนกำกัก” โดยจะเรียกชื่อของผู้ที่เสียชีวิตทีละคน ๆ ตั้งแต่ต้นตระกูลจนถึงปัจจุบัน พร้อมกับใช้ตะเกียบคีบเนื้อหมอยำหย่อนลงไปทีช่องข้างฝาบ้าน ตามด้วยข้าวเหนียว นึ่ง 1 ก้อน และน้ำ 1- 2 หยดตามไปเป็นการล้างปาก

ขั้นตอนต่อมาคือการ “เซ่นเหล่า” โดยขั้นตอนจะเหมือนกับการเซ่นหมู เพียงแต่เปลี่ยนจากคิบบอาหารเป็นรินเหล้าลงช่องตรงฝาบ้านแทน เซ่นเหล้าช่วงนี้จะทำ 1 ครั้ง เรียกว่า “เสนเหล่าหลวง” เป็นการเซ่นเหล่าครั้งใหญ่ การเซ่นครั้งที่ 3 เรียกว่า “เสนสองดับ” การเซ่นครั้งนี้หมอลีจะคีบก้อนข้าวเหนียวเนื้อหมอยำและน้ำส่งไปตามช่องข้างฝาแบบครั้งแรก แต่จะเรียกชื่อครั้งละ 3 - 5 ชื่อ เมื่อหมอลีได้เซ่นอาหารควาไปครบ 3 ครั้งแล้วจึงทำการเซ่นเหล่าและกับแก้มเรียกว่า “เสนแก้มแฮ”

ในขณะที่หมอลีทำพิธีเซ่นแก้มแฮอยู่ข้างนอกห้อง ผู้ช่วยหมอลีจะทำพิธีเซ่นผีสกุลเดียวกันแต่อยู่ต่างจังหวัดพร้อมทั้งผีร้ายให้มารับเครื่องเซ่นด้วย เรียกว่า “เสนข่าวว่า” การเซ่นครั้งนี้ไม่ได้เอ่ยชื่อผู้ใดให้มารับเครื่องเซ่น แต่เป็นการเชิญบรรดาผีทั่ว ๆ ไปที่ไม่มีญาติให้มารับเครื่องเซ่นโดยทั่วกัน จากนั้นจะเข้าไปในกะล้อห้องเพื่อนำใบตองที่ฉีกไว้เป็นชิ้นเล็ก ๆ และอาหารได้แก่ ข้าวเหนียวและหมูจู้บ ออกมาทำพิธีตรงบันได ประตูและเตาไฟ เรียกว่า “จีไฟหยายข่าว” บอกให้เจ้าประตูเจ้าบันไดเจ้าเตาไฟมากินก่อนมากินก่อน โดยการนำใบตอง 2 ชั้นที่ฉีกไว้มาวางบนพื้นบ้าน 2 ข้างของหัวบันไดและประตู แล้วคีบข้าวเหนียวและหมูจู้บอย่างละชนิดวางลงบนใบตอง ระหว่างนั้นผู้ช่วยหมอลีจะท่องบทสวดภาษาไทยตรงดำไปด้วย เมื่อเสร็จแล้วก็มาทำพิธีเสนข่าวว่าผู้ช่วยจะนั่งบนเก้าอี้เตี้ย ๆ เริ่มจากวางใบตองลงบนหัวหมูแล้วคีบหมูจู้บวางไป จากนั้นรินเหล้าขาวใส่แก้วจึงเริ่มพิธีไปพร้อม ๆ กับเสนแก้มแฮในกะล้อห้อง ผู้ช่วยหมอลีจะท่องบทสวดเป็นภาษาไทยตรงดำ เมื่อจบ 1 รอบจะคีบหมูจู้บ 2 ครั้งและรินเหล้า 1 ครั้ง ทำเช่นนี้วนไปให้ครอบคลุมทุกสถานที่ที่มีผีสกุลเดียวกันไปอาศัยอยู่ แล้วก็จะมีพิธีเซ่นเหล่าอีก 2 ครั้ง เรียกว่า “เสนลาแกง” คือการเซ่นเหล่าหลังจากได้กินของควาแล้วเป็นการล้างปากและ

“เสนเหล่ากู่” เป็นการกู่ผีอนกลับมาจากผีเพื่อนำอาหารและขนมผลไม้ในเพื่อนนั้นมาแจกจ่ายกันรับประทานถือว่าเป็นสิริมงคลแล้วเชิญผีให้กลับไปบ้านเมืองของตน รวมการเซ่นทั้งเซ่นหมูและเซ่นเหล่าทั้งหมด 6 ครั้ง

สุดท้ายเป็นพิธี “ข้าเหล่าฟาย” คือ ให้ญาติผีเดียวกันเข้ามาในกะล่อห้องหมอเสนจะรินเหล้าขาว ใส่แก้วให้เจ้าเฮือนและตนเองดื่มพร้อมกันกับญาติ ๆ รวมทั้งหมด 7 ครั้งเสร็จแล้วหมอเสนจะทำพิธีเซ่นขวัญ “แปงใต้” (เรียกขวัญ) เพื่อให้อายุมันขวัญยืนเมื่อเสร็จจากการแปงใต้แล้วยังมีการเลี้ยงอาหารให้กับเทวดาด้วยอาหารให้เทวดานี้เรียกว่า “ฟายท่านพ่อปู่” เพื่อให้ทุกคนในครอบครัวมีความสุขสบายเพราะถือว่าเทวดารักษาหมู่บ้านช่วยพิทักษ์คนในหมู่บ้าน เมื่อแปงใต้เสร็จแล้วหมอเสนจะหยิบข้างเหนียวใส่ลงไปใต้แล้วนำไปเสียบไว้ที่ฝาบ้าน เสร็จแล้วหมอเสนจะส่งมอบเสื้อที่นำไปวางไว้ในพิธีเสนเรือนตั้งแต่แรกให้กับเจ้าของบ้านเพื่อเป็นการส่งมองว่า จะต้องทำพิธีเสนเรือนต่อไป สักครูจึงลากลับเป็นอันเสร็จพิธีโดยสมบูรณ์

1. พิธีกรรมเสนเรือนเป็นพิธีกรรมที่สะท้อนความเป็นตัวตนของชาวไทยทรงดำอย่างชัดเจนเป็นอัตลักษณ์เฉพาะที่ทำให้ชาวไทยทรงดำแตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเป็นเส้นแบ่งความเป็นพวกพ้องของชาวไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง/ไทยโซ่ง) ด้วยกันกับคนกลุ่มอื่น

2. พิธีกรรมเสนเรือนเป็นเครื่องมือในการสืบทอดชุดความเชื่อเรื่องผี โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษของชาวไทยทรงดำซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวไทยทรงดำ

3. พิธีกรรมเสนเรือนเป็นวิถีชุมชน เป็นบรรทัดฐาน เป็นขนบของชุมชน มีการกำหนดชัดเจนว่า “จะต้องทำ” ภายใต้ชุดความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษโดยฝังรากลึกอยู่ในมโนทัศน์ของคนในชุมชนว่าถ้าไม่ทำจะก่อให้เกิดความเจ็บป่วย ความเสียหายหรือสิ่งไม่ดีกับคนในครอบครัว ส่งผลให้พิธีกรรมดังกล่าวยังคงอยู่และมีความหมายอย่างเข้มข้นต่อคนในชุมชนภายใต้บริบทความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของสังคมสมัยใหม่ในปัจจุบัน

4. พิธีกรรมเสนเรือนเป็นเครื่องมือในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยทรงดำในด้านต่าง ๆ ทำให้เด่นชัดผ่านการประกอบพิธีกรรม เช่น ภาษาไทยทรงดำ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายรวมถึงวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุอย่างเครื่องจักสาน (ปานผือน) เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการประกอบพิธีกรรมหรือแม้กระทั่งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยที่ต้องออกแบบให้มีห้องผีและรูที่ผนังเพื่อให้สามารถประกอบพิธีกรรมดังกล่าวได้

5. พิธีกรรมเสนเรื่อนเป็นตัวยึดโยงความเป็นปึกแผ่นของชาติพันธุ์ไทยทรงดำก่อให้เกิดสำนึกทางชาติพันธุ์นำมาสู่การอ้างชาติพันธุ์ เนื่องด้วยเป็นกิจกรรมทางสังคมที่ก่อให้เกิดการรวมตัวกันในหมู่เครือญาติ (ที่สืบตระกูลผีเดียวกัน) และสมาชิกคนอื่น ๆ ในชุมชน

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยาแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์หรือความเป็นชาติพันธุ์ (ethnicity) ในมุมมองของนิติ ภาวครพันธุ์ (2558) สมมติฐานของเวเบอร์ที่ว่าชาติพันธุ์เป็นกลุ่มทางสังคมที่สมาชิกเชื่อว่าพวกตนมีวัฒนธรรมเฉพาะบางอย่างร่วมกัน ชาติพันธุ์ในทัศนะของเวเบอร์ มีประเด็นสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. ชาติพันธุ์ดำรงอยู่ได้บนพื้นฐานของความเชื่อเฉพาะกลุ่มซึ่งหากไม่มีความเชื่อที่มีร่วมกันในกลุ่มก็จะมีกลุ่มชาติพันธุ์

2. ชาติพันธุ์ยังรากลึกอยู่ในความเชื่อเรื่องการสืบสายสกุลร่วมกัน

3. แม้ว่าการเชื่อเรื่องการมีบรรพบุรุษร่วมกันส่วนใหญ่จะฟังดูเหมือนนิยายแต่ก็ช่วยต่อยอดและยืนยันการดำรงอยู่ร่วมกันของกลุ่มบนพื้นฐานของความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมหรือกายภาพหรือบนพื้นฐานของการมีความทรงจำร่วมกัน (นิติ ภาวครพันธุ์, 2558)

ในประเด็นนี้พิธีกรรมเสนเรื่อนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเน้นย้ำถึงการมีบรรพบุรุษร่วมกันผ่านการประกอบพิธีกรรมจะมีการไล่ชื่อผีบรรพบุรุษในสายตระกูล ดังนั้นพิธีกรรมดังกล่าวจึงเป็นเครื่องต่อยอดความทรงจำร่วมกัน การมีสายเลือดเดียวกัน ก่อให้เกิดสำนึกทางชาติพันธุ์ในระดับเข้มข้น

นอกจากนี้ เอมีล เดอร์ไคม์ นักสังคมวิทยา อธิบายศาสนา (ในที่นี้หมายรวมถึงความเชื่อและ พิธีกรรม) ว่าเป็นพลังในการสร้างความสมานฉันท์เป็นที่มาของ “สำนึกร่วม” และเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมรักษากฎเกณฑ์กติกาศาสนาและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2551) ซึ่งสำนึกร่วมที่กล่าวถึงนี่เองเป็นเครื่องต่อยอดการอ้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ชาวไทยทรงดำและสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ชุมชนชาติพันธุ์นี้ผ่านพิธีกรรม ศาสนา ความเชื่อ ตามแนวคิดของมานุษยวิทยาว่าศาสนาเป็นตัวควบคุมกำกับพฤติกรรมของสังคม” โดยมนุษย์ในสังคมยึดศาสนาไว้เป็นแนวกำกับความเป็นอยู่ของตนเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้ (บุญลือ วันทายนต์, 2552, หน้า 79) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสรารุช รุปีน (2551) ศึกษาการอ้างอัตลักษณ์ของวัดไทเขิน โดยวิเคราะห์จากความเปลี่ยนแปลงของวัดพบว่า วัดสำคัญประจำ

เมืองเชียงตุงได้กลายมาเป็น “พื้นที่” ในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นไทเขินการธำรงอยู่ของอัตลักษณ์วัดไทเขิน

ดังจะเห็นได้ว่าพิธีกรรม ศาสนา ความเชื่อ ซึ่งในที่นี้คือพิธีกรรมเสนเรื่อนั้น มีบทบาทสำคัญในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทยทรงดำที่เบาบางลงด้วยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมสมัยใหม่ ซึ่งแม้จะมีการลดทอนปรับเปลี่ยนแต่ยังคงเนื้อหาสาระสำคัญของพิธีกรรมเดิมอย่างความกตัญญูต่อบรรพบุรุษและเป็นการหลอมรวมความเป็นพวกพ้องของคนในชุมชน ทำให้เกิดการรวมตัวกันภายใต้บรรพบุรุษเดียวกัน เกิดสำนึกร่วมเกิดความรักและเห็นคุณค่าความสำคัญของชาติพันธุ์ตนเองที่แตกต่างไปจากคนกลุ่มอื่นอย่างมีพลัง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องพิธีกรรมเสนเรื่อนกับการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชุมชนชาวไทยทรงดำ ตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทยทรงดำ
2. แนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์กับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- จตุพล ทองสกุล. (2553). การดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยดำ บ้านหัวถนน ตำบลดอนพุทรา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิติ ภาวีครพันธ์. (2558). *ชวนถก ชาติและชาติพันธุ์*. กรุงเทพฯ : สยามปริทัศน์.
- บุญลือ วันทายนต์. (2552). *สังคมวิทยาศาสนา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทศบาลตำบลพระแท่นลำพระยา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.pratanlumpraya.go.th/index.php> สืบค้น 26 ธันวาคม 2560.

สรารุธ รูปิน. (2551). สถาบันทางศาสนากับการธำรงอัตลักษณ์ของวัดไทเขิน เมืองเชียงตุง
รัฐฉาน สหภาพเมียนมาร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
อภิัญญา เฟื่องฟูสกุล. (2551). มานุษยวิทยาศาสนา แนวคิดพื้นฐานและข้อถกเถียงทาง
ทฤษฎี. เชียงใหม่ : พงษ์สวัสดิ์การพิมพ์.

วิเคราะห์การใช้ภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

An Analysis of Headline Language in Thairath Newspaper Online.

วรรณรท โฉมขวัญ¹

Wannarot Chomkwan¹

Received: March 21, 2019; Revised: May 24, 2019; Accepted: May 28, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมภาษาพาดหัวข่าว เพื่อวิเคราะห์รูปแบบประโยคของภาษาพาดหัวข่าว เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของการใช้ภาษาพาดหัวข่าว และเพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนทางสังคมที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์โดยเก็บข้อมูลภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 จากเว็บไซต์ www.thairath.co.th/newspaper

ผลการวิจัยพบภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวนทั้งหมด 634 ข้อความ เมื่อนำมาวิเคราะห์รูปแบบคำขึ้นต้นประโยคในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ พบ 3 ประเภท ได้แก่ **ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยประธาน** พบจำนวน 341 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 53.79 **ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยา** พบจำนวน 276 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 43.53 และ**ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยตัวเลข** จำนวน 17 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 2.68 ร้อยละ 17.05 **คำบัญญัติศัพท์** พบจำนวน 182 คำคิดเป็นร้อยละ 13.96 **คำสมญานามหรือฉายา** พบจำนวน 126 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.56 และ**สำนวน** พบจำนวน 25 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.49

---

¹นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี; fourth-year student, Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand.

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์พบภาพสะท้อนด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ภาพสะท้อนทางสังคม พบจำนวน 461 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 72.71 ภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจ พบจำนวน 37 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 5.84 และภาพสะท้อนทางการเมือง พบจำนวน 136 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 21.45

คำสำคัญ: ภาษาพาดหัวข่าว หนังสือพิมพ์ออนไลน์

Abstract

This research article aimed to study and compile the headlines' language. To analyze the sentence patterns of the language used in headlines. To analyze the feature of the language used in headlines and to analyze the social reflection that appears in the headlines' language of Thairath Online Newspaper. The data of the headlines' language of Thairath Online Newspaper were collected from May 1st to July 31st, 2018 of website: www.thairath.co.th/newspaper.

The result showed that the headlines' language of Thairath Online Newspaper has been found 634 messages. When analyzing the first words of the sentences in the headlines' language of Thairath Online Newspaper were found 3 types: the sentence that begins with the subjects was found 341 or 53.79 percent. The sentence that begins with verb was found 276 or 43.53 percent, and the sentence that begins with number was found 17 or 2.68 percent.

The use of headlines' language in Thairath Online Newspaper has 1003 words, which were classified into six categories. They are 359 abbreviations or 35.79 percent, 171 spoken languages or 18.15 percent, 140 transliterated words or 17.05 percent, 182 terminology words or 13.96 percent, 126 antonomasia (alias) words or 12.56 percent, and 25 expressions or 2.49 percent.

In addition, the analysis found various reflections of Thairath Online's headlines. They can be classified into three categories: 461 messages or 72.71

percent for social reflection, 37 messages or 5.84 percent economic reflection, and 136 messages or 21.45 percent for political reflections.

Keywords: headlines' language, online newspaper

บทนำ

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมไม่น้อยกว่าสื่ออื่นๆ มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ ซึ่งปัจจุบันหนังสือพิมพ์มีการพัฒนามากขึ้นไปจากเดิม คือมีหนังสือพิมพ์แบบธรรมดา และหนังสือพิมพ์แบบออนไลน์สามารถเข้าถึงผู้คนทุกเพศทุกวัย ถ้อยคำในหนังสือพิมพ์จะมีลักษณะเฉพาะ โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้ข้อเท็จจริงและความคิดเห็น นำเสนอข่าวที่ทันเหตุการณ์ เป็นรายวัน ทำให้มีข้อจำกัดด้านเวลา หนังสือพิมพ์ออนไลน์นั้นมีอยู่หลากหลาย เช่น เดลินิวส์ออนไลน์ มติชนออนไลน์ ฐานเศรษฐกิจออนไลน์ ไทยรัฐออนไลน์ เป็นต้น

ภาษาในหนังสือพิมพ์หรือภาษาข่าว เป็นภาษาที่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากภาษาที่ใช้โดยทั่วไป ทั้งในด้านคำศัพท์ไวยากรณ์และการเขียนซึ่งมีการใช้คำศัพท์กะทัดรัดและแปลกใหม่ ไม่เคร่งครัดตามหลักไวยากรณ์นัก ซึ่งการเขียนแต่ละย่อหน้านั้น มักจะเป็นย่อหน้าสั้นๆ มีเพียงประโยคเดียว

จำนง วิบูลย์ศรี (2529, หน้า 119) ได้กล่าวถึงลักษณะการใช้ภาษาข่าว สรุปได้ดังนี้ ภาษาข่าวมีลักษณะการใช้ภาษาได้หลายแบบ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างคำใหม่เพื่อให้ ทันต่อเหตุการณ์เป็นที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน การสร้างคำผสม เพื่อให้ได้คำสั้น กะทัดรัด ใช้ภาษาที่เน้นจุดสำคัญของเรื่องก่อน แล้วจึงค่อยขยายความนำไปสู่รายละเอียดภายหลัง ใช้สำนวนแปลกๆ เพื่อสร้างความสนใจให้ติดตามอ่าน ใช้ภาษาที่มีลักษณะง่ายเพื่อให้สามารถเป็นสื่อถึงคนทุกระดับความรู้ โดยภาษาข่าวที่ผู้วิจัยจะศึกษาก็คือภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์เป็นหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่นำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ มีเนื้อหาของข่าวที่หลากหลาย เช่น ข่าวสังคม ข่าวการเมือง ข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิง ข่าวเศรษฐกิจ และข่าวอื่น ๆ นอกจากเนื้อหาของข่าวแล้วภาษาที่ใช้ในการพาดหัวข่าวก็มีลักษณะโดดเด่น

เด่นเฉพาะตัว เช่น การเขียนแบบใช้ประโยคหรือวลีสั้นๆ การใช้ชื่อเล่นหรือสมญานาม การใช้คำเปรียบเปรย ทำให้ผู้อ่านนั้นได้ความรู้สึกที่แตกต่างกันไปตามลักษณะภาษาที่ใช้ในพาดหัวข่าวเกิดความสนใจ และต้องการจะอ่านข่าวนั้นๆ ในหน้าต่อไป โดยภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสื่อที่ใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการหรือภาษาระดับปาก อาทิจำลอง คำสแลง คำทับศัพท์ คำย่อ และการตัดคำ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าถึงผู้อ่านทุกระดับชั้น ทุกสังคม ทั้งที่เป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท (ธีรวิภา ชะบุรณ์, 2557, หน้า 1)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องวิเคราะห์การใช้ภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ เพื่อศึกษารูปแบบประโยค ลักษณะของการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมของภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบประโยคของภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์
3. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของการใช้ภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์
4. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนทางสังคมที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาและและภาพสะท้อนสังคมจากภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐออนไลน์ประจำวันที่ 1 พฤษภาคม - 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์
2. ได้ทราบถึงรูปแบบประโยคของพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์
3. ได้ทราบถึงลักษณะของการใช้ภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์
4. ได้ทราบถึงภาพสะท้อนสังคมจากภาษาพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์การใช้ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์
มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเก็บข้อมูล

1.1 ผู้วิจัยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจาก หนังสือ ตำรา บทความ
วิชาการ บทความวิจัย รายงานวิจัย ฯลฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการทำวิจัย

1.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (second data source) จากเว็บไซต์ที่นำเสนอ
เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

2. การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยสุ่มตัวอย่างจากเว็บไซต์ www.thairath.co.th/newspaper โดย
เก็บภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 31 กรกฎาคม
พ.ศ. 2561

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบประโยคของภาษาพูดหัวข่าวโดยใช้เกณฑ์ของไซลิริ
ปราโมช ณ อยุธยา (2535)

3.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ลักษณะของการใช้ภาษาพูดหัวข่าวโดยใช้เกณฑ์ของนิเทศ
ไชยคำภา (2543)

3.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ภาพสะท้อนทางสังคมที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวโดยใช้
เกณฑ์ของนิเทศ ไชยคำภา (2543)

4. เขียนรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เขียนรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive
analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ มีประเด็นนำเสนอที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาพูดหัวข่าว รูปแบบคำขึ้นต้นประโยค ลักษณะของการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมจากภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ ดังต่อไปนี้

ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จาก <https://www.thairath.co.th/newspaper> ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม - 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 รวมมีจำนวนทั้งหมด 634 ข้อความ

รูปแบบคำขึ้นต้นประโยคของภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบคำขึ้นต้นประโยคของภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบประโยคของพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ โดยใช้เกณฑ์ของไซลิริปราโมช ณ อยุธยา (2529, หน้า 155-157) ได้แก่ ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยประธาน, ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยา, ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยประธาน

ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยประธานเป็นลักษณะของประโยคที่เน้นผู้กระทำโดยใช้คำนาม หรือ คำสรรพนาม ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานขึ้นต้นประโยค ผลการวิเคราะห์รูปแบบประโยคที่ขึ้นต้นด้วย ประธานที่ปรากฏในพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์จำนวน 341 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 53.79 ซึ่งพบมากที่สุดแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนข่าวนิยมใช้ภาษาพูดหัวข่าวที่ขึ้นต้นด้วยประธานเนื่องจากต้องการเน้นความที่เป็นคำนามคือผู้กระทำเป็นหลักเพื่อดึงดูดความสนใจผู้อ่าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“**‘สมคิด’** ฉะการเมืองดีแต่ตา ไม่มีสาระ! สื่อลยุปลดล็อกคำสั่ง คสช.”

(ไทยรัฐออนไลน์, 4 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พูดหัวข่าวนี้นั้นขึ้นต้นประโยคด้วยคำประธาน คือ คำว่า “สมคิด” ซึ่งสมคิดมีชื่อจริงว่า สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรีที่วิจารณ์การทำงานของนักการเมือง

2. ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยกริยา

ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยาเป็นลักษณะของประโยคที่เน้นการกระทำโดยใช้ บทกริยาขึ้นต้นประโยค ผลการวิเคราะห์พบรูปแบบประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยาที่ปรากฏในพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 276 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 43.53 ดังตัวอย่างต่อไปนี้ “**สะกดรอยตามฆ่าโหด** รัวยิงคู่รักใจ 2 ศพ” (ไทยรัฐออนไลน์, 30 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้อันขึ้นต้นประโยคด้วยคำกริยา คือ คำว่า “สะกดรอยตามฆ่า” เป็นกริยาเรียงสามคำ ได้แก่คำว่า สะกดรอย หมายถึง ตามไปติด ๆ โดยไม่ให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1190) คำว่าตาม หมายถึง ไปหรือมาข้างหลังหรือภายหลังโดยลำดับของสิ่งหรือเหตุการณ์ที่มีมาก่อน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 494) และคำว่าฆ่า หมายถึง ทำให้ตาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 284)

3. ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยตัวเลข

ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยตัวเลขเป็นลักษณะของประโยคที่เน้นจำนวนตัวเลข โดยใช้ตัวเลขขึ้นต้นประโยค จากผลการวิเคราะห์รูปแบบประโยคของพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ พบประโยคที่ขึ้นต้นด้วยตัวเลข จำนวน 17 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 2.68 ดังตัวอย่างต่อไปนี้ “**5.5 พันล้าน!** งบเลือกตั้ง ส.ส.” (ไทยรัฐออนไลน์, 10 มิถุนายน 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้อันมีการขึ้นต้นประโยคด้วยตัวเลข คือ 5.5 ซึ่งในพาดหัวข่าวหมายถึง จำนวนเงิน 5,500,000,000 ที่เป็นงบใช้ในการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร

ลักษณะการใช้ภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ โดยใช้เกณฑ์ของนิเทศ ไชยคำ (2543, หน้า 104) ได้แก่ คำย่อ, คำทับศัพท์, สำนวน, คำภาษาปาก, คำเชิงเปรียบเทียบ และคำสมญานามหรือฉายา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. คำย่อ

คำย่อ คือ การใช้ตัวอักษรหรือคำที่ย่อมาจากคำเต็ม มี 2 ประเภท ได้แก่ คำย่อ โดยใช้เครื่องหมายมหัพภาคและคำย่อโดยใช้เครื่องหมายไปยาลน้อย ผลการวิเคราะห์พบคำย่อที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 359 คำ คิดเป็นร้อยละ 35.79 ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1.1 คำย่อที่ใช้เครื่องหมายมหัพภาค

ผลการวิเคราะห์พบคำย่อที่ใช้เครื่องหมายมหัพภาค จำนวน 276 คำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“**กสทช.** จับมือ **ออย.** ถอดหมด โฆษณาหลอกลวง” (ไทยรัฐออนไลน์, 4 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้มีลักษณะการใช้ภาษาพาดหัว ข่าวด้วยการใช้คำย่อโดยใช้เครื่องหมายมหัพภาค คือคำว่า กสทช. ย่อมาจาก “สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ” และคำว่า ออย. ย่อมาจาก “องค์การอาหารและยา”

1.2 คำย่อที่ใช้เครื่องหมายไปยาลน้อย (๗)

ผลการวิเคราะห์พบคำย่อที่ใช้เครื่องหมายไปยาลน้อย (๗) จำนวน 83 คำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ “ส.ผู้เลี้ยงสุกร รวม 6 ภาค เช่นไหว้หัวหมู ยื่น**นายกฯ** ต้านนำเข้า จาก**สหรัฐฯ**” (ไทยรัฐออนไลน์, 10 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้มีลักษณะการใช้ภาษาพาดหัว ข่าวด้วยการใช้คำย่อโดยใช้เครื่องหมายไปยาลน้อย (๗) คือ สหรัฐฯ มาจากคำเต็มว่า “ประเทศสหรัฐอเมริกา” และคำว่า นายกฯ ย่อมาจากคำเต็มว่า “นายกรัฐมนตรี”

1.3 คำย่อโดยการตัดคำ

ผลการวิเคราะห์พบคำย่อโดยใช้การตัดคำ จำนวน 9 คำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ “เจอ**กัญชา** ‘300 **โล**’ ในรถชนแล้วหนี” (ไทยรัฐออนไลน์, 5 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้มีลักษณะการใช้ภาษาพาดหัวข่าวด้วยการใช้คำย่อโดยใช้การตัดคำ คือคำว่า โล ย่อมาจากคำว่า “กิโลกรัม” หมายถึง ชั่งน้ำหนักเท่ากับ 1000 กรัม เรียกสั้น ๆ ว่า กิโล หรือ โล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 132)

2. คำภาษาปาก

คำภาษาปาก คือ คำภาษาพูดแสดงความคุ้นเคยไม่เหมาะที่จะใช้เป็นพิธีรีตอง ซึ่งหมายรวมถึงคำสแลง เป็นถ้อยคำที่ใช้เข้าใจกันเฉพาะกลุ่มหรือชั่วระยะเวลาหนึ่งไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 869) ผลการวิเคราะห์พบคำภาษาปากที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์จำนวน 171 คำ คิดเป็นร้อยละ 18.15 ดังตัวอย่างต่อไปนี้ “ปปท.ตรวจจับ! เก็ง**งาบ** ‘ผ้าห่ม’ เมืองสิงห์แพงจัดคุณภาพ**ห่วยแตก**” (ไทยรัฐออนไลน์, 7 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้มีลักษณะการใช้ภาษาพาดหัวข่าวด้วยการใช้ภาษาปาก คือคำว่า งาม แปลว่า กิน, โกงกิน, ฉ้อโกง และคำว่า ห่วยแตก แปลว่า แย่, ไม่ได้เรื่อง

3. คำทับศัพท์

คำทับศัพท์เป็นการนำเอาคำภาษาอื่นมาใช้สื่อความหมายโดยการถ่ายเสียงตัวอักษรทุกตัวเป็นตัวอักษรไทยที่มีเสียงใกล้เคียงกับคำเดิมมากที่สุด โดยใช้ทั้งการพูดและการเขียน (สุนันท์ อัญชลีนุกูล, 2556, หน้า 69) ผลการวิเคราะห์พบคำทับศัพท์ที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 140 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.05 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“รุมจับ ร.ต.อ.โก่งเงินแท็กซี่ เปิดเฟซลวง! จองป้ายแดง”

(ไทยรัฐออนไลน์, 19 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้มีลักษณะการใช้ภาษาพาดหัวข่าวด้วยการใช้คำทับศัพท์ คือคำว่า แท็กซี่ มาจากคำว่า taxi แปลว่า รถยนต์นั่งที่จดทะเบียนเป็นรถรับจ้าง สาธารณะ โดยสารได้ไม่เกิน 7 คน (วิเชียร เกษประทุม, 2532, หน้า 19)

4. คำบัญญัติศัพท์

คำบัญญัติศัพท์ หมายถึง การคิดสร้างคำศัพท์ขึ้นใช้แทนคำศัพท์ของภาษาเดิมให้สามารถสื่อความหมายได้ครอบคลุมหรือใกล้เคียงคำศัพท์เดิม (สุนันท์ อัญชลีนุกูล, 2556, หน้า 85) ผลการวิเคราะห์พบคำบัญญัติศัพท์ที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ในไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 182 คำคิดเป็นร้อยละ 13.96 ดังตัวอย่างต่อไปนี้ “ตำรวจนัดสอบ ‘เบลล่า’ 15 หรือ 16 พฤษภาคมนี้ ข้อหาโฆษณาเกินจริง” (ไทยรัฐออนไลน์, 11 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้มีลักษณะการใช้ภาษาพาดหัวข่าวด้วยการใช้คำบัญญัติศัพท์ คือคำว่า ตำรวจ เป็นศัพท์คำเขมร ซึ่งบัญญัติมาจากคำว่า police (สุนันท์ อัญชลีนุกูล, 2556, หน้า 86) และคำว่า โฆษณา เป็นศัพท์บัญญัติทั่วไปมาจากคำว่า advertising (ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์ต้นธรรม, 2548, หน้า 10)

5. คำสมญานามหรือฉายา

คำสมญานามหรือฉายา คือชื่อที่ตั้งให้กันเล่น ๆ หรือตามลักษณะที่หมายรู้กันในหมู่คณะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 349) ผลการวิเคราะห์พบคำสมญานามหรือฉายาที่ปรากฏใน

ภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ในไทยรัฐออนไลน์จำนวน 126 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.56 ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

“**หมีขาว**ประเดิมนัดปฐมฤกษ์ ถล่มซาอุฯ ยับ 5-0”

(ไทยรัฐออนไลน์, 15 มิถุนายน 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้มีลักษณะการใช้ภาษาพูดหัวข่าวด้วยการใช้คำสมญานาม คือคำว่า หมีขาว เป็นสมญานามของทีมฟุตบอลประเทศรัสเซีย

6. สำนวน

สำนวน เป็นถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายในเชิงอุปมาหรือคำพูดเชิงเปรียบเทียบ (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2554, หน้า 1) ผลการวิเคราะห์พบสำนวนที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ในไทยรัฐออนไลน์จำนวน 25 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.49 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เจ้าคุณปิง' ยอมสีก พดติกรรมเสพ**ไม้ป่าเดียวกัน**”

(ไทยรัฐออนไลน์, 5 มิถุนายน 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้มีลักษณะการใช้ภาษาพูดหัวข่าวด้วยการใช้สำนวน คือ ไม้ป่าเดียวกัน แปลว่า พวกเดียวกันหรือผู้ชายที่ชอบผู้ชายด้วยกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2558, หน้า 67)

ภาพสะท้อนด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์โดยใช้เกณฑ์ของนิเทศ ไชยคำภา (2543, หน้า 163) ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ภาพสะท้อนสังคม

ภาพสะท้อนสังคม คือ สิ่งที่สะท้อนให้เห็นภาพความเป็นจริงของสังคมรวมถึงวงการหรือสมาคมของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1199) ผลการวิเคราะห์พบภาพสะท้อนเกี่ยวกับสังคมที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 461 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 72.71 จำแนกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 สถาบันศาสนา

สถาบันศาสนา คือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนของความคิดการกระทำในเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ ความเชื่อทางสังคมหรือลัทธิความเชื่อของมนุษย์อันมีหลัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556,

หน้า 1142) ผลการวิเคราะห์พบภาพสะท้อนด้านสถาบันศาสนาที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าว หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์จำนวน 12 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ปลุกชาวพุทธร่วม เสนอแก้กม. สงฆ์”

(ไทยรัฐออนไลน์, 25 มิถุนายน 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้นี้สะท้อนสังคมด้านศาสนาเกี่ยวกับเรื่องของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในการแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2505 เกี่ยวกับการแต่งตั้งกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่หนต่าง ๆ และเจ้าคณะภาค ให้เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ แสดงให้เห็นถึงสถาบันศาสนาที่อยู่ภายใต้กฎหมาย ซึ่งเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณากฎหมาย

1.2 สถาบันพระมหากษัตริย์

สถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันที่ประกอบไปด้วยพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นพระเจ้าแผ่นดินและประมุขหรือผู้ปกครองสูงสุดของประเทศ รวมไปถึงพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีเชื้อสายของกษัตริย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1199) ผลการวิเคราะห์พบภาพสะท้อนเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์จำนวน 12 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ร.10’ ตั้งเปรียญฯ งาน-วันวิสาขบูชา”

(ไทยรัฐออนไลน์, 29 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้นี้สะท้อนสังคมเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ในข่าวของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เสด็จพระราชดำเนินไปในการตั้งเปรียญพระภิกษุและสามเณรเนื่องในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา ประจำปี 2561

1.3 ด้านความเชื่อ

ความเชื่อ คือการยอมรับนับถือหรือยึดมั่นสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน และการยอมรับนี้อาจจะมีหลักฐานที่พอจะพิสูจน์หรือไม่ก็ได้ (ชนิษฐา จิตชินะกุล, 2545, หน้า 33) ผลการวิเคราะห์พบภาพสะท้อนเกี่ยวกับความเชื่อที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 6 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“รอพิสูจน์ดีเอ็นเอ ญาติพา'พระสงฆ์' สวดเชิญวิญญาณ 4 ศพ ฮ. ข่าว 7 สีดก”

(ไทยรัฐออนไลน์, 20 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนสังคมด้านความเชื่อเรื่องการสวดเชืวิญญูญาณศพที่ตายจากเฮลิคอปเตอร์ตกที่ขอนแก่น ซึ่งการสวดเชืวิญญูญาณ เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งว่า เมื่อคนที่ตายในสถานที่ต่าง ๆ เมื่อได้รับการสวดเชืวิญญูญาณแล้ว วิญญูณจะได้อกลับบ้าน

1.4 สถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัว คือสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ประกอบด้วยสามีภรรยา และหมายรวมถึงลูกด้วย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 230) ผลการวิเคราะห์พบภาพสะท้อนด้านครอบครัวที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์จำนวน 70 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แย่งมิดพันกลับ ดับพ่อเลี้ยง ‘ลูกโหด’ เผ่นทำแผล โดนตะครุบทันควัน”

(ไทยรัฐออนไลน์, 10 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนสังคมด้านครอบครัวในคดีของพ่อเลี้ยงต่อสู้กับลูกเลี้ยงจนลูกคว้ามิดดาบฟันเข้าศีรษะเสียชีวิต

1.5 สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันที่กำหนดแนวแผนในการคิดและการกระทำเกี่ยวกับเรื่องการเล่าเรียนฝึกฝน และอบรม ให้การศึกษาแก่สมาชิกใหม่ของสังคม รวมทั้งการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งด้วย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1146) ผลการวิเคราะห์พบ ภาพสะท้อนด้านการศึกษาปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์จำนวน 1 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เด็กนร. - ปทุมธานี อันดับ 1 วิสวะจุฬาฯ ลพบุรีได้ที่ 1 มหิดล”

(ไทยรัฐออนไลน์, 5 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนสังคมด้านการศึกษาเกี่ยวกับข่าวของนายชัชพล พงษ์เย็น นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ที่สอบติดคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้คะแนนร้อยละ 82.48 ขณะที่นายชญาพงศ์ สุวรรณชาติ จากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี สอบติดคณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยมหิดล ได้คะแนนร้อยละ 84.64

1.6 ด้านการแพทย์

การแพทย์ คือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์เช่น การรักษาโรค วิชาการป้องกันและบำบัดโรค เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 850) ผลการวิเคราะห์พบภาพสะท้อนด้านการแพทย์ที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 2 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ศิริราชทำสำเร็จ ครั้งแรกเอเชีย ปลุกถ่ายหัวใจ-ไต-ตับ ในผู้ป่วยชายคนเดียว”

(ไทยรัฐออนไลน์, 3 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนสังคมด้านการแพทย์กับข่าวของคณะแพทย์โรงพยาบาลศิริราช ที่สามารถปลุกถ่าย 3 อวัยวะ “หัวใจ-ตับ-ไต” ในผู้ป่วยคนเดียวสำเร็จ เป็นครั้งแรกในเอเชีย ใช้เวลาผ่าตัดเพียง 12 ชั่วโมง

1.7 ด้านอาชญากรรม

อาชญากรรม หมายถึง การกระทำความผิดทางอาญา เป็นการกระทำความผิด โดยทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายต่อทรัพย์สินหรือบุคคล มีลักษณะร้ายแรง มีความรุนแรงและเป็นอันตรายต่อสังคมซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบจำนวนมากต่อสังคม อันเป็นการกระทำที่มีการละเมิดต่อกฎหมายบ้านเมือง เช่น การฆ่าคนตาย ปล้นทรัพย์ ช่มชู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1402) ผลการวิเคราะห์ พบภาพสะท้อนด้านอาชญากรรมที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 240 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“จับแก๊งยกเค้ก หมอพรทิพย์ เฒ่า 73 คู่หู 44 กับเมีย ได้คืนแค่แหวน 3 วง”

(ไทยรัฐออนไลน์, 27 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนสังคมด้านอาชญากรรมในเรื่องของโจร 3 คนที่ถูกจับหลังจากที่ลักทรัพย์บ้านหมอพรทิพย์ โดยตำรวจกองบังคับการตำรวจนครบาล 4 แทะรอยจากกล้องวงจรปิด พบคนร้ายปีนออกมาไปขึ้นรถฟอร์จูนเนอร์ก่อนหลบหนี

1.8 ด้านอุบัติเหตุ

อุบัติเหตุ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดและไม่ตั้งใจในเวลาและสถานที่แห่งหนึ่งเกิดขึ้นโดยไม่มีสิ่งบอกเหตุล่วงหน้าแต่มีสาเหตุและส่งผลกระทบที่สามารถชี้วัดได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1425) ผลการวิเคราะห์พบภาพสะท้อนเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 29 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ระดับ 4 สาหัส 2 อีกรายอัตเสา! ไฟลุกอย่าง 2 ศพ”

(ไทยรัฐออนไลน์, 15 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนสังคมด้านอุบัติเหตุในข่าวของหนุ่มโรงงานน้องและเพื่อนไปเที่ยวพัทยา ระหว่างทางรถเสียหลักพุ่งชนป้ายรถเมล์แล้วชนกำแพง เสียชีวิต 4 คน บาดเจ็บอีก 2 คน อีกรายไฟคลอก 2 ศพ เสียชีวิตคารถเก๋ง

1.9 ภัยธรรมชาติ

ภัยธรรมชาติ คือ ผลกระทบที่เกิดจากอันตรายจากธรรมชาติ เป็นสิ่งที่น่ากลัว และอันตราย ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อดำรงชีวิตของมนุษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 866) ผลการวิเคราะห์พบภาพสะท้อนเกี่ยวกับภัยธรรมชาติที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 11 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“พายุถล่มหนัก! ทำ ‘พัทยา’ อ่วม น้ำท่วมซ้ำซาก”

(ไทยรัฐออนไลน์, 12 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนสังคมด้านภัยธรรมชาติในข่าวของเมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่มีฝนตกกระหน่ำต่อเนื่องกว่า 1 ชั่วโมง ทำให้ถนนหลายสายน้ำท่วมขัง

1.10 ด้านกีฬา

กีฬา เป็นข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ เพื่อความเป็นเลิศ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 132) ผลการวิเคราะห์พบภาพสะท้อนด้านกีฬาที่ปรากฏในภาษาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 31 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ทีมชาติประเดิมนัดปฐมฤกษ์ ถล่มซาอุฯ ยับ 5-0”

(ไทยรัฐออนไลน์, 15 มิถุนายน 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนสังคมด้านกีฬากับข่าวของทีมฟุตบอลทีมชาติรัสเซียที่ชนะประเทศซาอุดีอาระเบียในคะแนน 5 ต่อ 0

1.11 ด้านวงการบันเทิง

ข่าวบันเทิง เป็นข่าวที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสนุกกับเรื่องราวต่าง ๆ ในวงการบันเทิง หรือข่าวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในวงการบันเทิงเท่านั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 664) ผลการ

วิเคราะห์ พบภาพสะท้อนด้านบันเทิงปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 42 ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ชมฟู’ สวยปังพรมแดง ดั่งเมืองคานส์”

(ไทยรัฐออนไลน์, 27 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนสังคมด้านบันเทิงกับข่าวของ ชมฟู อารยา เอ ฮาร์เก็ต เป็นนักแสดงฝ่ายหญิงที่ไปเดินงานพรมแดง ณ เมืองคานส์ ประเทศฝรั่งเศส ปี 2018 ในฐานะ แบนด์แอมบาสเดอร์ “ลอรีอัล ปารีส”

2. ภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจ

ภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นงานที่เกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่าย แจก และการบริโภคใช้สอยต่าง ๆ ของคนในสังคม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1148) ผลการวิเคราะห์ พบภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 37 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 5.84 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แย่งเบอร์สวย โภย 14 ล. 092-555-5555 แพงสุด 3 ล้าน กลุ่ม 3 ทองฮิต”

(ไทยรัฐออนไลน์, 28 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนเศรษฐกิจเกี่ยวกับข่าวของ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติได้กำไร 14 ล้านบาท จากการประมูลเปิดสวย โดยเผยแพร่เบอร์ 092-555-5555 คว่ำแชมป์แพงสุด 3 ล้านบาท

3. ภาพสะท้อนทางการเมือง

ภาพสะท้อนทางการเมือง เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นงานที่เกี่ยวกับรัฐหรือแผ่นดินเช่นการจัดส่วนแห่งรัฐการดำเนินการของรัฐทั้งในและต่างประเทศ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 117) ผลการวิเคราะห์ พบภาพสะท้อนทางการเมืองที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 136 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 21.45 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ทุกพรรคควบ สมาชิกหด! ปชป.8 หมื่น พท. 1 หมื่น พรรคอื่นแค่หลักพัน”

(ไทยรัฐออนไลน์, 1 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พาดหัวข่าวนี้สะท้อนการเมืองในเรื่องของรัฐบาลที่สมาชิกถดถอยลง โดยพรรคประชาธิปัตย์จากสมาชิก 2.5 ล้าน เหลือ 8 หมื่น ส่วนคู่แข่งคือพรรคเพื่อไทย จาก 1.3 แสน เหลือเพียงแค่ 1 หมื่นคน ส่วนพรรคอื่น ๆ เหลือหลักพัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การใช้ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ ผลการวิเคราะห์พบภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม – 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 รวมมีจำนวนทั้งหมด 634 ข้อความ

รูปแบบคำขึ้นต้นประโยคของภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ ผลการวิเคราะห์พบรูปแบบคำขึ้นต้นประโยคในภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ประเภท ได้แก่ ประโยค ที่ขึ้นต้นด้วยประธาน พบมากที่สุด 341 ประโยค ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยา พบจำนวน 276 ประโยค ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยตัวเลข พบจำนวน 17 ประโยค

ลักษณะของการใช้ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ ผลการวิเคราะห์พบลักษณะของการใช้ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ มีจำนวนทั้งสิ้น 1,003 คำ จำแนกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ คำย่อ พบมากที่สุด จำนวน 359 คำ คำบัญญัติศัพท์พบจำนวน 182 คำ คำภาษาปาก พบจำนวน 173 คำ คำทับศัพท์ พบจำนวน 140 คำ คำสมญานามหรือฉายา พบจำนวน 126 คำ และสำนวน พบจำนวน 25 คำ

ภาพสะท้อนด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ ผลการวิจัยพบภาพสะท้อนสังคมพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ประเภท ได้แก่ ภาพสะท้อนสังคม พบมากที่สุด จำนวน 461 ประโยค ภาพสะท้อนทางการเมือง พบจำนวน 136 ประโยค และภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจ พบจำนวน 37 ประโยค

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิเทศ ไชยคำภา (2543) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาษาพูดหัวข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า มีคำขึ้นต้นของรูปแบบประโยค ลักษณะการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมจากภาษาพูดหัวข่าวที่มีความหลากหลาย และแต่ละประเด็น มีข้อสังเกตที่สำคัญดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์รูปแบบคำขึ้นต้นประโยคของภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ ซึ่งพบรูปแบบประโยคที่ขึ้นต้นด้วยประธานมากที่สุด จะเห็นได้ว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ใช้ประธานเป็นคำขึ้นต้น เนื่องจากต้องการเน้นผู้กระทำเป็นหลัก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

2. ลักษณะของการใช้ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ พบว่าใช้คำย่อมากที่สุด เนื่องจากมีพื้นที่จำกัดจึงจำเป็นต้องใช้ภาษาพูดหัวข่าวที่มีลักษณะสั้น กระชับ กระทัดรัด ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของการเขียนภาษาพูดหัวข่าวหนังสือพิมพ์

3. ด้านภาพสะท้อนทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ปรากฏในภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ พบภาพสะท้อนสังคมมากที่สุดและแบ่งออกได้เป็นหลายด้าน แสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์เป็นหนังสือพิมพ์ที่นิยมนำเสนอข่าวสังคมทั่วไปมากกว่าข่าวเศรษฐกิจ และข่าวการเมือง เนื่องจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม เน้นข่าวเบามากกว่าข่าวหนักและข่าวโดยส่วนใหญ่เป็นข่าวที่คนทั่วไปสามารถอ่านได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ประเภทประชาชนนิยมอื่น ๆ เช่น เดลินิวส์ ออนไลน์ คมชัดลึกออนไลน์ เพื่อให้เห็นลักษณะของรูปแบบคำขึ้นต้นประโยค ลักษณะการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมที่แตกต่างออกไป

2. ควรศึกษาภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ประเภทที่เน้นคุณภาพ เช่น มติชนออนไลน์ กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ เพื่อเห็นถึงความแตกต่างระหว่างหนังสือพิมพ์ออนไลน์ประเภทที่เน้นคุณภาพกับหนังสือพิมพ์ออนไลน์ประเภทประชาชนนิยม

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา จิตชินะกุล. (2545). **คติชนวิทยา**. กรุงเทพฯ : โอเอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- ไซสิริ ปราโมช ณ อยุธยา. (2535). **การใช้คำให้ถูกต้องตามหน้าที่**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จำนง วิบูลย์ศรี. (2529). **ภาษากับมวลชน วิวัฒนาการของภาษาเพื่อการเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีร์วรา ชะบุรณ์. (2557). **วิเคราะห์การใช้ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิเทศ ไชยคำภา. (2543). **ภาษาพูดหัวข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวัน**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2554). **สำนวนไทย**. กรุงเทพฯ : เพิ่มทรัพย์ การพิมพ์.
- ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์ต้นธรรม. (2548). **คำศัพท์บัญญัติ**. กรุงเทพฯ : โลกาภิวัตน์ การพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2558). **ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- วิเชียร เกษประทุม. (2532). **พจนานุกรมคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ : มิตร สัมพันธ์ กราฟฟิคอาร์ต.
- สรไน รอดทิพย์. (2538). **การวิเคราะห์ภาษาข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย**. ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนันท์ อัญชลีกุล. (2556). **ระบบคำภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวาสดี พรรณา. (2534). **วิธีอ่านและแปลข่าวในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ไทยรัฐ. (2561). “หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.thairath.co.th/newspaper สืบค้น 15 มิถุนายน 2561.

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตอาสากับแรงจูงใจในการเข้าร่วม
กิจกรรมพัฒนานักศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
The Relationship between Voluntary Factors and Motivation
of Activities Participation for Improving students of
Chom Bueng Rajabhat university.

รัตติกาล จุลเสน¹, ชัชวาล แอร่มหล้า² และสมคิด ดวงจักร³
Rattikarn Julsen¹, Chatchawan Aramla² and Somkid Duangchak³

Received: January 31, 2019; Revised: May 24, 2019; Accepted: May 28, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจิตอาสา แรงจูงใจและความสัมพันธ์ระหว่างจิตอาสากับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา รวมถึงแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาภาคปกติจำนวน 364 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและสหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า

1. ระดับจิตอาสาในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาคือการเห็นคุณประโยชน์และความตระหนักใน

---

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง; Student, Department of Public Administration of Humanities and Social Sciences, Muban Chom Bueng Rajabhat University, Thailand.

^{2,3}อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง; Lecturer, Department of Humanities and Social Sciences, Muban Chom Bueng Rajabhat University, Thailand.

การเข้าร่วมกิจกรรม ในส่วนระดับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีงแวดล้อม รองลงมาด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ด้านกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพและด้านวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างจิตอาสากับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาคือความเห็นคุณค่าและการเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. แนวทางการสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมของนักศึกษา ประกอบด้วยด้านการบูรณาการกิจกรรมกับการเรียนการสอน ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและด้านกลไกการจัดกิจกรรม

คำสำคัญ: จิตอาสา แรงจูงใจ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Abstract

The objectives of this research were to study Voluntary factors, motivation to participate activities, the relationship between Voluntary factors and motivation to participate activities and guidelines of motivation to participate activities for improving students. The samples consisted of 364 students drawn by stratified sampling. Data collection were a questionnaire and an unstructured interview. Data analysis was carried out by measuring Frequency, Mean, Standard Deviation as well as Pearson correlation analysis.

The findings revealed as follows:

1) The Voluntary factors were at a high level overall. The results were as follows: appreciating for participation in activities, appreciating the benefits of participating in activities and awareness of participation in activities. The level of motivation to participate activities was at a high level. The results were as asceticism or protect the environment, to promote arts and culture, strengthening

of morality and ethics, to promote sport or health, to create desirable characteristics of students respectively.

2) The relationship between voluntary factors and motivation to participate activities of students was at a high level. The results were as follows: appreciating for participation in activities, appreciating the benefits of participating in activities and awareness of participation in activities.

3) The guidelines of creating of motivation to participate activities for develop students consisted of the Integrating activities with teaching, Effective communication and to manage a good activity.

Keywords: Voluntary, Motivation, Chom Bueng Rajabhat University

บทนำ

ในสภาพปัจจุบันบุคคลที่จะออกไปเป็นผู้นำของสังคมมีความจำเป็นต้องรอบรู้กว้างขวางเพื่อความอยู่รอดของสังคม ผู้ที่จะเป็นผู้นำและตัดสินใจนโยบายจำเป็นต้องมีทัศนะกว้าง ดังนั้นกระบวนการในการผลิตบัณฑิตที่มุ่งแต่วิชาการในชั้นเรียนที่เน้นภาคทฤษฎีเป็นส่วนใหญ่ น่าจะไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน การส่งเสริมให้มีกิจกรรมนักศึกษาซึ่งมีบทบาทในการพัฒนานักศึกษาย่อมจะเป็นการส่งเสริมคุณภาพของการศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การสนับสนุนให้นักศึกษาได้แสดงออกหรือเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการปฏิบัติจริงและด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง เป็นสิ่งที่น่ากระทำอย่างยิ่ง เพราะกิจกรรมทั้งหมดที่นักศึกษาได้มีส่วนร่วม นั้น หมายถึง การเรียนรู้โดยตรงจากประสบการณ์ที่ประมาณค่ามิได้ ด้วยเหตุนี้กิจกรรมนักศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากกิจกรรมนักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีความควบคู่กันไปกับการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อเสริมทักษะให้กับผู้เรียน เพราะการเรียนในภาคทฤษฎีอย่างเดียว ผู้เรียนก็จะพัฒนาเพียงความรู้ ความคิด ซึ่งเป็นทักษะของสมองเท่านั้น แต่ขาดการพัฒนาในด้านระบบความคิด การทำงาน และการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นประสบการณ์จริงของชีวิตอันจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เชิงประจักษ์และสามารถนำไปใช้

ในชีวิตจริงได้ทั้งขณะที่เป็นนักศึกษาและสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ดังนั้น กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นการเพิ่มเติมให้กับกระบวนการศึกษาในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ณภัทร์แก่นสา, 2561)

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี กระบวนการเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้จัดการเรียนการสอนสอดคล้องตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา โดยการบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง พัฒนาการกระบวนการคิดวิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ด้วยวิธีการที่หลากหลายและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทั้งในและนอกห้องเรียน การเรียนการสอนนอกห้องเรียนที่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้ส่งเสริมให้นักศึกษาเพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาเป็นผู้มีวินัยในตนเอง รู้จักสิทธิและหน้าที่ตามวิถีแห่งประชาธิปไตยและยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีคุณลักษณะใฝ่ดี ใฝ่รู้ สู้งาน มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศและมีจิตวิญญาณในวิชาชีพ สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีความสำนึกในความเป็นไทย ห่วงใยสิ่งแวดล้อม มีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีบุคลิกภาพและพละนาถบมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความคิดสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความสามัคคีในหมู่คณะเพื่อปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อมหาวิทยาลัย ต่อประเทศชาติและปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกันอย่างมีระบบ เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนามหาวิทยาลัย พัฒนาสังคมของนักศึกษาและกิจกรรมสร้างเสริมสัมพันธ์ภาพของมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้บริการและส่งเสริมสวัสดิการแก่นักศึกษา เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางวิชาการและประสบการณ์ในวิชาชีพแก่นักศึกษา เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทย เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์และเพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย

จากการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยทำให้พบอุปสรรคและปัญหาสำคัญ คือ การจัดกิจกรรมนักศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาที่นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมและนักศึกษาไม่เห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรม อาจารย์บางส่วนไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญองกิจกรรมนักศึกษา นักศึกษาไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมเพราะต้องหารายได้

เสริม ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมในด้านเวลาของอาจารย์ผู้สอนและงบประมาณบางกิจกรรมเสียไปโดยไม่มีประโยชน์ ซึ่งสรุปได้ว่า

- 1) นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเรียนในชั้นเรียนมากกว่าที่จะเข้าร่วมกิจกรรม
- 2) นักศึกษาไม่เห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรม
- 3) อาจารย์บางส่วนไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา
- 4) นักศึกษาไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมเพราะต้องหารายได้เสริม
- 5) ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมในด้านเวลาของอาจารย์ผู้สอน
- 6) งบประมาณบางกิจกรรมเสียไปโดยไม่มีประโยชน์

กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือกันทางด้านวิชาการ อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของนักศึกษาซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีที่สุดในการหล่อหลอมให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่ได้ชื่อว่าบัณฑิต นักปฏิบัติ นอกจากกิจกรรมทางด้านวิชาการแล้ว มหาวิทยาลัยยังส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักคิดและสร้างสรรค์กิจกรรมในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ต่างๆ จากการทำกิจกรรมนักศึกษานั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในอนาคตค่อนข้างมาก เนื่องจากสังคมทุกวันนี้ไม่เพียงต้องการแต่คนเก่งทางวิชาการเพียงอย่างเดียวแต่ต้องการคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพและประสบการณ์ชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์จึงเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาทำให้ได้รับประโยชน์ที่มีคุณค่ามากมายหลายประการ ได้แก่ โลกทัศน์ของตนเองกว้างมากขึ้น การค้นพบและรู้จักศักยภาพของตนเองมากขึ้น ความสามารถในการบริหารเวลา ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ การรู้จักและเข้าใจ คำว่า บทบาท (จิรวัดณ์ วีรังกร, 2546) ดังนั้น กิจกรรมนักศึกษาทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในหลักสูตร (class activities) กิจกรรมเสริมหลักสูตร (extra curriculum activities) หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร (extra class activities) จึงถือเป็นการให้การศึกษาแก่นักศึกษาและช่วยให้นักศึกษาได้รับความรู้ ประสบการณ์ ทักษะในการทำงานและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและมีความสุข จากการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละครั้งทำให้ประสบปัญหา คือ นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรม ส่งผลกระทบกับตัวนักศึกษาในด้านของการทำงานร่วมกับผู้อื่น

การรู้จักการแบ่งเวลา การเป็นผู้นำและอีกส่วนที่ส่งผลกระทบ คือ มหาวิทยาลัยในด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมนักศึกษาซึ่งเป็นอีกภาระหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งอันจะช่วยพัฒนานักศึกษานอกเหนือจากการจัดการศึกษาในชั้นเรียน การจัดการศึกษาในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถช่วยสร้างให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ได้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดกรอบการจัดกิจกรรมนักศึกษาออกเป็น 5 ด้านที่มหาวิทยาลัยพึงปฏิบัติคือ 1) ด้านวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 2) ด้านกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ 3) ด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีแกวดล้อม 4) ด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม 5) ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ซึ่งการจัดกิจกรรมแต่ละปีนั้นขาดการวางแผนและกำหนดปฏิทินกิจกรรมร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานกิจกรรมนักศึกษา การจัดกิจกรรมมีรูปแบบเดิม ๆ ไม่มีความหลากหลายมีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมจำกัดจึงทำให้การจัดกิจกรรมไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ส่วนจิตอาสา (volunteer mind) เป็นคุณลักษณะหนึ่งของมนุษย์ที่สังคมในประเทศในปัจจุบันนี้กำลังต้องการ สังคมต่างมุ่งหวังให้บุคคลยึดถือและนำมาประพฤติปฏิบัติ ซึ่งแสดงออกโดยมีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ การให้ความช่วยเหลือ การเสียสละให้กับคนอื่นอย่างเต็มใจ การดูแลใส่ใจสิ่งแวดล้อมและชุมชนเป็นทุนสังคมที่ประเทศไทยและทั่วโลกกำลังผลักดันให้เกิดขึ้นเพื่อที่จะช่วยให้สังคม ชาดิบ้านเมืองสามารถดำรงได้อย่างปกติสุข จากแนวคิดดังกล่าวเห็นได้ว่าสังคมให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเยาวชนนั้นเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ที่มีจิตอาสา สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นสถาบันการศึกษาที่มีนักศึกษามาจากหลายภูมิภาคทั่วประเทศไทยเข้ามาศึกษา อีกทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีจุดเน้นในการพัฒนาบัณฑิตให้มีทั้งความรู้ความสามารถควบคู่กับการมีจริยธรรมและคุณธรรมเพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยไม่ได้มุ่งเน้นเพียงความรู้ ทักษะความชำนาญทางวิชาชีพเท่านั้น ยังต้องการมุ่งเน้นให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยได้รับการปลูกฝังควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพ โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย นับได้ว่าจิตอาสาเป็นคุณธรรมที่นักศึกษาควรได้รับการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีลักษณะจิตอาสา โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการเป็นแนวทางต่อการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้ที่มีจิตอาสาที่เหมาะสมแก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

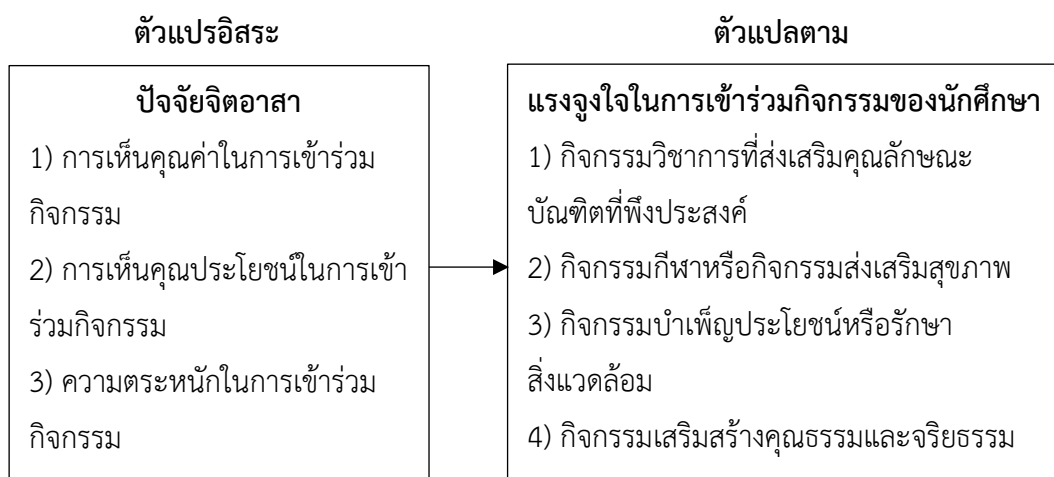
1. เพื่อศึกษาระดับจิตอาสาและแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตอาสากับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบการวิจัย

แนวคิดเรื่องจิตอาสาเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น มีการพัฒนาขึ้นมาตามลำดับ ปัจจุบันได้นำมาเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมของบุคลากรหน่วยงานต่าง ๆ และได้จัดกิจกรรมจิตอาสาในหลากหลายรูปแบบ แนวคิดจิตอาสาที่ได้สรุปมาเป็นเรื่องของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาที่เป็นพฤติกรรมจิตอาสา โดยมีองค์ประกอบด้วยกัน 3 ประการ คือ 1) การเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม 2) การเห็นคุณประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมและ 3) ความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิดด้านแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้จัดให้กับนักศึกษาเพื่อเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 5 ประเภท ดังนี้ 1) กิจกรรมวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 2) กิจกรรมกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ 3) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีสิ่งแวดล้อม 4) กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม 5) กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติชั้นปีที่ 1-4 ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 4,366 คน (ข้อมูลปีการศึกษา 2561) และได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 364 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย ปัจจัยจิตอาสา ได้แก่ 1) ความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรม 2) การเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม 3) การเห็นคุณประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย 1) ด้านวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 2) ด้านกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ 3) ด้านบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีงแวดล้อม 4) ด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม 5) ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อประเมินระดับปัจจัยจิตอาสา ระดับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและหาความสัมพันธ์ระหว่างจิตอาสา กับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติชั้นปีที่ 1-4 ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 4,366 คน และกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษา จำนวน 364 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

1. การรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (closed-ended) ในตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ส่วนตอนที่ 4 เป็นแบบปลายเปิด ซึ่งเครื่องมือทั้ง 4 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษาและคณะวิชาที่สังกัด เป็นคำถามลักษณะปลายปิด (Close-End Question)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับจิตอาสา ได้แก่ 1) ความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรม 2) การเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม 3) การเห็นคุณประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม

ตอนที่ 3 เป็นสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย 1) ด้านวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 2) ด้านกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ 3) ด้านบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีงแวดล้อม 4) ด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม 5) ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากนักศึกษาภาคปกติของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทุกชั้นปี จำนวน 364 คน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีลักษณะการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักศึกษาภาคปกติและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
2. แจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาภาคปกติ จำนวน 364 ฉบับ และได้รับคืนจำนวน 364 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่แจกทั้งหมด
3. รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้มาและได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย

ส่วนการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกองทุนโดยวิธีแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์เนื้อหา ตามลำดับ

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องและนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาจัดหมวดหมู่เข้ารหัสและวิเคราะห์หาค่าโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่และค่าร้อยละ เพื่อบรรยายรายละเอียดของคุณสมบัติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

2) การวิเคราะห์ระดับปัจจัยจิตอาสาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตอาสาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson correlation analysis)

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตอาสาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สรุปได้ดังนี้

1. ระดับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในแต่ละด้านภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.0 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีงแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมาด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.86 ด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.83 ด้านกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.82 และด้านวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ย 3.81 ตามลำดับดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	3.81	0.70	มาก
ด้านกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ	3.82	0.66	มาก
ด้านบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีสิ่งแวดล้อม	4.57	0.83	มากที่สุด
ด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม	3.83	0.73	มาก
ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	3.86	0.77	มาก
รวมทุกด้าน	4.0	0.74	มาก

2. ระดับจิตอาสาในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.94 รองลงมาคือการเห็นคุณประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.83 และความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.75 ตามลำดับดังแสดงใน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับจิตอาสา

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรม	3.75	0.71	มาก
การเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม	3.94	0.72	มาก
การเห็นคุณประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม	3.83	0.73	มาก
รวมทุกด้าน	3.84	0.72	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างจิตอาสา กับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับสูง ($r = 0.623$) โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ในอันดับแรก คือ ความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรม ($r = 0.676$) อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือการเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับสูง ($r = 0.607$) ลำดับสุดท้ายคือ การเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ($r = 0.585$) ตามลำดับดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างจิตอาสากับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

รายการ	r	ระดับ
ความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรม	0.676	สูง
การเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม	0.607	สูง
การเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม	0.585	สูง
รวมทุกด้าน	0.623	สูง

4. แนวทางการสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

4.1 ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีปรับปรุงและพัฒนากลไกการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการแจ้งข้อมูลข่าวสารยังไม่ทั่วถึง ไม่ชัดเจน ลำช้า ช่องทางในการประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมพอ

4.2 ด้านการจัดทำปฏิทินกิจกรรมนักศึกษา ควรมีการปรับปรุง วางแผนและประสานงานการจัดทำปฏิทินกิจกรรมระหว่างสาขาวิชา คณะและมหาวิทยาลัย เนื่องจากการประสานงานระหว่างหน่วยงานส่วนกลางกับสาขาวิชาและคณะยังไม่ดีพอ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของกิจกรรมและตารางการจัดกิจกรรมตรงกัน

4.3 ด้านชั่วโมงกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยควรจัดทำประกาศว่าด้วยการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา ชั่วโมงกิจกรรมนักศึกษาในช่วงของบ่ายวันพุธ โดยกำหนดสัดส่วนกิจกรรมของมหาวิทยาลัย คณะและสาขาวิชาที่แน่นอน เพื่อจะได้มีความชัดเจนในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาและการจัดกิจกรรมของแต่ละส่วนงาน

4.4 ด้านการบูรณาการการเรียนการสอนกับการจัดกิจกรรม ควรมีการจัดกิจกรรมของสาขาวิชา คณะและมหาวิทยาลัยให้มีการบูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาของอาจารย์ เพื่อให้อาจารย์ที่รับผิดชอบรายวิชาเข้ามาร่วมกิจกรรมมากขึ้นและมหาวิทยาลัยควรแจ้งให้อาจารย์ที่ปรึกษาทราบเกี่ยวนโยบายการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาถึงความสำคัญควบคู่กับการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตอาสากับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของนักศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จิตอาสาในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาคือการเห็นคุณประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมและความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรม ตามลำดับ

2. แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีงแวดล้อม รองลงมาด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ด้านเสริมสร้างคุณธรรมและ จริยธรรม ด้านกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ และด้านวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างจิตอาสากับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาคือการเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรมและลำดับสุดท้ายคือการเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม

4. แนวทางการสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงประกอบด้วย ด้านการบูรณาการกิจกรรมกับการเรียนการสอน ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและด้านกลไกการจัดกิจกรรมเชิงรุก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตอาสากับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของนักศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏ

หมู่บ้านจอมบึงมีนโยบายในการดำเนินกิจกรรมตามกรอบวัตถุประสงค์ที่มุ่งพัฒนานักศึกษาครอบคลุมกิจกรรม ทั้ง 5 ด้าน คือ กิจกรรมวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ กิจกรรมกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมและกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ดังที่มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต (จิรวัดน์ วีรังกร, 2546 หน้า 22) ที่ได้กำหนดรูปแบบการพัฒนานักศึกษาโดยไม่ได้เน้นการเรียนรู้ทั้งภายในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว แต่เน้นการสร้างโอกาสการเรียนรู้ทั้งภายในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ จึงได้กำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถในทางวิชาการ ด้านทักษะและความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ด้านเจตคติด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมได้ให้มุมมองแนวคิดและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมอันจะส่งผลให้นักศึกษามีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาและช่วยให้นักศึกษาได้มีหลักคิดในการพัฒนาตนเอง ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม รู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ การปรับบุคลิกภาพ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักบทบาทของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ กล้าคิดกล้าแสดงออก รู้จักมุ่งพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีจิตสำนึกที่ดี รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของฝากจิต คุณุรัตน์ (2545, หน้า 84 - 86) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า การจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ นักศึกษาคำนึงถึงกิจกรรมที่จัดต้องเกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้การได้แลกเปลี่ยนความรู้กับรุ่นพี่ เพื่อนและน้องที่เป็นนักศึกษาทั้งในคณะเดียวกันและตอบสนองโดยสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักศึกษา จึงทำให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในระดับมาก ประกอบกับมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญต่อการจัดและดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของสทสวรช ผลอรรถ (2551, หน้า 65) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาพบว่านักศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับจิตอาสาในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและนักศึกษาได้มีความคิดถึงการเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรมมีการเห็นคุณประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมและมีความตระหนักในการเข้าร่วม กิจกรรมอยู่ในระดับมากนั้น เนื่องจากมหาวิทยาลัยได้ใช้หลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม แม้การดำเนินงานกิจการนักศึกษาในทุกขั้นตอนที่ผ่านมาอาจยังไม่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรเท่าที่ควร เนื่องจากการประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัย คณะและสาขาวิชาที่ต่างคนต่างจัด แต่โดยภาพรวมสภาพการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยยังมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย โกลละสุต (2549) กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นเหตุผลที่จำเป็นต่อการบริหารหรือการจัดการองค์กรเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวังกระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวางและเกิดการยอมรับได้เป็นหลักการของการบริหารที่เป็นผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ด้วยเหตุผลวิวัฒนาการเพื่อความคิด (การเปิดกว้าง) การระดมความคิด (ระดมสมอง) ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้และลดช่องว่างระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้งได้

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารงานกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ควรมึนโยบายในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา คือควรให้ความสำคัญในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา เช่น การทำความเข้าใจกับอาจารย์ทุกท่านให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา การออกไปรับรองกิจกรรมนักศึกษา

2. มหาวิทยาลัย คณะและสาขาวิชา ควรใช้หลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบและร่วมแก้ปัญหา ควรมีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อทำความเข้าใจภายในหน่วยงานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยากรณ์ เจริญทรัพย์. (2547). **พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในรูปแบบกิจกรรมบังคับ**. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรวัดน์ วีรังกร. (2546). **ทิศทางการพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต บนเส้นทาง ปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ณภัทร์ แก่นสาร. (2561). “โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการด้านกิจกรรมนักศึกษาสำหรับผู้นำ นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.conference.mju.ac.th/hrDevelopmentDetailRpt.aspx?ID=41513> สืบค้น 15 ตุลาคม 2562.
- ฝากจิต คุณุรัตน์. (2545). **แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษา ตามความคิดเห็น ของคณะกรรมการนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มนัส นิลสวัสดิ์. (2547). **แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ อุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันชัย โกลละสุด. (2549). **การบริหารแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ : กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย.
- สหสวรรค์ ผลอรอด. (2551). **ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียน
จากหนังสือชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
The Study of Concepts Appearing in the Collections of
ASEAN folktales in the ASEAN Economic Community.

ขนิษฐา โอษฐน้อย¹ และพาณี ศรีวิภาต²
Khanittha Otanoi¹ and Panee Sriwiphat²

Received: February 3, 2019; Revised: May 24, 2019; Accepted: May 28, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนจากหนังสือชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยศึกษาจากหนังสือชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ไทย บรูไน พม่า ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย จำนวน 39 เรื่อง ตีพิมพ์รวมเล่มจำนวน 10 เล่ม

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนทั้งหมด 10 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเรื่องความเฉลียวฉลาดซึ่งพบมากที่สุด และรองลงมาคือ แนวคิดเรื่องความพอเพียง แนวคิดเรื่องความเมตตากรุณาแนวคิดเรื่องการเชื่อฟังแนวคิดเรื่องความกล้าหาญ แนวคิดเรื่องความกตัญญูแนวคิดเรื่องความซื่อสัตย์แนวคิดเรื่องการเสียสละ แนวคิดเรื่องความขยันหมั่นเพียร และแนวคิดเรื่องการรักพี่น้อง

---

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา; Student, Department of Thai, Faculty of Arts University of Phayao, Thailand.

²อาจารย์ที่ปรึกษา ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา; Lecturer, Department of Thai, Faculty of Arts University of Phayao, Thailand.

ซึ่งแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนนี้ขึ้นไปตามแนวคิดของ วิลเลียม บาสคอม ที่กล่าวว่า คติชนมีหน้าที่ 4 ประการด้วยกัน คือ 1) ให้ความบันเทิงมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้คนได้สนุกสนานสำเร็จอารมณ์เป็นส่วนบรรเทาความเก็บบกตทางอารมณ์และช่วยคลี่คลายความคับข้องใจในชีวิตประจำวัน 2) ทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์และเข้มแข็งขึ้น เป็นการวางแนวทางความประพฤติและแนวทางการดำเนินชีวิตทำให้ระบียบประเพณี ระบบ และแบบแผนด้านวัฒนธรรมคงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง 3) เป็นเครื่องมือให้การศึกษาอบรมกลุ่มเกลาบุคคลในสังคมสอนให้มีเจตคติที่ดี และค่านิยมทางสังคมตลอดจนปลูกฝังจริยธรรม 4) เป็นเครื่องมือควบคุมรักษาแบบแผนของสังคม ด้วยกลวิธีหลายประการ เช่น การใช้ภาษาชิตในการยกย่องเชิดชูผู้ที่สังคมยอมรับและลงโทษผู้กระทำผิดจากบรรทัดฐานของสังคม

คำสำคัญ: นิทานพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้านอาเซียน แนวคิดในนิทานพื้นบ้านอาเซียน

Abstract

The purpose of the study is to acquire the concepts that appear in collections of ASEAN folktales, by researching the folktale collections from 10 ASEAN countries, including Cambodia, Thailand, Brunei, Myanmar, Philippines, Malaysia, Laos, Vietnam, Singapore and Indonesia. From 39 issues and a total of 10 published books.

The result of the study shows 10 concepts that are commonly appearing in the collections of ASEAN folktales, including that the most common concept found is resourcefulness, along with the concept of self-sufficient, generosity, obedience, bravery, gratitude, integrity, selflessness, dedication, and lastly the concepts of a strong bond between siblings. The concepts found in the collections of ASEAN folktales are based on William Bascom concepts, which said that folklore has 4 purposes, to 1) Entertaining the readers which play an important role, to help alleviate stress and displeasure in people's daily life. 2) Enriching and strengthening the culture, tradition, and way of life. 3) Work as a tool for educating,

training and refining people in society, guiding people to have an optimistic perspective, social values and cultivating ethics. 4) Work as a tool for social organization, with several strategies. For example, using the proverbs in the folktales in a way of honoring those who are socially acceptable, and also in the punishment of the wrongdoer regarding social norms.

Keywords: Folktales, ASEAN Folktales, The Concepts in ASEAN Folktales

บทนำ

มนุษย์เริ่มสื่อสารกันด้วยภาษา หรือถ้อยคำสำนวน ซึ่งในภาษา หรือสำนวนที่ใช้ อาจจะบ่งบอกถึงความต้องการของตนเองเพื่อให้ผู้รับสารอีกฝ่ายได้รับรู้ถึงความต้องการของตนเองว่าต้องการจะสื่อสารอะไรออกไปได้นั้นจะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจของสารนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี จึงจะสามารถนำมาอธิบายได้ว่าถ้อยคำ สำนวนที่ใช้เป็นการบอกเล่าในเรื่องใด โดยเฉพาะการบอกเล่าเรื่องราวที่ผ่านมาทั้งในอดีตและปัจจุบันของตนเพื่อส่งต่อให้คนรุ่นหนึ่งฟังให้เกิดการดำเนินรอยตามอย่างถูกต้องตามขนบธรรมเนียมที่สืบทอดกันมาช้านาน ส่วนใหญ่สิ่งที่บอกเล่าเรื่องราวในอดีตจะเป็นเรื่องเล่า หรือสำนวนการเล่าของแต่ละพื้นที่ของตนอาศัยอยู่โดยเลียนแบบสิ่งที่ใกล้ตัวนำมาสอนลูกหลานของตนจะแฝงไปด้วยข้อคิด คติสอนใจ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ อาชีพ ศาสนา และวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ การที่มนุษย์เราจะอยู่ได้นั้นก็ต้องอาศัยการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมหรือ เป็นกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งเมื่อเกิดเป็นกลุ่มชนขึ้นแล้วกลุ่มชนนั้นจะสร้างเอกลักษณ์ของกลุ่มชนนั้นขึ้นมา ที่เรียกกันว่าวัฒนธรรม ซึ่งถ้อยคำ สำนวน ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของกลุ่มชนที่ได้บอกเล่าเรื่องราวการดำรงชีวิตของกลุ่มชนเพื่อให้เห็นความหลากหลายของพื้นที่ อย่างเช่น อาหาร ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และนิทานซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้เห็นที่มาที่ไปของกลุ่มชนทุกกลุ่มได้อย่างแท้จริง

นิทาน ถือได้ว่าเป็นมรดกทางปัญญาจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ในแต่ละพื้นที่และแหล่งกำเนิดที่ต่างกันออกไป ในขณะที่เดียวกันนิทานถือได้ว่าเป็นวรรณกรรมที่เรียกว่า วรรณกรรมมุขปาฐะ ซึ่งนิทานของทุกชนชาติและภาษามักจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน นิทานจึงเป็นงาน

วรรณกรรมที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอด และส่งผ่านเรื่องราวที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของมนุษย์หรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่สร้างขึ้น เช่น ความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม วิถีชีวิตของคนในสังคมเกษตรกรรม เศรษฐกิจ การศึกษา และครอบครัว เป็นต้น หรือสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อมต่างๆ ดังที่กุสุมา รักษมณี (2524, หน้าค่าน้ำ) กล่าวว่า นิทานไม่ใช่เรื่องที่ทำหรือฟังกันเพื่อความเพลิดเพลินหรือเพื่อฆ่าเวลาเท่านั้น แต่ยังมีสาระที่แฝงอยู่ให้ชวนคิดต่อไปอีกด้วยบางเรื่องก็มี “คติสาระ” จะเห็นได้ชัดว่าน่าจะเป็น “นิทานสอนผู้ใหญ่” มากกว่าจะเป็นนิทานสำหรับเด็กอย่างที่เรามักเข้าใจหน้าที่ของนิทานกัน สังคมไทยในปัจจุบันมักจะหลงลืมเรื่องเล่าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดนิทานจากเรื่องเล่าของกลุ่มชนในชาติที่เล่าจากปากต่อปากกันมาเป็นเวลานาน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนสังคมได้รับการพัฒนาและมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้เกิดความสนใจในนิทานน้อยลง อาจกล่าวได้ว่าเรื่องเล่าหรือนิทานจากการเล่าโดยบุคคลในครอบครัวที่ใช้เล่าเรื่องราวในอดีตใช้อบรมสั่งสอนลูกหลานเกิดความใกล้ชิดของคนในครอบครัวให้เด็กๆ ได้มองว่าผู้ใหญ่เข้าใจสิ่งรอบตัวได้ตลอดเวลาและทำให้เด็กกล้าที่จะเข้าหาผู้ใหญ่จากการเล่านิทานและกลายมาเป็น การเล่านิทานตามท้องถิ่นที่อยู่ของตนสืบมา และนิทานที่ใช้เล่า เรียกว่า นิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้าน (Folk) เป็นนิทานที่เรียกว่า วรรณกรรมมุขปาฐะ ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับชีวิตมนุษย์มาช้านาน โดยการเล่านิทานพื้นบ้านจะมีลักษณะที่เป็นการเล่าจากปากต่อปาก ใช้วิธีการจดจำในการเล่านิทาน การเล่านิทานนั้นจะแฝงความรู้สึกนึกคิดของผู้เล่าไปด้วย เนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะมีเค้าโครงการเล่าที่เหมือนกันแต่แตกต่างกันที่ วิธีการเล่าและภาษาที่ใช้ในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ทศนิยม ทานตวณิช (2522, หน้า 60) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าที่อาศัยการถ่ายทอดทางวาจา และการจดจำเป็นสิ่งสำคัญเพื่อสืบเนื่องนิทานจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ชนิษฐา จิตชินะกุล (2545, หน้า 143) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านเป็นแหล่งรวมวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ตลอดจนความเชื่อของคนในสังคม เพราะนิทานได้แสดงให้เห็นถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อต่างๆ โดยจะแทรกไว้ในเนื้อเรื่องซึ่งช่วยสะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนต่างๆ ได้เป็นอย่างดีอย่างไรก็ตามนิทานพื้นบ้านถือได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมืออบรมสั่งสอนจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และนิทานยังสะท้อนแนวคิดต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

การเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมที่รวดเร็วทำให้เราสามารถติดต่อกันข้ามประเทศได้สะดวกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการถ่ายทอดวิถีชีวิต อาชีพ ความเชื่อ

ศาสนา และนิทาน อาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างรวดเร็วในปัจจุบันทำให้แนวคิด วิถีชีวิต ค่านิยมของบุคคลในสังคมเกิดความเปลี่ยนแปลง จากสังคมที่ยึดหลักศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรมที่ดั้งเดิมตามวิถีทางพุทธศาสนา เป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น จนก่อให้เกิดความสับสนในหมู่เยาวชนและทำให้ระบบการขัดเกลาทางสังคมที่เคยส่งผลดีต่อการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังเดิม การพัฒนาทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็วมากกว่าการพัฒนาด้านจิตใจในปัจจุบันจึงทำให้เกิดปัญหาความย่อหย่อนทางคุณธรรมของคนในสังคมเพิ่มมากขึ้นมนุษย์สามารถรู้จักนิทานพื้นบ้านได้จากพื้นที่ของตนและขยายออกไปจากพื้นที่อยู่เดิมของตนเมื่อมีการย้ายถิ่นฐานที่อยู่ใหม่ก็จะมี การเล่าสืบทอดนิทานพื้นบ้านให้แก่ลูกหลานของตนฟัง ธนัญชัย ชัยวุฒิมากร, และบุพผา บุญทิพย์ (2559, หน้า 150) กล่าวว่า โดยทั่วไปมนุษย์สามารถรับฟังนิทานพื้นบ้านได้หลากหลาย และมักจะเข้าใจว่านิทานพื้นบ้านจะมีลักษณะเฉพาะในพื้นที่ของตนการเล่าที่สนุกสนาน ซึ่งความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมรวมไปถึงสังคมที่เป็นอยู่ของกลุ่มคนในจำนวนมากที่กระจายออกไปอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ก็ได้ดำเนินนิทานพื้นบ้านของตนไปเล่าสืบทอดให้คนในพื้นที่นั้นๆ ได้รับรู้ถึงวิถีชีวิตที่ตนได้เคยอาศัย และเป็นการบอกเล่าเรื่องที่ดีเพื่อที่จะให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกลุ่มคน ต่อประเทศที่ไปอยู่อาศัย นิทานพื้นบ้านสามารถนำไปสู่การเล่านิทานพื้นบ้านของอีกประเทศได้อีกด้วย จึงทำให้การเล่านิทานพื้นบ้านเกิดเป็นนิทานพื้นบ้านที่หลากหลายไปตามประเทศของกลุ่มคนนั้นๆ

ประเทศที่มีการพัฒนาทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่อยู่ในยุคของการก้าวหน้าทางวัฒนธรรม โดยมีการเปิดเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ที่จะเป็นหนึ่งเดียวทำให้ประเทศต่างๆ ซึ่งมีทั้งหมด 10 ประเทศ อันได้แก่ประเทศ กัมพูชา ไทย บรูไน พม่า ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ได้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมของตนเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งกันและกัน พัชรภรณ์ ปัญญาวุฒิไกร และคณะ (2556, หน้า 2) กล่าวว่า การรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน ทำให้ “อาเซียน” มีสถานะเป็นนิติบุคคล เป็นองค์กรที่มีบทบาทต่อผู้ผลักดันในเวทีโลก การศึกษาถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียนผ่าน “การเดินทางของนิทานและเรื่องเล่า” เป็นช่องทางหรือวิธีการทำความรู้จักกับประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศอื่นที่ง่ายและสนุกที่สุด เพราะนิทานหรือเรื่อง

เล่าของประเทศนั้นๆ สะท้อนให้เห็นมิติที่เชื่อมโยงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ทศนคติ ความเชื่อ การสั่งสมและถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าของบรรพชนจากรุ่นสู่รุ่น ผ่านวัฒนธรรมการบอกเล่า การฟัง จนมาถึงการปรับเปลี่ยนพัฒนาเป็นรูปแบบของนิทาน (เล่ม หรือ picture book) ที่สวยงามตามยุคสมัย ผ่านวัฒนธรรมการเล่า การอ่านอีกทั้งยังสามารถเข้าใจกระบวนการหล่อหลอมทศนคติและความคิดของเด็ก ด้วยการใช้นิทานงานเขียนในเรื่องเล่า เพราะแต่ละประเทศแต่ละท้องถิ่นต่างก็มีเรื่องเล่านิทานเป็นของตัวเองทั้งสิ้น แม่ว่านิทานหรือเรื่องเล่าบางเรื่องจะได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอื่นแต่เรื่องที่ปรับแต่งขึ้นใหม่ต่างมีกลิ่นอายของวัฒนธรรมและวิถีคิดของประเทศตนสอดแทรกเข้าไปด้วยเสมอ

เนื่องจากนิทานพื้นบ้านเป็นข้อมูลทางคติชนวิทยาซึ่งพบว่าในกลุ่มชนของทุกชนชาติ มีนิทานพื้นบ้านที่มีลักษณะการเล่าเรื่องที่คล้ายคลึงกัน และนิทานพื้นบ้านถือได้ว่าเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะอย่างหนึ่งที่มีการบอกเล่าจากปากต่อปาก และการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร หลังจากที่ได้่านนิทานพื้นบ้านอาเซียนของทุกกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมด 10 ประเทศ อันได้แก่ประเทศ กัมพูชา ไทย บรูไน พม่า ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ลาว เวียดนาม สิงคโปร์และอินโดนีเซียซึ่งพบว่าในแต่ละประเทศมีนิทานพื้นบ้านของทุกประเทศจึงพบว่านิทานพื้นบ้านใน 10 ประเทศอาเซียนมีลักษณะเรื่องเล่าในนิทานที่คล้ายกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาต่อว่าในนิทานพื้นบ้านอาเซียนมีแนวคิดที่น่าสนใจที่ปรากฏในนิทานอย่างเช่น แนวคิดเรื่องความกตัญญูและแนวคิดเรื่องความพอเพียง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาให้ลึกลงไปว่าหากศึกษานิทานพื้นบ้านของกลุ่มประเทศอาเซียนในแต่ละประเทศครบทั้ง 10 ประเทศ อาจจะมีพบแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อหาแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนจากหนังสือชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนของแต่ละประเทศ ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้อาจทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนของแต่ละประเทศมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียน จากหนังสือชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีในนิทาน วันวิสา คำพิภาค (2558, หน้า 12 อ้างอิงใน กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2528, หน้า 32-38) ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่สำคัญของคติชน ตามที่ วิลเลียม บาสคอม (William R. Bascom) มี 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ 1) คติชนเป็นเครื่องมือให้ความบันเทิง มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้คนได้สนุกสนานสำเร็จอารมณ์เป็นส่วนบรรเทาความเจ็บปวดทางอารมณ์ และช่วยคลี่คลายความคับข้องใจในชีวิตประจำวัน 2) คติชนทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์และเข้มแข็งขึ้น เป็นการวางแนวทางความประพฤติและแนวทางการดำเนินชีวิตทำให้ระเบียบ ประเพณี ระบบ และแบบแผนด้านวัฒนธรรมคงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง 3) คติชนเป็นเครื่องมือให้การศึกษา เป็นเครื่องมืออบรมกลุ่มเกลาบุคคลในสังคมสอนให้มีเจตคติที่ดีและค่านิยมทางสังคม ตลอดจนปลูกฝังจริยธรรม 4) คติชนเป็นเครื่องมือควบคุมรักษาแบบแผนของสังคม ด้วยกลวิธีหลายประการ เช่น การใช้ภาษาจิต ในการยกย่องเชิดชูผู้ที่สังคมยอมรับ และลงโทษผู้กระทำผิดจากบรรทัดฐานของสังคม เป็นต้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หนังสือชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จำนวน 39 เรื่อง ตีพิมพ์รวมเล่มเป็นจำนวน 10 เล่ม

สมมุติฐานของการวิจัย

หนังสือชุด นิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นแนวคิด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมนิทานพื้นบ้านอาเซียน ซึ่งรวบรวมขึ้นโดย วาสนา ชูรัตน์ ในหนังสือชื่อ “ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เพื่อนเรียน พ.ศ. 2556 จำนวน 39 เรื่อง ตีพิมพ์รวมเล่มเป็นจำนวน 10 เล่ม

1.2 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านอาเซียน

1.3 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในนิทานอาเซียน จากหนังสือชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ศึกษานิทานพื้นบ้านจากหนังสือ “ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ของวาสนา ชูรัตน์

2.2 วิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนตามหลักเกณฑ์การจำแนกแนวคิดได้ 10 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเรื่องความกตัญญู แนวคิดเรื่องความเมตตา กรุณา แนวคิดเรื่องความเฉลียวฉลาด แนวคิดเรื่องความซื่อสัตย์ แนวคิดเรื่องการเชื่อฟัง แนวคิดเรื่องการเสียสละ แนวคิดเรื่องความกล้าหาญ แนวคิดเรื่องความขยันหมั่นเพียร แนวคิดเรื่องความพอเพียง และแนวคิดเรื่องการรักพี่น้อง

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนแนวคิดที่ปรากฏอยู่ในนิทานพื้นบ้านอาเซียน

ที่	แนวคิด	ประเทศกัมพูชา	ประเทศไทย	ประเทศบรูไน	ประเทศพม่า	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศลาว	ประเทศเวียดนาม	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศอินโดนีเซีย	รวม
1.	แนวคิดเรื่องความกตัญญู	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	3
2.	แนวคิดเรื่องความเมตตา กรุณา	-	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	-	4
3.	แนวคิดเรื่องความเฉลียวฉลาด	✓	✓	-	-	-	✓	✓	✓	-	✓	6

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	แนวคิด	ประเทศกัมพูชา	ประเทศไทย	ประเทศบรูไน	ประเทศพม่า	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศลาว	ประเทศเวียดนาม	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศอินโดนีเซีย	รวม
4.	แนวคิดเรื่อง ความซื่อสัตย์	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	2
5.	แนวคิดเรื่อง การเชื่อฟัง	-	-	-	✓	✓	-	✓	-	-	✓	4
6.	แนวคิดเรื่อง การเสียสละ	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	2
7.	แนวคิดเรื่อง ความกล้า หาญ	-	✓	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	4
8.	แนวคิดเรื่อง ความขยัน หมั่นเพียร	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	2
9.	แนวคิดเรื่อง ความ พอเพียง	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	5
10.	แนวคิดเรื่อง การรักพี่น้อง	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	2

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปการวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน
อาเซียน 10 แนวคิด ได้แก่

1. แนวคิดเรื่องความกตัญญูพบนิทานปรากฏอยู่ใน 3 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ไทย และ
มาเลเซีย

ประเทศกัมพูชาพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ น้ำเต้ากับชวานา

ประเทศไทยพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ปลาบู่ทอง

ประเทศมาเลเซียพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ต้นไม้ล้ำค่า

2. แนวคิดเรื่องความเมตตากรุณาพบนิทานปรากฏอยู่ใน 4 ประเทศ ได้แก่ ไทย บรูไน
มาเลเซีย และลาว

ประเทศไทยพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ชวานากับงูเห่า

ประเทศบรูไนพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ยุงตอมหู

ประเทศมาเลเซียพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เจ้าหญิงการบูร

ประเทศลาวพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ จำปาสีต้น

3. แนวคิดเรื่องความเฉลียวฉลาดพบนิทานปรากฏอยู่ใน 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ไทย
มาเลเซีย ลาว เวียดนาม และอินโดนีเซีย

ประเทศกัมพูชาพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ หมาป่ากับกิ้งฝอย กระต่าย
กับหอย และกลืนอาหาร

ประเทศไทยพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ นายสุกนายดิบ

ประเทศมาเลเซียพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ จระเข้กินเสือ

ประเทศลาวพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ผู้วิเศษกับขอทานโลกมากและ
ทำไมนก ไม่พูด-นกพูดไม่ได้

ประเทศเวียดนามพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ชวานา เสือ และควาย
และจอมกะล่อน

ประเทศอินโดนีเซียพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ กระจกเจ้าปัญญา

4. แนวคิดเรื่องความซื่อสัตย์พบนิทานปรากฏอยู่ใน 2 ประเทศ ได้แก่ บรูไน และพม่า

ประเทศบรูไนพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ขโมยกลืน

ประเทศพม่าพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ พระราชาเสวยเกลือ

5. แนวคิดเรื่องการเชื้อฟงพบนิทานปรากฏอยู่ใน 4 ประเทศ ได้แก่ พม่า ฟิลิปปินส์ ลาว และ อินโดนีเซีย

ประเทศพม่าพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ นกไส้เดือนและลิงและหุ่นสี่ตัว

ประเทศฟิลิปปินส์พบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ทูเรียนมาจากไหน

ประเทศลาวพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ภูท้าวภูนาง

ประเทศอินโดนีเซียพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เด็กชายยอดชื่อ

6. แนวคิดเรื่องการเสียดสีพบนิทานปรากฏอยู่ใน 2 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย และ สิงคโปร์

ประเทศมาเลเซียพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องของฮาติม

ประเทศสิงคโปร์พบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ กำเนิดสิงคโปร์

7. แนวคิดเรื่องความกล้าหาญพบนิทานปรากฏอยู่ใน 4 ประเทศ ได้แก่ ไทย บรูไน เวียดนาม และอินโดนีเซีย

ประเทศไทยพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ไกรทอง

ประเทศบรูไนพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ หนูหริ่งแสนฉลาด

ประเทศเวียดนามพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ กระต่ายช่วยสิงโต

ประเทศอินโดนีเซียพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ มะม่วงวิเศษ

8. แนวคิดเรื่องความขยันหมั่นเพียรพบนิทานปรากฏอยู่ใน 2 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์

ประเทศฟิลิปปินส์พบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ มนุษย์เกิดอย่างไร

ประเทศสิงคโปร์พบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ บาดังผู้ทรงพลัง

9. แนวคิดเรื่องความพอเพียงพบนิทานปรากฏอยู่ใน 5 ประเทศ ได้แก่ บรูไน พม่า ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และสิงคโปร์

ประเทศบรูไนพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ พุดคนละเรื่อง

ประเทศพม่าพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เทวดาลองใจ

ประเทศฟิลิปปินส์พบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ไม้รู้จักพอ

ประเทศเวียดนามพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ป่อเกิดแห่งหายนะ

ประเทศสิงคโปร์พบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ พอใจกับสิ่งที่เป็นอย่างอยู่
10. แนวคิดเรื่องการรักพี่น้องพบนิทานปรากฏอยู่ใน 2 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ และ
อินโดนีเซีย

ประเทศฟิลิปปินส์พบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ นีวหัวแม่มือ

ประเทศอินโดนีเซียพบนิทานปรากฏอยู่ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ยักษ์กินลูก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียน จากหนังสือชุดนิทานพื้นบ้านใน
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนทั้งหมด 10 แนวคิด
ซึ่งสะท้อนแนวคิดของกลุ่มคนในแต่ละประเทศอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละประเทศและ
กลายมาเป็นวัฒนธรรมที่รวมกันเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งสอดคล้องกับคำขวัญที่ว่า “หนึ่งวิสัยทัศน์
หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม” จากแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนแนวคิดเรื่องความ
เฉลียวฉลาดซึ่งพบมากที่สุด และรองลงมาคือ แนวคิดเรื่องความพอเพียง แนวคิดเรื่องความ
เมตตากรุณา แนวคิดเรื่องการเชื่อฟัง แนวคิดเรื่องความกล้าหาญ แนวคิดเรื่องความกตัญญู
แนวคิดเรื่องความซื่อสัตย์ แนวคิดเรื่องการเสียสละ แนวคิดเรื่องความขยันหมั่นเพียร และแนวคิด
เรื่องการรักพี่น้อง จาก 10 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ไทย บรูไน พม่า ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ลาว
เวียดนาม สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย จำนวน 39 เรื่อง ตีพิมพ์รวมเล่ม 10 เล่ม ซึ่งทั้ง 10 แนวคิดที่
ปรากฏพบในนิทานพื้นบ้านอาเซียนสะท้อนให้เห็นถึงจุดเด่นของแต่ละประเทศเพื่อนำมาเป็น
แนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อให้คนในสังคมมีศักยภาพที่ดียิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นอาชีพ สังคม
เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่สะท้อนได้จากแนวคิดทั้ง 10 แนวคิด นี้ตรงกับแนวคิดของ วิลเลียม
บาสคอม ที่กล่าวว่า คติชน มีหน้าที่ 4 ประการด้วยกัน คือ 1) ให้ความบันเทิง มีบทบาทสำคัญใน
การช่วยให้คนได้สนุกสนานสำเร็จอารมณ์เป็นส่วนบรรเทาความเจ็บปวดทางอารมณ์ และช่วย
คลี่คลายความคับข้องใจในชีวิตประจำวัน 2) ทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์ และเข้มแข็งขึ้น เป็นการ
วางแนวทางการประพฤติและแนวทางการดำเนินชีวิตทำให้ระเบียบประเพณี ระบบ และแบบ
แผนด้านวัฒนธรรมคงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง 3) เป็นเครื่องมือให้การศึกษาอบรมกล่อมเกลาบุคคลใน
สังคมสอนให้มีเจตคติที่ดี และค่านิยมทางสังคมตลอดจนปลูกฝังจริยธรรม 4) เป็นเครื่องมือ

ควบคุมรักษาแบบแผนของสังคม ด้วยกลวิธีหลายประการ เช่น การใช้ภาษีต ในการยกย่องเชิดชู ผู้ที่สังคมยอมรับ และลงโทษผู้กระทำผิดจากบรรทัดฐานของสังคม

ซึ่งนอกจากนี้ในนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนอกจากจะสะท้อนให้เห็น แนวคิดแล้วยังสะท้อนให้เห็นวิธีการที่ช่วยให้ความบันเทิงสนุกสนานและทำให้มองเห็นการพัฒนา ศักยภาพของความเป็นมนุษย์ที่ช่วยให้วัฒนธรรมสมบูรณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ซึ่งเป็น เครื่องมือในการอบรมสั่งสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของมนุษย์และเป็นแนวทางในการวางแผนการ ดำเนินชีวิตเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบตามบรรทัดฐานของสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเฉพาะด้าน เช่น ความเชื่อ ประเพณี และวิถีชีวิตในนิทานอาเซียน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนิทานพื้นบ้านไทยกับแนวคิดที่ปรากฏ ในนิทานพื้นบ้านอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มจิต ปลายเวช. (2526). **หนังสือสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : เพ็ญการพิมพ์.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. (2519). **คติชนวิทยา**. เอกสารนิเทศการศึกษาระดับที่ 184. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. (2539). **คติชนวิทยา**. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว.
- กุสุมา รักษมณี. (2524). “นิทานปักษีปรกรณ์ฉบับล้านนา: ความสัมพันธ์กับฉบับสันสกฤต และ ไทย.” **อักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรฉบับพิเศษ 10 ปี คณะอักษรศาสตร์**. 4(1) : 80-92.
- กุสุมา ชัยวินิตย์. (2531). “ศาสนาชาวบ้านในวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านอีสาน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?> สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.
- กุหลาบ มลลิกะมาส. (2516). **คติชาวบ้าน**. อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิงवास ประสารทธาตุการณ.
- เกริก ยूनพันธ์. (2539). **การเล่านิทาน**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- ชนิษฐา จิตชินะกุล. (2545). **คติชนวิทยา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จารุวรรณ เขาว์นวม. (2542). “นิทานพื้นเมืองลาว : ลักษณะเด่นและความสัมพันธ์กับสังคม.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php> สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.
- ทัศนีย์ ทานตวณิช. (2522). **การศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านตะวันออก (ระยะต้น)**. ชลบุรี : พิมพ์ลักษณะ.
- ทัศนีย์ ทานตวณิช. (2523). **คติชาวบ้าน**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ชลบุรี.
- ธัญญชย์ ชัยวุฒิมากร และบุปผา บุญทิพย์. (2559, พฤษภาคม - สิงหาคม). “แนวคิดคุณธรรมในนิทานสมัยใหม่: ด้วยรักบันดาล...นิทานสีขาว ของอาจารย์ ชุมสาย ณ อยุธยา.” **วารสารบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต**. 12(2) : 149-166.
- ธัญาดา ยอดแก้ว. (2547). “การศึกษาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?> สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.
- ธิดารัตน์ โชคสุชาติ. (2553). “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ความสำคัญและการเตรียมความพร้อมของไทย.” **วารสาร มฉก.วิชาการ**. 14(27) : 99-112.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2531). **คือนักปราชญ์ ศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชธนราชบัณฑิต**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2545). **นิทานพื้นบ้านการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โครงการแพร่หลายผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาพร บุญพาเกิด. (2542). **ศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านนอกกรุง ตำบลกุดบงอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย กับนิทานพื้นบ้านบ้านโนนชาย เมืองปากเงินแขวงนครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปาร์ค เกียง ฮีน. (2549). “วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเกาหลี.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha\(M.A.\)/P_KyungEun.pdf](http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha(M.A.)/P_KyungEun.pdf) สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.

- ฝ่ายวิชาการปัญญาชน. (2558). **เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. กรุงเทพฯ : ส. เอเชียเพรส.
- พัชรภรณ์ ปัญญาวุฒิไกร และคณะ. (2556). “เปิดชีวิต อ่านเพื่อนบ้าน” โครงการศึกษาวิเคราะห์หนังสือนิทานพื้นบ้านและนิทานอาเซียนสำหรับเด็ก. Thailand Conference on Reading 2013.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.tkpark.or.th/stocks/extra/00137f.pdf> สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. (2529). **แนวทางการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น**. ม.ป.ท : ม.ป.พ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. (2528). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคติชนวิทยา เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รุ่งนภา สุดจิตต์. (2545). “การพัฒนาสื่อการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษจากนิทานพื้นบ้านไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทรโยคน้อยวิทยาจังหวัดกาญจนบุรี.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/134296> สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.
- รุ่งนภา วรวงศ์มูล. (2551). **การวิเคราะห์ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านไทย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?> สืบค้น ธันวาคม 2562.
- วสันต์ อดิศักดิ์. (2523). “ประวัติวัฒนธรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในประเทศไทย.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/40375> สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.
- วันวิสา คำพิกาศ. (2558). “การศึกษาความหมายคุณค่าของภูมิปัญญาจากตำนานพื้นบ้านในชุมชนอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/1585> สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.
- วาสนา ชูรัตน์. (2556). **ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นิทานพื้นบ้านกัมพูชา**. กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียน เด็กไทย.
- _____. (2556). **ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นิทานพื้นบ้านไทย**. กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียน เด็กไทย.

- _____ (2556). **ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นิทานพื้นบ้าน
บรูไน.** กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียน เด็กไทย.
- _____ (2556). **ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นิทานพื้นบ้านเมียน
มาร์.** กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียน เด็กไทย.
- _____ (2556). **ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นิทานพื้นบ้าน
ฟิลิปปินส์.** กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียน เด็กไทย.
- _____ (2556). **ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นิทานพื้นบ้าน
มาเลเซีย.** กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียน เด็กไทย.
- _____ (2556). **ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นิทานพื้นบ้านลาว.**
กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียน เด็กไทย.
- _____ (2556). **ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นิทานพื้นบ้าน
เวียดนาม.** กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียน เด็กไทย.
- _____ (2556). **ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นิทานพื้นบ้าน
สิงคโปร์.** กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียน เด็กไทย.
- _____ (2556). **ชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นิทานพื้นบ้าน
อินโดนีเซีย.** กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียน เด็กไทย.
- วิเชียร เกษประทุม. (2550). **นิทานพื้นบ้าน.** กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- วิทย์ บัณฑิตกุล. (2555). **รู้จักประชาคมอาเซียน.** กรุงเทพฯ : ทวีพรินทร์.
- วิมล คำศรี. (2539). **นิทานพื้นบ้านมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช
: ไทม์พรีนติ้ง.**
- ศิริพร ณ ถลาง. (2552). **ทฤษฎีคติชนวิทยา วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน.
(พิมพ์ครั้งที่ 2).** กรุงเทพฯ : เอเชียเพลส.
- สถาพรบุ๊คส์. (2558). “AEC รู้จักเพื่อนบ้านผ่าน “นิทานอาเซียนแสนสนุก”.” [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : <https://www.satapornbooks.co.th> สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.
- สุไลน์วรรณ พิชิตกุล. (2545). “การศึกษา นิทานพื้นบ้านจังหวัดฉะเชิงเทรา.” [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : <https://tdc.thailis.or.thphp> สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.

สุภางค์ จันทวานิช. (2559). **ทฤษฎีสังคมวิทยา**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เหวียน ถิ แทง ถวี. (2560). “วิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม.”
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://so01.tci-thaijo.org> สืบค้น 9 ธันวาคม 2562.

อารี ถาวรเศรษฐ์. (2546). **คติชนวิทยา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

แนวทางการขับเคลื่อนสุขภาวะสังคมของคณะกรรมการ
เขตสุขภาพเพื่อประชาชน

Guidelines for Creating a Healthy Society
of the Health Region Committee.

ศิริธร อรไชย¹

Sirithorn Ornchai¹

Received: February 11, 2019; Revised: May 18, 2019; Accepted: May 28, 2019

บทคัดย่อ

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งเขตสุขภาพเพื่อประชาชน พ.ศ. 2559 ประกาศใช้ในวันที่ 12 ตุลาคม 2559 มีการจัดตั้งเขตสุขภาพเพื่อประชาชนรวม 13 เขต เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกันมาบูรณาการจัดการระบบสุขภาพของพื้นที่ร่วมกัน ถือเป็นกลไกใหม่ที่ถูกจัดตั้งบนความคาดหวังของสังคม จึงเป็นวัตถุประสงค์สำคัญให้ศึกษาถึงการขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนที่ดำเนินการในปัจจุบันและแนวทางในอนาคตโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตสุขภาพจำนวน 13 เขต จากกลุ่มคณะกรรมการเขตสุขภาพ 65 คน ทีมเลขานุการร่วม 36 คนและผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ผ่านการสัมภาษณ์ เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเคราะห์จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการในช่วงระหว่าง 1 มกราคม 2561 ถึง 30 เมษายน 2561 วิเคราะห์ด้วย Content Analysis มีข้อค้นพบ ดังนี้

1. การขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.) ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาพบว่า กขป. มีการกำหนดประเด็นสาธารณะและจัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน

---

¹ผู้ชำนาญการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ; Expert ; National Health Commission Office (NHCO).

สุขภาพในภาพรวมของเขตอย่างชัดเจน ทั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการเชิงประเด็นเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเชิงประเด็นในส่วนทิศทางการขับเคลื่อนสุขภาพ แบ่งได้ 3 แบบ คือ 1) กขป.ดำเนินการเอง 2) กขป.ร่วมกับ ภาคีเครือข่ายดำเนินการ 3) กขป. เสนอให้หน่วยงานหลักดำเนินการ

2. แนวทางการขับเคลื่อนสุขภาพของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน ในอนาคต พบว่า

มิติด้านหลักคิด : SIF คือหัวใจสำคัญของการทำงานของ กขป. ได้แก่ Synergy (การสานพลัง) Integrate (บูรณาการ) Facilitate (การทำงานเอื้ออำนวย)

มิติด้านหลักการ : หลักการ 5 ร่วมของ กขป. ได้แก่ เป้าหมายร่วม วิสัยทัศน์ร่วม เป็นเจ้าของร่วม ทำงานร่วมและประสานร่วม

มิติด้านหลักทำ : ควรปฏิบัติใน 3 เรื่องสำคัญ คือ 1) การทำงานเชิงยุทธศาสตร์มากกว่า การปฏิบัติการ 2) การทำงานปฏิรูปที่เน้นเชิงระบบ กำหนดทิศทางระบบสุขภาพให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่และ 3) การสร้างปัญหา (การจัดการความรู้) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงให้เกิดเป็นวงจรการเรียนรู้

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนสุขภาพ เขตสุขภาพเพื่อประชาชน

Abstract

The cabinet of Thai government agreed to have regulations of The Office of the Prime Minister Establishment the "People-oriented Health Region 2016" has been announced in the Government Gazette on October 12, 2016. The People-oriented Health Region are aimed at reforming and driving the health system for the benefits and health needs of people in respective areas. There are consists of 13 regions. The People-oriented Health Region Committee which comprises the government agencies, the private sector to the civil society. This is the new mechanism in Thai society to synergy power from multi-sectoral to work together,

sharing the goals and resources. Therefore, necessary to study about the results of The People-oriented Health Region on driving the health system by using qualitative study. The samples of this study including 1) People-oriented Health Region Committees 2) the secretariat teams comprising four main health organizations, MOPH, Thai Health Promotion Fund, NHSO and NHCO and 3) experts. Data collecting by using in depth interview, focus group discussion and documents synthesis. This study conducts between 1 January to 30 April 2018. Content analysis was used for data analysis. The results as following

1. Driving people wellbeing and health system, the results found that the People-oriented Health Region Committee have set up a public issues and strategies development in order to driving people wellbeing in each region and have a sub-committee to develop a specific strategy on crucial issues. The direction of driven people well-being, divided into 3 platform 1) strategies conduct by the People-oriented Health Region Committee 2) strategies conduct by the People-oriented Health Region Committee and stake holder networks 3) strategies which the People-oriented Health Region Committee recommend to function organization.

2. The guideline for the People-oriented Health Region Committee to drive health system as follows:

Concepts: the main keys concepts are “SIF” including Synergy, Integrate, and Facilitate

Principles: there are 5 principles including Sharing Goal, Visions, Owner, Working together and Co-ordination.

Practice: focus on strategy more than practice, HPP development in order to support health system which relevant to people needs in specific areas and knowledge management

Key words: the People-oriented Health Region Committee

บทนำ

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 สุขภาพมีความหมายครอบคลุมทั้งมิติทางกาย จิต สังคม ปัญญา ระบบสุขภาพจึงมีผู้เกี่ยวข้องหลายภาคส่วนทั้งสร้างสุขภาพและซ่อมสุขภาพ บทบาทด้านสุขภาพจึงไม่ใช่หน้าที่ของใครหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งแต่จำเป็นต้องเป็นการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ การจึงจะสามารถดูแลด้านสุขภาพได้ (อำพล จินดาวัฒนะ, 2556, หน้า 6) เขตสุขภาพเพื่อประชาชนจึงเป็นกลไกสานพลังความร่วมมือและบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อแก้ปัญหาและตอบโจทย์ความจำเป็นด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ โดยมีคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนหรือ กขป. ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากทุกภาคส่วนจะเป็นฟันเฟืองสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาสุขภาพและความจำเป็นของพื้นที่ (สุรศักดิ์ บุญเทียน และศิริธร อรไชย, 2553, หน้า 45)

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งเขตสุขภาพเพื่อประชาชน พ.ศ. 2559 เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2559 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2559 (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2559, หน้า 7) เริ่มจัดตั้งเขตสุขภาพเพื่อประชาชนรวม 13 เขตพื้นที่เพื่อให้เป็นเขตพื้นที่สำหรับดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพให้เกิดการบูรณาการพร้อมกำหนดให้มีคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.) เป็นกลไกขับเคลื่อนการทำงานประกอบด้วยผู้แทนจาก 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาคราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและวิชาชีพด้านสุขภาพและภาคเอกชนและประชาสังคม กำหนดให้ทุกเขตพื้นที่มี กขป. ได้ 45 คน ยกเว้น กทม. (เขตพื้นที่ 13) มี 46 คน โดยมีอำนาจหน้าที่ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2560, หน้า 13-14) ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย ทิศทางและยุทธศาสตร์ในการดำเนินการและพัฒนาเกี่ยวกับระบบสุขภาพในเขตพื้นที่ โดยบูรณาการภารกิจและอำนาจหน้าที่ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในเขตพื้นที่เพื่อให้เกิดระบบสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องตามความจำเป็นของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติและนโยบายยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

2. ดำเนินการหรือประสานงานให้เกิดการขับเคลื่อนตามเป้าหมาย ทิศทางและยุทธศาสตร์ ตามข้อ 1 ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนภายในและภายนอกเขตพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการดำเนินงานด้านสุขภาพในเขตพื้นที่

3. เสนอแนะและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสุขภาพในเขตพื้นที่ต่อหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ประสานงานกับ กขป. ในเขตพื้นที่อื่นเพื่อให้เกิดการบูรณาการงานด้านสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ

5. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย ทิศทางและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพ ในเขตพื้นที่รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

6. รายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในการดำเนินงานตามข้อ 1) ให้รวบรวมข้อมูลด้านสุขภาพในเขตพื้นที่และภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนประเมินสถานการณ์และสภาพปัญหาต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ด้วย

นอกจากนั้นในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งเขตสุขภาพเพื่อประชาชน พ.ศ. 2559 ยังได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่เลขานุการของ กขป. โดยให้กระทรวงสาธารณสุข (กสธ.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.) และกรุงเทพมหานคร ในเขต 13 รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่เลขานุการร่วมเพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของ กขป. ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2560, หน้า 6) และในปัจจุบันได้มีการสรรหากรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.) และแต่งตั้งเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2560 โดยพลเรือเอกณรงค์ พิพัฒนาศัย รองนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ตามมติการประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2560 เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2560 และได้ดำเนินการขับเคลื่อนสุขภาพจะจนมาถึงปัจจุบัน

ภายใต้การดำเนินงานของเขตสุขภาพเพื่อประชาชนเพื่อให้เป็นเขตพื้นที่สำหรับดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพให้เกิดการบูรณาการกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.) คณะทำงานเลขานุการและคณะทำงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงเจ้าหน้าที่สนับสนุน

โครงการจึงเป็นกลไกสำคัญในการประสานเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผลักดันให้เกิดการทำงานร่วมกันทำให้เกิดการบูรณาการภารกิจและทรัพยากร รวมทั้งส่งเสริมทำให้เกิดทิศทางยุทธศาสตร์ แผนงานและกระบวนการดำเนินงานของ กขป. ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหากกลไกสำคัญเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อยกระดับการขับเคลื่อนในทุกมิติก็จะทำให้การขับเคลื่อนสุขภาวะในเขตสุขภาพเพื่อประชาชนบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ

กลไกเขตสุขภาพเพื่อประชาชนถือเป็นกลไกใหม่ที่ถูกจัดตั้งบนความคาดหวังของสังคมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจอย่างยิ่งว่าการขับเคลื่อนสุขภาวะที่ผ่านมา 1 ปีเศษและแนวทางการขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันของสังคมไทยในเชิงหลักคิด หลักการสำคัญและหลักปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามสำคัญว่า “แนวทางการขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันควรเป็นอย่างไร”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนที่ดำเนินการในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนที่ดำเนินการในปัจจุบันและแนวทางในอนาคตในมิติของหลักคิด หลักการ หลักปฏิบัติในกลุ่มคณะกรรมการฯ ทั้ง 13 เขต รวม 586 คน ทีมเลขานุการร่วม 52 คน และผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คนในช่วงระหว่าง 1 มกราคม 2561 ถึง 30 เมษายน 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ออกแบบวิธีการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ศึกษาครอบคลุม 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) กลุ่มคณะกรรมการเขตสุขภาพ เพื่อประชาชน เขตพื้นที่ 1-13 จำนวน 586 คน 2) กลุ่มเลขานุการร่วม (ผู้แทนกระทรวง สาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ สร้างเสริมสุขภาพและผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ) ประจำเขตพื้นที่ 1-13 จำนวน 52 คน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง 5 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนเขตพื้นที่ 1-13 ใช้วิธีการเลือกแบบ เจาะจง (Purposive sampling) จากคณะกรรมการฯ ที่เข้าร่วมการประชุมเวที “สานสัมพันธ์ที่ นื่องครอบครัว กขป. ระดับภาค” ทั้ง 4 ภาค ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงระหว่าง วันที่ 1 มกราคม 2561 – 31 เมษายน 2561 เขตพื้นที่ละ 5 คน รวม 65 คน

2.2 กลุ่มเลขานุการร่วม ประจำเขตพื้นที่ 1 - 13 ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากเลขานุการร่วมที่เข้าร่วมการประชุมเวที “สานสัมพันธ์ที่นื่องครอบครัว กขป. ระดับ ภาค” ทั้ง 4 ภาค ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2561 - 30 เมษายน 2561 เขตพื้นที่ละอย่างน้อย 2 คน รวม 36 คน

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่เข้าร่วมการประชุมเวที “สานสัมพันธ์ที่นื่อง ครอบครัว กขป. ระดับภาค” ทั้ง 4 ภาค ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงระหว่าง วันที่ 1 มกราคม 2561 - 30 เมษายน 2561 จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและ เอกสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการขับเคลื่อนสุขภาวะของเขตพื้นที่เพื่อประชาชนทั้ง 13 เขต

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องจากเขตพื้นที่ ทั้ง 13 เขต

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1) การประสานงานกับคณะกรรมการฯ เลขานุการร่วมผู้ทรงคุณวุฒิและ นักวิชาการในการขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประชุม “สานสัมพันธ์ที่นื่อง

ครอบครัว กขป. ระดับภาค” ทั้ง 4 ภาค ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2561 – 30 เมษายน 2561

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยกาสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ และสนทนากลุ่มกับ เลขาธิการและคณะกรรมการเขตสุขภาพ

3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนโดยใช้หลักการ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุป ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การตีความการจำแนกชนิดหมวดหมู่ วิเคราะห์ เปรียบเทียบลักษณะข้อมูล การหา ความเกี่ยวข้องของปรากฏการณ์และขั้นตอนต่าง ๆ การหาคำอธิบาย การสังเคราะห์ และการ สร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย

1. การขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนที่ดำเนินการ ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

1.1 การขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนในปัจจุบันทั้ง 13 เขต สรุปผลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การขับเคลื่อนสุขภาวะของ กขป. ทั้ง 13 เขต

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
1	<p>ประเด็น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สุขภาวะเด็กปฐมวัย 2. ความมั่นคงทางอาหาร: อาหารปลอดภัย 3. หมอกควัน 4. ยุงลาย 5. ชатиพันธ์ 6. ภูมิปัญญาพื้นบ้านและหมอเมือง 7. สุขภาวะผู้สูงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจเรื่องอำนาจอ่อน - จิตอาสา - ภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วม - กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันมีน้อย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
1	<p>การขับเคลื่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนแต่ละประเด็น 2. กำหนดพื้นที่ต้นแบบ หรือ นำร่อง 3. จัดตั้งกลไก (คณะอนุกรรมการ, คณะทำงานต่าง ๆ) 4. จัดทำข้อมูล/สถานการณ์ที่เป็นอยู่ 5. ประชุมคณะทำงาน 6. เชื่อมโยงการทำงานภายในจังหวัด7. ทำแผนปฏิบัติการ <p>ลักษณะการทำงาน</p> <p>มีกระบวนการพูดคุยอย่างต่อเนื่อง</p>	
2	<p>ประเด็น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กและเยาวชน 2. ผู้สูงอายุ 3. อาหารปลอดภัย <p>การขับเคลื่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดเป้าหมายหรือจุดเน้นในการขับเคลื่อนแต่ละประเด็น 2. กำหนดพื้นที่ต้นแบบ หรือ นำร่อง 3. จัดตั้งกลไก (คณะอนุกรรมการ คณะทำงานต่าง ๆ เช่น คณะทำงานฝ่ายอำนวยการ, คณะทำงานขับเคลื่อน) 4. ทำแผนปฏิบัติการ 5. ประชุมคณะทำงาน 	<p>- มุ่งเน้นให้เกิดรูปธรรมความสำเร็จเพื่อเป็นตัวอย่าง และขยายผลไม่เน้นที่ปริมาณ</p> <p>- ขาดงบประมาณไปดำเนินการขับเคลื่อนในพื้นที่ต้นแบบที่กำหนดไว้</p>

	6. เชื่อมโยงการทำงานภายในจังหวัด	
--	----------------------------------	--

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
2	ลักษณะการทำงาน 1. จุดเน้นดำเนินงานตรงสร้างพื้นที่รูปธรรม 2. จัดตั้งกลไกการดำเนินงานรายประเด็นโดยมี องค์กรประกอบทั้ง ภาครัฐ วิชาการ ประชาสังคม และครอบคลุมทั้ง 5 จังหวัด	
3	ประเด็น 1. ระบบฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 2. ระบบการเกษตร: ความมั่นคงทางอาหารและ พลังงาน 3. ระบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและ ศิลปวัฒนธรรม 4. ระบบสุขภาวะชุมชน-ชุมชนเข้มแข็ง	- เลขานุการร่วม จาก 4 ส. มีขีดความสามารถในการ ออกแบบ ขบวนการ ขับเคลื่อนงาน - เลขานุการร่วม จาก 4 ส. มีขีดความสามารถในการ

	<p>5. ระบบบริการสาธารณสุข</p> <p>การขับเคลื่อน</p> <p>การขับเคลื่อนงานของเขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขตพื้นที่ 3 (กขป.3) ได้นำวิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัดและจังหวัด มาปรับใช้เพื่อการขับเคลื่อน ซึ่งภาพรวมวิสัยทัศน์ 5 จังหวัด ของเขตพื้นที่ 3 ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ (1) ระบบฐาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (2) ระบบการเกษตร : ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน (3) ระบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศิลปวัฒนธรรม (4) ระบบสุขภาวะชุมชน-ชุมชนเข้มแข็ง และ (5) ระบบบริการสาธารณสุขระดับภูมิภาค พร้อมทั้งได้มีการระดมความเห็นจาก</p>	<p>ออกแบบขอบวนการขับเคลื่อนงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - องค์กร และภาคีเครือข่าย ในเขตพื้นที่ ต่างให้ความร่วมมือ ร่วมแรงและร่วมใจ ในการสานพลัง เพื่อขับเคลื่อนงาน โดยทำงานร่วมกันแบบเครือข่ายจิตอาสา - ภาคีหลักยังไม่ครอบคลุม ยังต้องประสานงานมาร่วมให้ได้มากขึ้น - การจัดการความรู้จากพื้นที่ปฏิบัติการยังมีไม่มาก
--	---	---

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
3	<p>คณะกรรมการเขตสุขภาพฯ เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะระดับพื้นที่</p> <p>การบูรณาการการทำงาน เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ประกอบด้วย ภาครัฐ ท้องถิ่น ท้องที่ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อนำสู่การ “เชื่อมโยงทุกมิติ สุขภาพ ยึดประโยชน์ระดับฐานราก” โดยเน้นการเชื่อมประสาน 2 ระดับ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ระดับนโยบาย เน้นการเสริมแรงเชิงนโยบายลดความขัดแย้ง (ระดับเดียวกัน) 2. ระดับปฏิบัติการเน้นประสานงาน Agenda Area และ Function ร่วมกันให้กลุ่ม 	<p>พอ ส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมที่แยกส่วนต่างคนต่างทำและขาดการเชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเข้าใจต่อการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่ายยังต้องการเวลาในการดำเนินการ - การสื่อสารข้อมูลต่างๆ ของเขตสุขภาพเพื่อประชาชน ไปยังภาคี

	<p>เป้าหมายได้ประโยชน์สูงสุดและลดความซ้ำซ้อน นอกจากนี้ ยังใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัย และพัฒนา และการสื่อสารสาธารณะเพื่อการบริหาร เชิงนโยบายมาประยุกต์เป็นเครื่องมือสำคัญในการ เชื่อมประสานกระบวนการขับเคลื่อนงานให้เกิดประโยชน์</p> <p>ลักษณะการทำงาน</p> <p>จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเขต สุขภาพเพื่อประชาชน เขตพื้นที่ 3 รวม 5 คณะทำงานย่อย ตามประเด็นการขับเคลื่อนงาน โดยมีบทบาทหน้าที่ในการ (1) ร่วมกำหนดกรอบและแนวทางการขับเคลื่อนที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ปัญหา โอกาสและบริบทของพื้นที่ (2) ศึกษา วิเคราะห์ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายบน ฐานความรู้และวิชาการ (3) ประสาน</p>	<p>หลัก ประชาชนทั่วไปในวงกว้างยังไม่ครอบคลุม ต้องวางแผนระบบการสื่อสารให้มากขึ้น</p> <p>- การจัดการความรู้จากพื้นที่ปฏิบัติการยังมีไม่มากพอ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่แยกส่วนต่างคนต่างทำ และบางส่วนยังขาดการเชื่อมโยง</p>
--	---	---

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
3	<p>สนับสนุน ส่งเสริมองค์กร หน่วยงาน ภาคี เครือข่ายต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนประเด็นไปสู่การปฏิบัติ (4) ติดตามประเมินผลและสื่อสารสาธารณะและ (5) ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขตพื้นที่ 3 มอบหมาย</p>	
4	<p>ประเด็น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มเปราะบาง 2. อาหารและยา 3. อุบัติเหตุ 4. สิ่งแวดล้อม (ขยะ) 	<p>- ผู้นำ (ประธาน กขป. เข้าใจการทำงานแบบสานพลัง)</p> <p>- กำหนดบทบาท ภารกิจ คณะทำงานที่ชัดเจน</p>

	<p>การขับเคลื่อน</p> <p>ในทุกประเด็นได้ดำเนินการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 จัดตั้งกลไก (คณะทำงานเฉพาะประเด็น) 2 กำหนดแนวทางการขับเคลื่อน 3 ตรวจสอบทุนทางสังคม 4 จัดทำร่างวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ การพัฒนา (ยุทธศาสตร์การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมาย การส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมาย และการ ส่งเสริม สนับสนุนมาตรฐานการจัดบริการ) 	<p>3 กำหนดฐานคิดการขับเคลื่อนงานที่ชัดเจน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบทุกภาคส่วนและมีการเปลี่ยนตัวแทนที่เข้าร่วมทำให้การสื่อสารขาดความต่อเนื่อง - คณะอนุกรรมการบางส่วนขาดความเข้าใจในการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม - ขาดข้อมูลด้านประเด็นและพื้นที่ต้นแบบ
--	---	--

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
4	<p>ลักษณะการทำงาน</p> <p>กำหนดฐานคิดการขับเคลื่อนงานที่ชัดเจน ด้วยการเคลียร์โจทย์ มองให้เห็น ฟังให้ได้ ยินจะได้อะไรไม่หลงทิศใช้หลักการทรวงงานศาสตร์พระราชามาเป็นแนวทางการทำงานเน้นการทำงานให้สำเร็จโดยผู้อื่นบูรณาการทำงานข้ามกระทรวง ข้ามจังหวัด ใช้ข้อมูลเป็นฐานเน้นผลลัพธ์ปีกรองงาน ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และเป้าหมายสุดท้าย</p>	
5	<p>ประเด็น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สู้งวัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ในการดำเนินงานระยะที่ 1 ติดขัดเรื่องการบริหาร

	<p>2. สิ่งแวดล้อม (การจัดการขยะ)</p> <p>3. อาหารปลอดภัย</p> <p>4. ประเด็นอุบัติเหตุ</p> <p>การขับเคลื่อน</p> <p>1. จัดตั้งกลไก (คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน เฉพาะประเด็น</p> <p>2. ประชุมคณะอนุกรรมการเพื่อจัดทำแผนงานของแต่ละคณะ</p> <p>ลักษณะการทำงาน</p> <p>คณะทำงานเลขานุการร่วม และประธาน ยังมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน</p>	<p>จัดการโครงการสนับสนุน เขตสุขภาพ เพื่อประชาชนปี 2560</p> <p>- ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของ กขป.</p>
--	--	---

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
6	<p>ประเด็น</p> <p>1. อาหารปลอดภัย: ความมั่นคงทางอาหาร</p> <p>2. บาดเจ็บเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร</p> <p>3. ขยะและสารพิษ</p> <p>การขับเคลื่อน</p> <p>1. จัดตั้งกลไก (คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์/วิชาการ, คณะทำงาน สื่อสารสาธารณะ, คณะบูรณาการข้อมูล, คณะอนุกรรมการ ขับเคลื่อน, คณะทำงานติดตามประเมินผล</p>	<p>- ประธาน กขป. เสียชีวิต จึงทำให้อยู่ระหว่างสรรหา และแต่งตั้งประธานคนใหม่ ส่งผลให้การดำเนินงานของ เขตชะลอตัว</p> <p>- อยู่ในช่วงที่ต้องทำความเข้าใจบทบาทของ กขป. ที่ชัดเจนเพราะรองประธานที่ทำหน้าที่แทนประธานที่เสียชีวิต อยู่บนหลักการ</p>

	<p>2. เชื่อมโยงหน่วยงานเพื่อจัดเก็บข้อมูลแต่ละประเด็น</p> <p>3. ประชุมคณะอนุกรรมการเพื่อจัดทำแผนงานของแต่ละคณะ</p> <p>ลักษณะการทำงาน</p> <p>อยู่ในช่วงสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ กขป.</p>	<p>ทำงานแบบสั่งการรอคอย</p> <p>การสนับสนุนจาก สช.และ</p> <p>ต้องการให้มอบหมายลงไป</p> <p>ให้พื้นที่ดำเนินการตาม</p>
7	<p>ประเด็น</p> <p>1. การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ</p> <p>2. อาหารปลอดภัย</p> <p>การขับเคลื่อน</p> <p>1. กำหนดแนวทางการดำเนินงานของการทำงาน</p> <p>1.1 การทำงานร่วมกันของ เลขานุการร่วม การเชื่อมการทำงานร่วมกัน</p>	<p>- ประธาน กขป. อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดภาคอีสานหลายจังหวัดให้ความสำคัญสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง</p> <p>- สามารถเชื่อมโยง สปสช. และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับประเด็นมาร่วมสนับสนุน</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
7	<p>1.2 แนวทางโครงสร้างของการทำงานของการทำงาน ต้องมี เวลาในการทำงาน</p> <p>1.3 การขับเคลื่อนของงานที่ต่อเนื่อง ของกลไกการทำงาน</p>	<p>การขับเคลื่อนการดำเนินงาน</p> <p>- ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของ กขป.</p>
8	<p>ประเด็น</p> <p>1. สิ่งแวดล้อมและอาหารปลอดภัย</p> <p>2. การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เบาหวาน ความดันโลหิตสูง</p> <p>3. การดูแลผู้สูงอายุ คนพิการติดบ้านติดเตียง</p>	<p>- ใช้หลักวิชาการ (ระบาควิทยา) ในการดำเนินงาน</p> <p>- สามารถระบุรายละเอียดได้ถึง ระดับอำเภอและจังหวัด</p>

	<p>การขับเคลื่อน</p> <p>1. จัดตั้งกลไก (คณะอนุกรรมการ)</p> <p>ลักษณะการทำงาน</p> <p>1. ใช้หลักวิชาการ (ระบาคติวิทยา) ในการศึกษา รายละเอียดของความรุนแรงของปัญหา สถานที่เกิดปัญหา สามารถระบุรายละเอียดได้ถึงระดับอำเภอและจังหวัด</p> <p>2. นำข้อมูลที่ได้ไปหารือองค์กรที่มีบทบาท เป็นข้อเสนอเชิงหลักการปฏิบัติหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ แก่หน่วยบริการในพื้นที่</p>	<p>- กขป.ยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง</p> <p>- คณะทำงานวิชาการมาจาก กขป. 9 คน ทำให้สัดส่วนของ นักวิชาการจากภายนอกมี จำนวนน้อย 8 จังหวัด</p> <p>- ขาดความเข้าใจในการทำงาน แบบแนวราบ และใช้อำนาจ อ่อนในการทำงาน</p> <p>- การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนเลขานุการร่วมจากผู้แทนของ สช. 5. การบริหารจัดการไม่ราบรื่น</p>
--	---	--

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
9	<p>ประเด็น</p> <p>1. ตำบลจัดการตนเองแบบบูรณาการ</p> <p>2. การเข้าถึงบริการสุขภาพในร้านยา</p> <p>3. เกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย</p> <p>4. การจัดการขยะ</p> <p>5. ผู้สูงอายุและคนพิการ</p> <p>6. สุขภาวะพระสงฆ์</p> <p>7. การจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์</p> <p>การขับเคลื่อน</p>	<p>- มีการประชุมประสานฯ เลขานุการร่วม ผู้ช่วยปฏิบัติงานด้านบริหารจัดการสำนักงาน กขป. (Admin) อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ตรงกัน</p> <p>- กรรมการแสวงหางบประมาณมาสนับสนุน</p>

	<p>1. จัดตั้งกลไก (คณะอนุกรรมการ 5 คณะ และ คณะทำงาน เฉพาะประเด็น 7 คณะ)</p> <p>2. กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนรายประเด็น 7 ประเด็น</p> <p>3. ประชุมคณะอนุกรรมการเพื่อจัดทำแผนงานของแต่ละคณะ</p> <p>ลักษณะการทำงาน</p> <p>1. ประชุมประธานๆ เลขานุการร่วม ผู้ช่วยปฏิบัติงานด้านบริหาร จัดการสำนักงาน กขป. (Admin) อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจ บทบาทหน้าที่ตรงกัน</p> <p>2. กำหนดแนวทางการทำงานและแผนการทำงานรายประเด็น</p> <p>3. กระบวนการแสวงหางบประมาณมาสนับสนุน โครงการต่าง ๆ การดำเนินงานเขตสุขภาพ</p>	<p>โครงการต่าง ๆ การดำเนินงานเขตสุขภาพ เช่น ของบฯ จาก สปสช. จัดพัฒนาศักยภาพแกนนำในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์</p>
--	---	--

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
10	<p>ประเด็น</p> <p>1. อาหารปลอดภัย</p> <p>2. พัฒนาการเด็ก</p> <p>3. อุบัติเหตุ</p> <p>4. การจัดการขยะชุมชน</p> <p>การขับเคลื่อน</p> <p>1. ทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการ คณะเลขานุการ ผู้ประสานงาน คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน</p>	<p>- ประธานๆ เลขานุการร่วม และผู้ช่วยปฏิบัติงานด้าน บริหารจัดการสำนักงาน กขป. (Admin) มีความ เข้าใจบทบาทหน้าที่ตรงกัน</p> <p>- กำหนดแนวทางการ ทำงานร่วมกันโดยแบ่งกลุ่ม รับผิดชอบเป็น 4 กลุ่มตาม ประเด็นคานงัด</p>

	<p>2. วิเคราะห์สถานการณ์การดำเนินงาน - ปัญหาอุปสรรค เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนประเด็น</p> <p>ลักษณะการทำงาน</p> <p>1. มีวงประชุมเพื่อให้ประธานฯ เลขานุการร่วมและผู้ช่วยปฏิบัติงานด้านบริหารจัดการสำนักงาน กขป. (Admin) มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ตรงกัน</p> <p>2. กำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันโดยแบ่งกลุ่มรับผิดชอบเป็น 4 กลุ่มตามประเด็นคานงัด</p> <p>- ค้นหาหน่วยงานองค์กรภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะทำงาน</p> <p>3. กำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันโดยแบ่งกลุ่มรับผิดชอบเป็น</p>	<p>- กรรมการบางท่านติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ แต่มอบหมายผู้แทน</p> <p>- กรรมการบางท่านถูกแต่งตั้งในฐานะตัวแทนสาขาอาชีพแต่มีตำแหน่งพ่วงในคำสั่ง และในปัจจุบันไม่ได้ดำรงตำแหน่งนั้นแล้ว ทำให้ไม่มั่นใจในสถานะของการเป็นกรรมการ</p> <p>- คณะทำงานยังไม่รู้จักกัน อาจต้องใช้เวลาเพื่อทำความเข้าใจแนวทางการทำงานร่วมกัน</p>
--	---	---

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
10	<p>4. กลุ่มตามประเด็นคานงัด ตามความเชี่ยวชาญและความสนใจ</p> <p>5. จัดงบประมาณให้กลุ่มละ 100,000 บาท เพื่อการประชุมย่อย หรือประชุมสัญจรของแต่ละกลุ่มให้สามารถขับเคลื่อนงานได้ โดยให้แต่ละกลุ่มจัดทำแผนการใช้งบประมาณและตั้งคณะทำงาน เฉพาะประเด็นเพิ่มเติม</p> <p>6. คณะทำงานมีความความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์</p>	

	<p>โดยมีแนวทางหลักคือ (1) ศึกษาเป้าหมายเชิงประเด็นของแต่ละจังหวัดในเขตและสถานภาพการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง (2) กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนประเด็น (3) กำหนดกลยุทธ์ แผนงาน งบประมาณ (4) ดำเนินการ</p> <p>7. ข้อมูลแผนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประเด็น</p> <p>8. ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของหน่วยงาน</p> <p>9. ข้อมูลเป้าหมายแนวทางการดำเนินงาน</p> <p>10. แผนปฏิบัติการ ขับเคลื่อนประเด็น</p> <p>11. ได้ประเด็นการพัฒนามาตรฐานศูนย์เด็กเล็กสังกัดกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประเด็นธง</p>	
--	--	--

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
11	<p>ประเด็น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มเด็กและเยาวชน 2. กลุ่มคนวัยทำงาน 3. กลุ่มสูงวัย/กลุ่มเปราะบาง 4. สุขภาวะทางทะเล <p>การขับเคลื่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งกลไกการทำงาน (อนุกรรมการประเด็น, คณะทำงาน สื่อสาร, ประชาสัมพันธ์) 	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนที่ชัดเจน - มียุทธศาสตร์ในการทำงาน - มีการสรุปบทเรียนการทำงาน - คณะทำงานเลขานุร่วม 4 องค์ ีรสามารถทำงานร่วมกันได้ดี

	<p>2. กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนในแต่ละประเด็น เช่น สนับสนุนส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุทุกระดับให้สามารถรับผิดชอบช่วยเหลือสังคมและช่วยเหลือกันเอง, ส่งเสริมจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต</p> <p>ลักษณะการทำงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็นชัดเจน 2. กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนของแต่ละประเด็นชัดเจน 3. ยุทธศาสตร์การทำงาน สานพลังขับเคลื่อนหนุนเสริมภาคีใน การทำงาน เสริมสร้างการดูแลจัดการสุขภาพตนเอง การสื่อสาร สาธารณะ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการสุขภาพชุมชน การศึกษาค้นคว้าวิจัยและจัดการความรู้ที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ 	
--	---	--

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
11	<p>4. สรุปรบทเรียนการทำงาน เรียนรู้การทำงานโดยใช้ “อำนาจ อ่อน” เรียนรู้วิธีการและปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ</p> <p>5. ปัจจัยความสำเร็จ การมีส่วนร่วมจากทุกพื้นที่ การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและให้ความช่วยเหลือสังคมในทุก ๆ ด้าน มีการบริหารจัดการที่แน่นอน แบ่งงานเป็นระบบ บุคลากรและ ประสานงาน</p>	

	ผู้นำมีศักยภาพความพร้อมการมีบริบท สิ่งแวดล้อม สิ่งดึงดูดใจ	
12	<p>ประเด็น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บุหรี่และปัจจัยเสี่ยง 2. การดูแลสุขภาพตามกลุ่มวัย 3. สุขภาวะกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มเปราะบางทางสังคม 4. เกษตรและอาหารสุขภาพ <p>การขับเคลื่อน</p> <p>ในระยะแรกอาศัยการประชุมกลุ่มย่อยกับแกนนำของ ประเด็นร่วมลงพื้นที่เรียนรู้กับพื้นที่ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จและการประชุมคณะกรรมการเขตสุขภาพ ร่วมกำหนด ผู้รับผิดชอบและเป้าหมายการ</p> <p>ลักษณะการทำงาน มีกรอบแนวคิดในการดำเนินงานดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขยายเป้าหมายสุขภาวะไปสู่คุณภาพชีวิต เพื่อให้ กขป. ที่มาจากภาคส่วนต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยง 	<p>- กำหนดกรอบแนวคิด ยุทธศาสตร์ การดำเนินงานที่ชัดเจน รวมถึงกำหนดประเด็น เป้าหมาย และ ผู้รับผิดชอบ (หน่วยงาน) ชัดเจน</p> <p>- ให้หลักวิชาการในการดำเนินงาน</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
12	<p>งานของตนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ใช้รูปแบบการทำงาน “แนวตั้งถักทอแนวนราบ” ประสานการทำงานใช้ประโยชน์จุดเด่นของการทำงานตามระบบโครงสร้างปกติของราชการเน้นสร้างการมีส่วนร่วม สร้าง 	

	<p>ความรู้สึกรู้สึก เป็นเจ้าของและมีความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายแนวราบ</p> <p>3. การทำงานของ กขป. เน้นสร้างการ “เรียนรู้เติมเต็ม ต่อยอด ขยายผล” มียุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงาน 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การปรับกระบวนการทศน์การทำงาน การทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ การขับเคลื่อนนโยบาย สาธารณะ พัฒนาระบบสนับสนุน</p>	
13	<p>ประเด็น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อุบัติเหตุบนท้องถนน 2. โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง 3. ระบบบริการปฐมภูมิ <p>การขับเคลื่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประเด็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เน้นกลุ่มเป้าหมายเด็กนักเรียนในโรงเรียนและกลุ่มวัยทำงานในสถานประกอบการเป้าหมายเพื่อการป้องกันไม่ให้เกิดกลุ่มเสี่ยงและจำนวนผู้ป่วยที่ลดลงได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - มี การทำงาน ที่มีลักษณะเฉพาะในแบบการทำงานของ กทม. - ยังเข้าใจบทบาทของ กขป. ยังไม่ชัดเจน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	การดำเนินการ	ข้อสังเกต
13	<p>มีการประชุมหารือหรือการขับเคลื่อนการส่งเสริมและป้องกัน NCDs วัยทำงานและระบบข้อมูล NCDs ในเขต กทม.</p> <p>มีการจัดเวทีระดมความเห็นและข้อเสนอเพื่อถอดบทเรียน ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสู่ความสำเร็จจากการดำเนินงานถ่ายทอดความรู้</p>	

	<p>และแบ่งปันประสบการณ์พร้อมทั้งให้ความเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อทิศทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้จริง</p> <p>จัดเวที “กรุงเทพมหานคร : จะบริหารจัดการ NCDs ในกลุ่มวัยทำงานให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างไร?”</p> <p>2. ประเด็น ระบบบริการปฐมภูมิ ได้ลงนามความร่วมมือการใช้ ข้อมูลบริการทางการแพทย์และสุขภาพ เพื่อการติดตามและเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคในพื้นที่กรุงเทพมหานครระหว่าง กรุงเทพมหานครกับ ม.นวมินทราชินาสฤงษ และ กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>ลักษณะการทำงาน</p> <p>กรุงเทพมหานครเป็นเลขานุการหลักในการดำเนินงาน กขป. เขตพื้นที่ 13 ซึ่งเน้นที่การลงนามความร่วมมือกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น</p>	
--	---	--

1.2 สรุปข้อค้นพบ การขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน ในปัจจุบัน

- 1) มีการกำหนดประเด็นสาธารณะที่เป็นประเด็นร่วมของเขตพื้นที่อย่างชัดเจน 1-7 ประเด็น
- 2) มีการจัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนในภาพรวมของเขต 1
- 3) มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเชิงประเด็นเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเชิงประเด็น
- 4) ทิศทางการขับเคลื่อนสุขภาวะแบ่งได้ ดังนี้ กขป. ลงไปดำเนินการเอง กขป. ร่วมกับภาคีเครือข่ายไปดำเนินการ กขป.เสนอให้หน่วยงานหลักไปดำเนินการ

5) ลักษณะการทำงานประสานเชื่อมร้อย ร่วมคิด ร่วมทำ กระตุ้น เร่งปฎิบัติกริยา
หนุนเสริมการทำงานเปิดช่องทางทางนโยบายและลงมือปฏิบัติ

1.3 สรุปข้อสังเกตการขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน
ในปัจจุบัน

1) ความเข้าใจหลักคิดสำคัญในการทำงานของ กขป. คลาดเคลื่อนไปจากที่ควรจะเป็น
เป็น ส่วนใหญ่เข้าใจว่า กขป.ต้องลงไปดำเนินการขับเคลื่อนเอง (Actor) แท้จริงแล้ว กขป.
ควรทำหน้าที่เป็น (Facilitator) เน้นการทำงานแบบสานพลังการบูรณาการและการเอื้ออำนวย
หรือ การทำงานเชิง ยุทธศาสตร์

2) คณะกรรมการฯ บางส่วนมองว่า กขป. เป็นกลไกกำหนดนโยบายระดับเขต
(Policy Maker) หรือมีอำนาจในการสั่งการ (Hard Power) แท้จริงแล้ว กขป. ทำหน้าที่เป็น
ผู้สานพลัง ความร่วมมือ (Policy facilitator) หรือเป็นการใช้อำนาจอ่อนที่มาจากความเห็นพ้อง
ต้องกัน เห็นเป้าหมาย เห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าร่วมกัน (Soft Power)

2. แนวทางการขับเคลื่อนสุขภาวะของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน
ในอนาคต พบว่า

2.1 มิติด้านหลักคิด: SIF คือหัวใจสำคัญในการทำงานของ กขป.

- 1) Synergy การสานพลังกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) Integrate บูรณาการการทำงานโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง
- 3) Facilitate การทำงานเอื้ออำนวยเชิงยุทธศาสตร์ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติการ

2.2 มิติด้านหลักการ: 5 ร่วมของ กขป.

1) เป้าหมายร่วมการสร้างความเป็นธรรมและลดช่องว่าง ความเหลื่อมล้ำในระบบ
สุขภาพ

2) วิสัยทัศน์ร่วม ร่วมกันออกแบบอนาคตด้านสุขภาพของตนเองให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของประชาชนในทุกมิติ ทั้งทางกาย ทางใจ ทางสังคมและทางปัญญา

3) เป็นเจ้าของร่วม ทุกภาคส่วนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมรับผิดชอบ
ต่อภารกิจร่วมกัน

4) ทำงานแบบมีส่วนร่วม ให้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง แสวงหาแนวทางการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อเสริมการทำงานซึ่งกันและกัน โดยไม่มีอำนาจบังคับเหนือกัน และทำงานบนฐานของข้อมูลและองค์ความรู้ร่วม

5) ประสาน/จัดการร่วม การเชื่อมพลัง 3 ส่วน ได้แก่ พลังปัญญา พลังสังคม และพลังรัฐ ร่วมกันจัดการประเด็นหรือปัญหาสุขภาพเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในเขตพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางอย่างมีพลัง

2.2 มิติด้านหลักทำ (ปฏิบัติ): 3 ทำ ของ กขป. ต้องให้ความสำคัญกับเรื่อง ต่อไปนี้

1) การทำงานเชิงยุทธศาสตร์ (สานพลัง) มากกว่าการปฏิบัติการ

2) การทำเรื่องปฏิรูประบบสุขภาพ (เชิงระบบ) ได้แก่ พัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น บูรณาการกลไก การทำงานต่าง ๆ ให้เข้ามาทำงานร่วมกัน เสริมสร้างศักยภาพของคน เน้นการกำหนดทิศทางระบบ สุขภาพให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

3) การทำเรื่องการสร้างปัญญาหรือการจัดการความรู้เพื่อนำมาหนุนเสริมการทำงานในพื้นที่

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

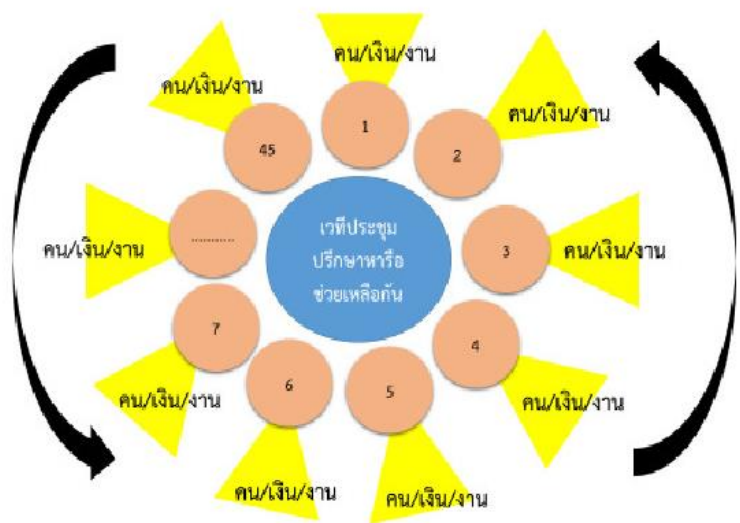
ระบบสุขภาพไทยเป็นระบบพหุลักษณะ มีผู้เกี่ยวข้องหลาย ๆ ภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่มีพระราชบัญญัติเฉพาะต่าง ๆ เช่น สำนักงาน คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินรวมถึงหน่วยงานภาคธุรกิจ เอกชน ประชาสังคม และชุมชน หลักคิดสำคัญ คือการทำงาน เชื่อมโยงกับภาคส่วนอื่นๆ ในขณะที่ สถานการณ์สังคมมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องสานพลังความร่วมมือให้เกิดการบูรณาการ ดำเนินการทั้งสร้างเสริมสุขภาพและซ่อมสุขภาพเสีย การทำให้ประชาชนมีสุขภาพดีจึงไม่ใช่หน้าที่ของใคร หรือหน่วยงานใดเพียงแห่งเดียวได้ (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2559, หน้า 6)

ในปี 2556 ได้มีมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 6 มติที่ 8 เรื่อง การปฏิรูประบบสุขภาพภายใต้การปฏิรูปประเทศไทย มีหลักการสำคัญที่เรียกว่า “ทุคนโยบายห่วงใยสุขภาพ”

(Health in al Policy) เน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอภิบาลระบบสุขภาพ และต่อมาในปี 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีการประชุมร่วมของผู้บริหารระดับสูงขององค์กรหลักด้านสุขภาพ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานประกันสังคม (สปส.) และกรมบัญชีการซึ่งมีความเห็นร่วมกันว่าในการพัฒนาการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพในระยะต่อไปที่สอดคล้องกับมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 6 มติที่ 8 (ศูนย์ประสานงานเขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขต 12, 2560, หน้า 7) จึงได้มีมติเห็นชอบการจัดตั้ง “เขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.)” จนคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2559 ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดตั้งเขตสุขภาพเพื่อประชาชน พ.ศ. 2559 (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2560) นำไปสู่การคัดเลือกคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนทั่วประเทศจำนวน 12 เขต และ กทม. อีก 1 เขต รวม 13 เขต

สถานการณ์การขับเคลื่อนสุขภาพของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.) ที่ดำเนินการในปัจจุบันและแนวทางที่ควรจะดำเนินการในอนาคต

กัณฑ์...แห่ง...การสานพลังความร่วมมือสู่การบูรณาการขับเคลื่อนสุขภาพโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง

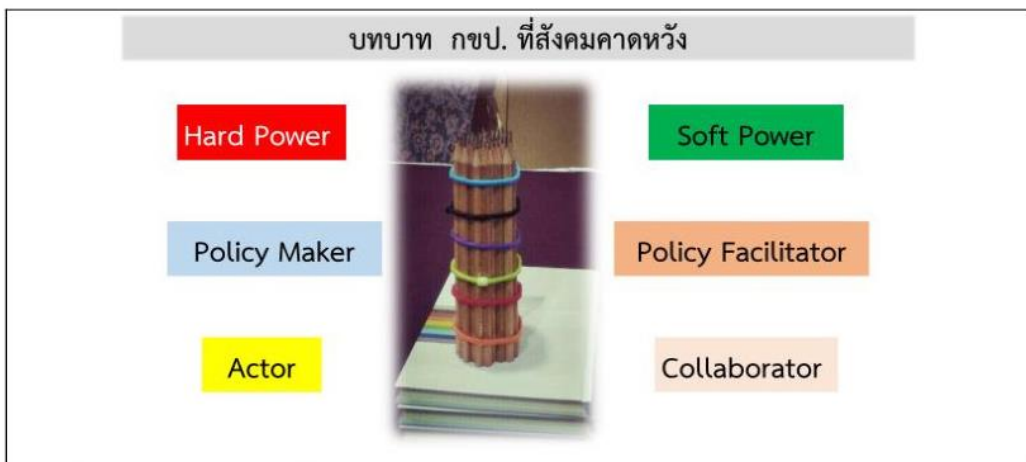

ภาพที่ 1 ฐานคิดของการทำงานสุขภาพของ กขป. (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2561)

การก่อเกิดของ กขป. อยู่ภายใต้หลักคิดสำคัญที่ว่า คณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชนทุกคน (เขตละ 45 คน) เข้ามาในฐานะองค์กร กลุ่ม เครือข่าย (ไม่ได้เข้ามาในฐานะของปัจเจกบุคคล) ซึ่งจะมีภาระงานตามอำนาจหน้าที่ มีคน กลไกการทำงานและมีงบประมาณในการทำงานของตนเอง การออกแบบกลไก กขป. มุ่งหวังให้เกิดเป็น “เวทีกลาง” ในการหาแนวทางการจัดการปัญหาสาธารณสุข ร่วมในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือเป็นเวทีประชุมกลางที่ให้ กขป. ได้มาปรึกษาหารือกัน เพื่อช่วยเหลือกัน ดังคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิที่ว่า “กรณีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีองค์กรในพื้นที่หลาย ๆ หน่วยทำ เช่น พัฒนาสังคม (พมจ.) อาจเป็นองค์กรหลัก ยังมี พช. (พัฒนาชุมชนของ มหาดไทย) สาธารณสุขจังหวัด/สปสช./สสส. ที่ทำ มหาวิทยาลัยก็ทำวิจัย ท้องถิ่นก็ขับเคลื่อน เกษตรจังหวัดก็หนุนเสริมทางอ้อมให้กับผู้สูงอายุ จะสังเกตเห็นว่าเรื่องผู้สูงอายุมีคนทำหลาย ๆ หน่วย แต่แยกกันทำซึ่งข้อเท็จจริง องค์กรเหล่านี้ล้วนเข้ามาเป็น กขป. เกือบทั้งสิ้น แต่การทำงานจริงหาก พมจ. ตัดขาดปัญหาที่ต้องการความร่วมมือจากสาธารณสุขท้องถิ่นและอยากให้มหาวิทยาลัยหรือนักวิชาการในพื้นที่มาช่วยทำวิจัย ก็อาจใช้เวทีการประชุมของ กขป. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกันในส่วนที่แต่ละองค์กรมีศักยภาพหรือมีความสามารถเพราะทุกองค์กรมีคน มีกลไก และมีเงินที่จะทำอยู่แล้ว กขป. ไม่ได้ไปขับเคลื่อนเองเพราะ กขป. ไม่มีงบประมาณดำเนินการมีแต่ งบประมาณของการประชุมปรึกษาหารือกันแต่เงินอยู่ในพื้นที่ภายใต้องค์กรต่างๆ แล้ว” (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2561) ซึ่งจะสอดคล้องกับระบบการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการประชุมของ กขป. และจัดจ้างให้มีเลขานุการหลักที่เป็นบุคคลในพื้นที่ ที่ทำหน้าที่บริหารการประชุมอย่างเป็นระบบเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2561) สะท้อนให้เห็นว่า ฐานคิดในการออกแบบกลไก กขป. เพื่อให้เกิดพื้นที่กลางในการพูดคุยปรึกษาหารือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามเงื่อนไขและบริบทของพื้นที่ ซึ่งคล้าย ๆ กับฐานคิดของการทำงานขององค์การอนามัยโลก (WHO) ที่มีการประชุมร่วมของประเทศสมาชิกจากทั่วโลกที่เรียกว่า สมัชชาสุขภาพโลก (World Health Assembly) ทำหน้าที่เหมือนเป็นเวทีกลางในการปรึกษาหารือทางออกร่วมกันสรุปเป็นมติหรือเป็นนโยบายสาธารณสุขร่วมของนานาประเทศให้แต่ละประเทศนำไป ดำเนินการในประเทศของตนเองโดยองค์การอนามัยโลกเองไม่ได้ลงไปดำเนินการให้แต่ทำหน้าที่เป็นคน เชื่อมประสาน

หนุนเสริมให้เกิดการประจักษ์ร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมบนฐานข้อมูลความรู้ที่ยอมรับร่วมกัน (สุรศักดิ์ บุญเทียน และศิริธร อรุโชน, 2553, หน้า 9)

ในขณะที่ทิศทางการขับเคลื่อนสุขภาวะในแต่ละเขต มีการดำเนินการตามบทบาทภารกิจหรือตัวชี้วัดของแต่ละหน่วยงาน องค์กร ซึ่งมีลักษณะการทำงานแบบแนวตั้งหรือเป็นแท่งๆ ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิดแต่ในสถานการณ์ปัจจุบันระบบสังคมมีความซับซ้อน เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คาดการณ์อนาคตได้ยากขึ้น ทิศทางการทำงานแบบแท่งใครแท่งมันอาจไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนได้ในปัจจุบัน จำเป็นต้องมีการประสานความร่วมมือ (Synergy) มาทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน (Integrate) โดยอาศัยสถานการณ์หรือสภาพปัญหาและความต้องการของผู้คนในพื้นที่เป็นตัวตั้งภายใต้สังคมไทยในปัจจุบัน มีคนเก่ง คนดีและคนที่มีจิตอาสาและมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อสังคมเป็นจำนวนมาก แต่พบว่า ส่วนใหญ่ ในพื้นที่ขาดคนที่มาทำหน้าที่ “สานพลัง (Facilitate)” (สุรศักดิ์ บุญเทียน, 2557, หน้า 13) แต่การออกแบบกลไก กขป. เสมือนให้เข้ามาทำหน้าที่เป็น “กลไกแบบสานพลัง (Facilitate Mechanism)” ที่เป็นช่องว่างในการพัฒนาของสังคมไทยในปัจจุบัน

ภาพที่ 2 บทบาทของ กขป. ที่ควรจะเป็น (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2561)

นอกจากนี้จากข้อค้นพบการดำเนินการของ กขป. ในภาพรวมที่ดำเนินการมาในรอบ 1 ปี กขป. ส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่าบทบาทในการขับเคลื่อนสุขภาวะจะทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดนโยบายสุขภาวะในระดับเขต (Policy Maker) และคาดหวังให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ รวมถึง การกำหนด ประเด็นสาธารณะที่สำคัญของเขตแล้วคาดหวังว่าจะลงไปดำเนินการแก้ไข

ปัญหาหรือไปพัฒนาพื้นที่ในเรื่องดังกล่าวเอง (Actor) สะท้อนความเข้าใจของ กขป. ในทิศทางของการใช้อำนาจแนวดิ่งหรืออำนาจแข็ง (Hard Power) ซึ่งอาจเกิดจากความเข้าใจของ กขป. ที่ถูกกำหนดมาจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีและการทำความเข้าใจในช่วงของการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ที่อาจยังไม่ตกผลึกร่วมกันอย่างเพียงพอเพราะเป็นกลไกใหม่ที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นในสังคมไทย ในขณะที่ กขป. ถูกออกแบบมาให้เป็นกลไกแบบสานพลังไม่ได้มีอำนาจไปสั่งใครบังคับหน่วยงานใด (Soft Power) แต่ใช้เงื่อนไขหรือโอกาสในการประชุมปรึกษาหารือ ช่วยเหลือกันในรูปแบบของข้อสรุปร่วมกันหรืออาจกล่าวได้ว่าทำหน้าที่ในการเอื้ออำนวยในเชิงนโยบาย (Policy Facilitator) คอยทำหน้าที่ประสาน เชื่อมโยง หนุนเสริม ผลักดัน (Collaborator) ให้เกิดเป็นพลังในการทำงานร่วมกันในเชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์โดย กขป. ไม่ได้ลงไปดำเนินการ ดังนั้น กขป. จึงไม่ควรเป็นทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่จะเข้าดำเนินการแก้ไขปัญหาในเชิงปฏิบัติการในพื้นที่หรือเป็น “แห่งใหม่” อีกหนึ่งแห่งซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับทิศทางการพัฒนาในปัจจุบันและไม่ใช้ฐานคิดในการพัฒนาที่กลไกนี้ขึ้นมาเพราะมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่หลักดำเนินการอยู่แล้วแต่ กขป. ควรทำหน้าที่เป็นกลไกสานพลังความร่วมมือเสมือนการทำหน้าที่เป็น “เส้นเชือกที่ร้อยรัดให้หน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่ทำงาน แบบต่างคนต่างทำเป็นแห่งๆ ให้เข้ามาร่วมมือ รวมพลัง ทำงานด้วยกัน ในระดับเขต (การสานพลังใน แนวราบระดับเขต) ในขณะที่เดียวกันก็สานพลังในแนวดิ่งกับกลไกกลุ่มองค์กรเครือข่ายเดิมที่มีอยู่ทั้งใน ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านชุมชนรวมถึงการเสนอทิศทางหรือแนวทางการพัฒนาสุขภาวะของเขตให้กับคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับชาติ ด้วยเช่นกัน

แนวทางการทำงานของ กขป. ในการขับเคลื่อนสุขภาวะของสังคม สรุปเป็น 3 หลัก คือ ประการแรกหลักคิด คือ การสานพลัง Synergy บูรณาการ (Integrate) การทำงานเอื้ออำนวย (Facilitate) สอดคล้องกับหลักการพัฒนาแนวใหม่ของ John Nash คือการทำให้กลุ่มองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเกื้อหนุนมีศักยภาพสูงขึ้นเพื่อให้เกิดการสานพลังความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องให้เข้ามาทำงานร่วมกันอย่างฉันทมิตรแต่มีใช้การลงมือดำเนินการเอง (John Nash, 2018) ประการที่สองหลักการ 5 ร่วมของ กขป. ได้แก่ เป้าหมายร่วมวิสัยทัศน์ร่วม เป็นเจ้าของร่วม ทำงานร่วม ประสานร่วมสอดรับกับกรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition Framework) ที่กล่าวไว้ การทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จต้องมีอุดมการณ์เป้าหมาย

การปฏิบัติร่วมกันอยู่ภายใต้การจัดการที่ดี (สุรศักดิ์ บุญเทียน, 2550, หน้า 21) และประการสุดท้ายหลักทำ ควรทำงานเชิงยุทธศาสตร์มากกว่าการปฏิบัติการให้ความสำคัญกับการทำงานปฏิรูประบบสุขภาพให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่และการสร้างปัญหา (การจัดการความรู้ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง ให้เกิดเป็นวงจรการเรียนรู้ ที่เป็นไปตาม ทิศทาง Ottawa Charter ทิศทางการสร้างเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก (ประเวศ วะสี, 2547, หน้า 5) ซึ่งประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกได้นำมาเป็นกรอบแนวทางในการปฏิรูประบบสุขภาพในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จึงอาจกล่าวได้ว่า กขป. คือกลไกที่เป็นมิติใหม่และเป็นที่ยึดเหนี่ยวของสังคมไทย มีความสำคัญในการขับเคลื่อนสุขภาพสังคมทุกมิติโดยใช้พื้นที่เป็นฐานและยังเป็นกลไกการปฏิรูประบบสุขภาพในระดับเขตอย่างสร้างสรรค์ในอนาคตอันใกล้

เอกสารอ้างอิง

ประเวศ วะสี. (2547). **กระบวนการนโยบายสาธารณะ**. กรุงเทพฯ : บริษัท ดีไซน์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2559). **เขตสุขภาพเพื่อประชาชน: มิติใหม่ในการจัดการระบบสุขภาพ**. นนทบุรี : บ้านท้ายซอยดีไซด์.

_____. (2560). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งเขตสุขภาพเพื่อประชาชน พ.ศ. 2559**. นนทบุรี : เอ็ม.ที.ปริ้นท์.

_____. (2561). **สรุปบทเรียนจากเวทีเรียนรู้การขับเคลื่อนสุขภาพสังคมของ กขป. ภาคเหนือ**. (เอกสารอัดสำเนา). นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

_____. (2561). **สรุปบทเรียนจากเวทีเรียนรู้การขับเคลื่อนสุขภาพสังคมของ กขป. ภาคกลางและ กทม.** นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

_____. (2561). **สรุปบทเรียนจากเวทีเรียนรู้การขับเคลื่อนสุขภาพสังคม ของ กขป. ภาคอีสาน**. (เอกสารอัดสำเนา). นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

_____. (2561). **สรุปบทเรียนจากเวทีเรียนรู้การขับเคลื่อนสุขภาพสังคมของ กขป. ภาคใต้**. นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

- สุรศักดิ์ บุญเทียน. (2557). รูปแบบการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยชุมชนใน
สังคมไทย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรกษ.
- _____. (2550). การพัฒนารูปแบบการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมี
ส่วนร่วมของสมาชิกสุขภาพเฉพาะพื้นที่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุรศักดิ์ บุญเทียน และศิริธร อรไชย. (2553). การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมี
ส่วนร่วมผ่านกระบวนการสมาชิกสุขภาพเฉพาะพื้นที่ : หลักคิดเพื่อการประยุกต์ใช้.
กรุงเทพฯ : วิก จำกัด.
- ศูนย์ประสานงานเขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขต 12. (2560). กขป. เขต12 ทำเนียบ
คณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขต 12. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพ
แห่งชาติ.
- อำพล จินดาวัฒน์. (2556). การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม. (พิมพ์
ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- John, N. (2018). "Synergy." [Online]. Available : <https://www.youtube.com/watch?v=rsn5EQOAHUC> URL.

การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน : กรณีศึกษาสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน ที่ได้รับการอนุวัติการ

The Refusal to Extradition: Case Study the Implementation Extradition Treaties.

ทรงวุฒิ สารสาริน¹

Songwud Sarasarin¹

Received: February 21, 2019; Revised: May 20, 2019; Accepted: May 28, 2019

บทคัดย่อ

การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนปรากฏอยู่ในสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนทุกฉบับ ด้วยเหตุผลต่างกันไปในแต่ละรัฐที่ร่วมลงนามในสนธิสัญญาดังกล่าว เนื่องด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นการกระทบต่อสิทธิของรัฐโดยตรงในการที่จะใช้อำนาจอธิปไตยบางประการในบทความนี้ มุ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันของเหตุปฏิเสธในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่แตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ ทั้งนี้จะพิจารณาเฉพาะสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่ประเทศไทยได้อนุวัติการให้เป็นกฎหมายภายในแล้ว

คำสำคัญ: สนธิสัญญา การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

---

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี; Lecturer, Department of Laws, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand.

Abstract

There are the Refusals to Extradition in every Extradition treaties, the refusals are various reasons of the party states. Due to the extradition effect to reduce the sovereignty of the states. This article aims to explain the Refusals to Extradition of the states, especially the extradition treaties that implementation to Thai law.

Keywords: Treaty, Extradition, Refusal to Extradition.

เกริ่นนำ

1. การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ว่าด้วยการขอให้ส่งหรือ ขอรับผู้กระทำความผิดที่อยู่ในรัฐหนึ่งนำมาดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี หรือลงโทษในอีกรัฐหนึ่ง ซึ่งโดยปกติแล้วหากไม่มีสนธิสัญญาระหว่างรัฐที่กำหนดกฎเกณฑ์ดังกล่าว การส่งผู้ร้ายข้ามแดนมักจะเป็นไปตามกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศเป็นไปตามดุลยพินิจของรัฐที่ได้รับการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน และเป็นไปตามหลักการต่างตอบแทน (Reciprocity Principle)

อย่างไรอย่างหนึ่งกล่าวคือ การฟ้องร้องหรือการรับโทษตามคำพิพากษา คำว่า “ฟ้องร้อง” น่าจะมีได้หมายความว่าความจำกัดเฉพาะการขอตัวผู้ต้องหาเพื่อให้พนักงานอัยการฟ้องต่อศาลเท่านั้น แม้ศาลจะได้รับคำฟ้องแล้ว เช่น กรณีจำเลยหลบหนีในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา เป็นต้น การขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนเพื่อนำตัวจำเลยมาในกรณีนี้ยังคงถือว่าเป็นการขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนเพื่อการฟ้องร้องอยู่นั่นเอง เพราะการฟ้องร้องยังคงมีอยู่ตลอดเวลาที่คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุด”¹

1.2 กฎหมายเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทย

ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในสองลักษณะอันได้แก่

1. พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551² ซึ่งเป็นกฎหมายภายในของประเทศไทยที่กำหนดกฎเกณฑ์กลางทั้ง “กรณีการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนที่มีการร้องขอจากรัฐอื่นไม่ว่าจะ

เป็นคนสัญชาติไทยหรือเป็นคนต่างด้าวไปเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดียังต่างประเทศ” และ “กรณีการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากรัฐอื่นไม่ว่าจะเป็นสัญชาติไทยหรือเป็นคนต่างด้าวเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในศาลไทย”

2. สนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศในรูปแบบของ สนธิสัญญาทวิภาคีโดยปรากฏในพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 มาตรา 9 วรรคแรก (2)³ และมาตรา 12 (1)⁴

ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศต่างๆ 13 ประเทศ ได้แก่ 1) ประเทศสหรัฐอเมริกา 2) สหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์เหนือ 3) ราชอาณาจักรเบลเยียม 4) สาธารณรัฐอินเดีย 5) สาธารณรัฐประชาชนจีน 6) สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) 7) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย 8) สหพันธรัฐมาเลเซีย 9) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ 10) ราชอาณาจักรกัมพูชา 11) สาธารณรัฐฟีจี 12) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 13) สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ

¹ ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์. (2555). คำอธิบายพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 หลักกฎหมาย และทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 29

² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 32 ก หน้า 36 วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551

³ มาตรา 9 พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

“รัฐบาลไทยอาจพิจารณาส่งบุคคลข้ามแดน เพื่อการฟ้องหรือรับโทษตามคำพิพากษาของศาลในความผิดทางอาญา ซึ่งอยู่ ภายใต้อำนาจดำเนินคดีของประเทศผู้ร้องขอให้แก่ประเทศนั้นๆ ตามคำร้องขอได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) กรณีเป็นความผิดที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ และไม่เข้าลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายไทยหรือมิใช่ความผิดที่มีลักษณะทาง การเมืองหรือเป็นความผิดทางทหาร

(2) กรณีที่มีได้มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน เมื่อประเทศผู้ร้องขอได้แสดงโดยชัดแจ้งว่าจะส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่ประเทศไทยในทำนองเดียวกันเมื่อประเทศไทยร้องขอ”

⁴ มาตรา 12 พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

“การดำเนินการตามคำร้องขอให้ส่งบุคคลสัญชาติไทยเป็นผู้ร้ายข้ามแดนอาจกระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้ร้องขอกำหนดไว้

(2) บุคคลนั้นยินยอมให้ส่งข้ามแดน หรือ

(3) เป็นการส่งผู้ร้ายข้ามแดนภายใต้เงื่อนไขต่างตอบแทนที่ประเทศไทยทำกับประเทศผู้ร้องขอ”

ซึ่งหมายความว่าหากเป็นกรณีทั้งที่ประเทศไทยขอให้ทั้ง 13 ประเทศนี้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนมายังประเทศไทย หรือ 1 ใน 13 ประเทศนี้ขอให้ไทยส่งทั้งคนไทย หรือคนต่างด้าวที่พำนักในประเทศไทยส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปยัง 13 ประเทศนั้น ย่อมดำเนินการไปตามสนธิสัญญาที่ได้กระทำต่อกัน แต่มีเพียง 8 สนธิสัญญาที่ได้อนุวัติการเป็นกฎหมายภายในของประเทศไทย โดยตราออกเป็นพระราชบัญญัติดังนี้

1. พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐอินโดนีเซีย พ.ศ. 2522⁶

2. พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ พ.ศ. 2527⁷

3. พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2533⁸

4. พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2541⁹

5. พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา พ.ศ. 2543¹⁰

6. พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี พ.ศ. 2543¹¹

7. พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชน บังกลาเทศ พ.ศ. 2543¹²

8. พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2543¹³

ประเทศที่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทยจำนวน 5 ประเทศที่ไม่ได้มีการอนุวัติการสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้มีสถานะเป็นพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดนอันได้แก่สหราชอาณาจักร เบลเยียม มาเลเซีย พิจิ และอินเดีย ทั้งนี้เนื่องจากสนธิสัญญาที่ทำกับสหราชอาณาจักร พ.ศ. 2454 และเบลเยียม พ.ศ. 2480 เป็นช่วงเวลาประเทศไทยยังไม่มี การบังคับไว้ในรัฐธรรมนูญให้ต้องมีการอนุวัติการสนธิสัญญาให้เป็นพระราชบัญญัติ ส่วนมาเลเซียและพิจิ

ขอใช้สนธิสัญญาเดิมของสหราชอาณาจักรทั้งนี้เพราะเคยเป็นอาณานิคมมาก่อน สำหรับอินเดีย นั้นทำสนธิสัญญาเป็นประเทศล่าสุด จึงอยู่ในระหว่างการดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ

อนึ่ง การเขียนบทความมีขอบเขตการเขียนในสองประการ ประการแรก คือ มุ่งพิจารณาเพียงการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประการที่สอง คือ มุ่งกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่เป็นพระราชบัญญัติอันได้รับการอนุมัติการมาจากสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนเท่านั้น

2. การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนปรากฏอยู่ในทุกสนธิสัญญาที่ประเทศไทยได้จัดทำขึ้น โดยเกิดจากความตกลงยินยอมพร้อมใจของทั้งประเทศไทยและรัฐคู่ภาคีที่กำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อกำหนดเป็นข้อยกเว้นที่ขอไม่ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนโดยประเทศผู้รับคำร้องขอที่จะขอด่วนไม่ส่งในกรณีประเทศผู้ร้องขอได้มีการขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน และเมื่อสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้อนุมัติการให้มีสภาพเป็นกฎหมายภายในระดับพระราชบัญญัติภายในรัฐแล้ว การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีที่ประเทศไทย ได้รับการร้องขอก็ย่อมต้องพิจารณาไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติเหล่านั้น อย่างเช่น กรณีของ Hakeem Ali Mohamed Ali Al Oraibi ที่ถูกขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปปรับโทษที่ประเทศบาร์เรนแต่ Hakeem ก็ประสงค์จะขอต่อสู้อคดีเพื่อไม่ให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน¹⁴

⁵ ข้อมูลสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศไทย จากเว็บไซต์ <http://thaitreatydatabase.mfa.go.th/tlsearch> สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2561

⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 53 ฉบับพิเศษ หน้า 1 วันที่ 15 เมษายน 2522

⁷ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 101 ตอนที่ 114 ฉบับพิเศษ หน้า 1 วันที่ 30 สิงหาคม 2527

⁸ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 31 ฉบับพิเศษ หน้า 1 วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2534

⁹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนที่ 94 ก หน้า 1 วันที่ 14 ธันวาคม 2541

¹⁰ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 99 ก หน้า 1 วันที่ 3 พฤศจิกายน 2543

¹¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 99 ก หน้า 7 วันที่ 3 พฤศจิกายน 2543

¹² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 99 ก หน้า 4 วันที่ 3 พฤศจิกายน 2543

¹³ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 99 ก หน้า 10 วันที่ 3 พฤศจิกายน 2543

¹⁴ 'ฮาเคิม' นักฟุตบอลบาร์เรน ขึ้นศาลสู้คดีส่งผู้ร้ายข้ามแดน, สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2562 จาก www.msn.com/th-th/news/national/ฮาเคิม-นักฟุตบอลบาร์เรน-ขึ้นศาลสู้คดีส่งผู้ร้ายข้ามแดน/ar-BBT8W4M

การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน หากพิจารณาตามกลุ่มพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน ที่ไทยได้อนุญาตการมาจากสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนอาจแบ่งออกเป็นกรณีต่างๆ ซึ่งในแต่ละรัฐ มีเนื้อหาของ การปฏิเสธที่จะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนแตกต่างกันออกไป โดยพิจารณาได้ ดังนี้

2.1 การปฏิเสธโดยพิจารณาจากฐานความผิด

เมื่อพิจารณาจากฐานความผิดที่ประเทศไทยจะปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน พบว่า แบ่งออกเป็นความผิดในสองกลุ่มที่ทุกประเทศจะของดเว้นในการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน อันได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการเมือง และความผิดเกี่ยวกับทหาร

1. ความผิดเกี่ยวกับการเมือง ทุกพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้กำหนดประเด็นนี้ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เนื่องจากความผิดทางการเมืองเป็นเรื่องที่มีลักษณะเป็นอัตวิสัย แตกต่างกันไปในแต่ละรัฐไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างระหว่างรัฐที่เป็นประชาธิปไตย รัฐที่เป็นสังคมนิยม ซึ่งอาจมีกฎเกณฑ์ในเรื่องความผิดทางการเมืองไม่เหมือนกัน การเห็นต่างทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมืองอาจเป็นความผิดในรัฐหนึ่ง แต่อาจไม่เป็นความผิดในอีกรัฐหนึ่ง ดังนั้นการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจึงตั้งเงื่อนไขการปฏิเสธที่จะไม่ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนในความผิดทางการเมือง ดังปรากฏในข้อ 3 (1) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา พ.ศ. 2543 ซึ่งมีว่า

“ข้อ 3 เหตุสำหรับการปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะไม่ได้รับการอนุมัติภายใต้สนธิสัญญานี้ในสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ภาคิที่ได้รับการร้องขอพิจารณาเห็นว่า ความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนโดยภาคิที่ร้องขอ เป็นความผิดทางการเมือง ความผิดทางการเมืองในที่นี้จะไม่รวมถึงการปลงชีวิตหรือการพยายามปลงชีวิต หรือการประทุษร้ายต่อร่างกายของประมุขแห่งรัฐหรือหัวหน้ารัฐบาลหรือสมาชิกในครอบครัวของบุคคล ดังกล่าว”

แต่จะพบว่าความผิดทางการเมืองยังปรากฏข้อยกเว้นในส่วนของการปลงชีวิต การพยายามปลงชีวิต การประทุษร้ายต่อประมุขรัฐ ประมุขรัฐบาลและครอบครัวที่จะไม่ถูกถือว่าเป็นความผิดทางการเมือง ดังปรากฏในข้อ 3 (1) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี พ.ศ. 2543

“ข้อ 3 การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะไม่ได้รับการอนุมัติภายใต้สนธิสัญญานี้ในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. เมื่อภาคีที่ได้รับการร้องขอตัดสินว่า ความผิดที่ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้นเป็นความผิดทางการเมือง ความผิดทางการเมืองในที่นี้จะไม่รวมถึงความผิด ดังต่อไปนี้

(ก) การปลงชีวิตหรือการพยายามปลงชีวิตหรือการประทุษร้ายต่อร่างกายของประมุขแห่งรัฐ หรือหัวหน้ารัฐบาล หรือสมาชิกในครอบครัวของบุคคลดังกล่าว”

2. ความผิดเกี่ยวกับทหาร เป็นความผิดที่เกี่ยวกับทหารโดยแท้ เนื่องจากทุกประเทศมีกฎหมายเกี่ยวกับทหารเฉพาะ แต่ความผิดในกฎหมายทหารส่วนหนึ่งจะเป็นความผิดที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นความผิดอาญาประกอบด้วย มีลักษณะเป็นความผิดเพราะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งก็สามารถเป็นความผิดตามกฎหมายทหารได้แล้ว ด้วยเพราะข้อจำกัดเช่นนี้จึงทำให้ความผิดเกี่ยวกับทหารจึงไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ของการส่งผู้ร้ายข้ามแดนดังปรากฏในข้อ 3 (3) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2543

“ข้อ 3 เหตุสำหรับการปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะไม่ได้รับการอนุมัติภายใต้สนธิสัญญานี้ในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(3) ความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นความผิดเพียงเฉพาะตามกฎหมายทางทหารของภาคีที่ร้องขอ และมีใช่เป็นความผิดตามกฎหมายอาญาของภาคีดังกล่าว”

หากพิจารณาประกอบกับประมวลกฎหมายอาญาทหาร¹⁵ ในส่วนของมาตรา 30 ในฐานะความผิดการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา 30 ผู้ใดเป็นทหาร และมันขัดขึ้นหรือละเลยมิกระทำตามคำสั่งอย่างใดๆ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุดังจะว่าต่อไปนี้ คือ

¹⁵ เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ 1 เมษายน พ.ศ. 2454 แต่เริ่มปรากฏการแก้ไขในราชกิจจานุเบกษาตั้งแต่ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓/-/หน้า ๕๐๑/๓ ตุลาคม ๒๔๖๙

1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู ท่านให้ลงอาญามันเป็นสามสถาน คือสถานหนึ่งให้ประหารชีวิตเสีย สถานหนึ่งให้จำคุกจนตลอดชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู แต่ได้กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามาแล้วท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าห้าปี”

ดังนั้น การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทหารแม้ว่าจะมีความผิดเพราะประมวลกฎหมายอาญาทหารบัญญัติไว้ แต่ไม่อาจขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ต้องมีความผิดอาญาพื้นฐานอื่นประกอบด้วยจึงสามารถขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ ทั้งนี้หากพิจารณาถึงความผิดทั้งทางการเมืองและความผิดอาญาทหารพบว่ามีลักษณะอ่อนไหวไม่อาจเป็นที่ยอมรับว่าเป็นความผิดในสายตาของรัฐอื่น

2.2 การปฏิเสธโดยพิจารณาจากการความผิดซึ่งละเมิดสิทธิมนุษยชน

การปฏิเสธที่จะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน อีกเรื่องที่เป็นเรื่องสำคัญและบางประเทศให้ความสำคัญตระหนักจะเป็นกรณีการขอรับตัวผู้ร้ายข้ามแดนจากการกระทำความผิดกฎหมายที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเกิดจากเหตุด้านเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ ความเห็นทางการเมืองของบุคคล หรือว่าสถานะของบุคคลซึ่งความผิดเหล่านี้มีลักษณะเป็นการคุกคามการเป็นอยู่ของคน และกระทบต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่รัฐจะต้องให้การรับรองว่า ประชาชนย่อมต้องไม่ถูกลงโทษเพียงเพราะมีการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ ถูกต้องกับรัฐเป็นต้น หากประเทศจีนขอให้ประเทศไทยส่งผู้ร้ายข้ามแดนเพราะเหตุเป็นผู้นำกลุ่มเคลื่อนไหวประชาธิปไตยในจีนที่หลบหนีมายังประเทศไทย ประเทศไทยเองก็อาจปฏิเสธที่จะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ตามข้อ 3 (2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2541 ซึ่งมีว่า

“ข้อ 3 เหตุสำหรับการปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะไม่ได้รับการอนุมัติภายใต้สนธิสัญญานี้ในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(2) ภาคที่ได้รับการร้องขอมีเหตุผลหนักแน่นในอันที่จะสันนิษฐานว่าคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน มุ่งประสงค์ที่จะดำเนินคดี หรือดำเนินการลงโทษต่อบุคคลที่ถูกขอให้ส่งตัว โดยมีสาเหตุ

จากเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ หรือความเห็นทางการเมืองของบุคคลนั้น หรือว่าสถานะของบุคคลที่ถูกขอให้ส่งตัว เพื่อดำเนินคดีทางศาลจะถูกกระทบโดยสาเหตุดังกล่าวข้างต้น”

หรือหากเป็นกรณีของประเทศเกาหลีขอให้ประเทศไทยส่งผู้ร้ายข้ามแดนในประเด็นเรื่องลัทธิความเชื่อทางศาสนาที่เกาหลีเห็นว่าไม่ถูกต้อง ประเทศไทยก็อาจปฏิเสธตามข้อ 3 (4) ซึ่งมีว่า

“ข้อ 3 การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะไม่ได้รับการอนุมัติภายใต้สนธิสัญญานี้ในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

4. เมื่อภาคีที่ได้รับการร้องขอมีเหตุผลหนักแน่นที่จะสันนิษฐานว่า คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน มุ่งประสงค์จะดำเนินคดี หรือลงโทษบุคคลที่ต้องการตัว โดยมีเหตุผลจากเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ หรือความเห็นทางการเมือง หรือว่าอาจมีอคติต่อสถานภาพของบุคคลนั้นโดยเหตุผลดังกล่าวแล้ว บทบัญญัติของวรรคนี้ไม่ใช่บังคับกับความผิดที่ระบุไว้ในอนุวรรค (ก) (ข) และ (ค) ของวรรค 1 แห่งข้อนี้”

เรื่องเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ หรือความเห็นทางการเมืองนับเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหว และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ รัฐเองไม่อาจนำประเด็นดังกล่าวเพื่อเป็นความผิดอาญาเพื่อให้ลงโทษบุคคล และการส่งผู้ร้ายข้ามแดนย่อมต้องไม่ตกเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการกระทำดังกล่าวของรัฐ

2.3 การปฏิเสธโดยพิจารณาจากหลักการไม่ลงโทษซ้ำ

ทุกรัฐจะปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน ในกรณีที่เป็นการลงโทษซ้ำจากความผิดอันเดียวกัน (double Jeopardy) ซึ่งเป็นตามหลักการของกฎหมายอาญาที่บุคคลย่อมไม่ถูกพิพากษาสองครั้งในความผิดเพียงครั้งเดียว โดยเมื่อหากประเทศไทยกับประเทศฟิลิปปินส์มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนต่อกัน แต่หากความผิดที่ประเทศฟิลิปปินส์ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นความผิดที่ประเทศไทยเองก็ได้ มีการดำเนินการพิจารณาคำพิพากษาถึงที่สุดไปแล้ว แม้บุคคลที่ถูกขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องรับโทษ หรือไม่ต้องรับโทษตามคำพิพากษาก็ย่อมตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ประเทศไทยจะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนก็ได้ ดังปรากฏในข้อ 8 พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์ พ.ศ. 2527 ซึ่งมีว่า

“ข้อ 8 การไม่ลงโทษซ้ำ

จะไม่มี การส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีต่อไปนี้

ก) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของภาคีฝ่ายที่ได้รับการร้องขอ ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ต่อบุคคลซึ่งถูกขอให้ส่งตัวเกี่ยวกับความผิดซึ่งได้รับการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ข) ถ้าบุคคลที่ถูกขอให้ส่งตัวกำลังถูกดำเนินคดีหรือถูกฟ้องคดีแล้ว หรือถูกพิจารณาคดี และ ได้รับการพิพากษาให้ปล่อยตัว หรือถูกลงโทษตามคำพิพากษาแล้ว โดยภาคีฝ่ายที่ได้รับการ ร้องขอสำหรับ ความผิดที่มีการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน”

เช่นเดียวกับ ข้อ 3 (5) ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2543

“ข้อ 3 เหตุสำหรับการปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะไม่ได้รับการอนุมัติภายใต้สนธิสัญญานี้ในสภาพการณ์อย่างใด อย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(5) ภาคีที่ได้รับการร้องขอได้มีคำพิพากษาต่อบุคคลที่ถูกขอให้ส่งตัวสำหรับความผิด เดียวกัน ก่อนมีคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน”

2.4 การปฏิเสธโดยพิจารณาจากคดีซึ่งขาดอายุความและกระบวนการยุติธรรม ภายใน

เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมภายในของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันออกไป ใน สาระสำคัญต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกระบวนการพิจารณาคดีอาจมีความไม่เท่าเทียมกัน เช่น ประเทศไทยเองอาจตั้งข้อสังเกตกับกระบวนการยุติธรรมของประเทศกัมพูชาว่ามี กระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาได้มีประสิทธิภาพเพียงไร หลักประกันในเรื่องการ คຸ້ມครองผู้กระทำความผิดให้ได้ต่อสู้อคดีได้อย่างเต็มที่ และในทางกลับกันในประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ย่อมตั้งข้อสังเกตว่า หากส่งผู้ร้ายข้ามแดนเข้ามายังประเทศไทยแล้ว กระบวนการพิจารณาคดีอาญาของไทยจะมีหลักประกัน ความยุติธรรมได้เพียงพอหรือไม่อาจ แยกออกเป็นสองกรณีที่กล่าวถึงมากในการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน อันได้แก่ กรณีคดีซึ่งขาดอายุ ความ และกรณีกระบวนการยุติธรรมภายใน

1. กรณีคดีซึ่งขาดอายุความ ดังปรากฏในข้อ 3 (3) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้าย ข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี พ.ศ. 2543 ซึ่งมีว่า

“ข้อ 3 การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะไม่ได้รับการอนุมัติภายใต้สนธิสัญญานี้ในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

3. เมื่อการฟ้องคดี หรือการลงโทษสำหรับความผิดที่ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนต้องห้าม โดยเหตุที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายของภาคีสัญญาแต่ละฝ่าย รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอายุความ หรือ”

ในข้อ 3 (4) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2541

“ข้อ 3 เหตุสำหรับการปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะไม่ได้รับการอนุมัติภายใต้สนธิสัญญานี้ในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(4) การฟ้องร้องหรือการดำเนินการลงโทษสำหรับความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้นต้องห้าม โดยเหตุที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายของภาคีสัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอายุความ”

ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่าเรื่องอายุความเป็นกฎหมายเทคนิคซึ่งแต่ละประเทศอาจมีการกำหนดระยะเวลาสั้นยาวไม่เท่ากันในแต่ละฐานความผิด รวมถึงบางกรณีซึ่งฐานความผิดมีความใกล้เคียงกันแต่มีอายุความที่แตกต่างกัน

2. กรณีกระบวนการยุติธรรมภายใน กระบวนการยุติธรรมภายในเองก็เป็นเหตุในการปฏิเสธที่จะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน เช่น กรณีของประเทศอินโดนีเซียหากความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนกำลังดำเนินคดีอยู่ในศาลของอินโดนีเซียด้วย ประเทศอินโดนีเซียอาจปฏิเสธในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ ตามข้อ 6 พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐอินโดนีเซีย พ.ศ. 2522 ซึ่งมีว่า

“ข้อ 6 ความผิดเดียวกันซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินคดี

ภาคีฝ่ายที่ได้รับการร้องขออาจปฏิเสธที่จะส่งบุคคลซึ่งถูกขอให้ส่งตัวข้ามแดน ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของภาคีเช่นว่านั้นกำลังดำเนินคดีต่อบุคคลผู้นั้นอยู่เกี่ยวกับความผิดซึ่งได้รับการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน”

เช่นเดียวกับข้อจำกัดทางกฎหมายของประเทศกัมพูชาที่ประเทศไทยอาจเป็นห่วงในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมที่อาจยังไม่โปร่งใสตามเงื่อนไขการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามข้อ 3 (6) พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา พ.ศ. 2543 “ข้อ 3 เหตุสำหรับการปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะไม่ได้รับการอนุมัติภายใต้สนธิสัญญานี้ในสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(6) คำพิพากษาของภาคีที่ร้องขอได้ทำกลับหลังจำเลยโดยไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกพิพากษาลงโทษทราบอย่างเพียงพอถึงการดำเนินคดีและโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกพิพากษาลงโทษ จัดให้มีการต่อสู้คดี และให้มีการพิจารณาคดีใหม่ต่อหน้าบุคคลนั้น”

2.5 การปฏิเสธโดยพิจารณาจากเรื่องคนชาติ

ทุกประเทศได้ขอสงวนสิทธิเรื่องการไม่ส่งคนชาติ หรือคนสัญชาติของตนเองไปรับโทษยังประเทศอื่น ดังปรากฏในข้อ 7 พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทย กับสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ พ.ศ. 2543 ซึ่งมีว่า

“ข้อ 7 สัญชาติ

1. รัฐภาคีไม่ผูกพันที่จะส่งคนชาติของตนข้ามแดน
2. หากไม่มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามวรรค 1 ของข้อนี้ เมื่อได้รับการร้องขอจากรัฐที่ร้องขอรัฐที่ได้รับการร้องขอจะต้องเสนอคดีนั้นให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนเพื่อดำเนินคดีต่อไปเพื่อความมุ่งประสงค์นี้ รัฐที่ร้องขอจะต้องส่งสำนวน ข้อมูล และพยานเอกสารหรือพยานวัตถุเกี่ยวกับคดีให้แก่รัฐที่ได้รับการร้องขอ ถ้ารัฐที่ได้รับการร้องขอต้องการเอกสาร หรือพยานหลักฐานเพิ่มเติม ให้ส่งเอกสาร หรือพยานหลักฐานดังกล่าวไปให้โดยไม่มีการเรียกค่าใช้จ่ายจากรัฐนั้น
3. แม้จะมีวรรค 2 ของข้อนี้ รัฐที่ได้รับการร้องขอไม่ต้องเสนอคดีนั้นต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนเพื่อดำเนินคดี ถ้ารัฐที่ได้รับการร้องขอไม่มีอำนาจศาลเหนือความผิดนั้น”

เช่นเดียวกับประเทศฟิลิปปินส์ที่กำหนดเรื่องกรณีสิทธิที่จะไม่ส่งคนชาติข้ามแดนไว้ในข้อ 6 พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ พ.ศ. 2527 ซึ่งมีว่า

“ข้อ 6 การส่งคนชาติข้ามแดน

1. ภาคีแต่ละฝ่ายมีสิทธิที่จะปฏิเสธการส่งคนชาติของตนข้ามแดน

2. ถ้าภาคีฝ่ายที่ได้รับการร้องขอไม่ส่งคนชาติของตนข้ามแดน ภาคีฝ่ายนั้นจะต้องเสนอคดีนั้น ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนเพื่อดำเนินคดีต่อไปตามคำร้องขอของภาคีฝ่ายที่ร้องขอเพื่อความมุ่งประสงค์นี้ ภาคีฝ่ายที่ร้องขอจะต้องส่งสำนวน ข้อสนเทศ และพยานเอกสารหรือพยานวัตถุที่เกี่ยวกับความผิดนั้นให้แก่ภาคีฝ่ายที่ได้รับการร้องขอ

3. แม้จะมีวรรค 2 ของข้อนี้ ภาคีฝ่ายที่ได้รับการร้องขอไม่ต้องเสนอคดีนั้น ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนเพื่อดำเนินคดี ถ้าเจ้าหน้าที่นั้นไม่มีอำนาจในคดีนั้น”

แต่อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าผู้กระทำความผิดเมื่อไปทำผิดนอกราชอาณาจักรแล้วจะไม่ต้องรับโทษทางกฎหมาย ความมุ่งหมายของการไม่ส่งคนชาติเพียงเพราะไม่ต้องการส่งคนสัญชาติตนเองไปรับโทษยังประเทศหรือรัฐอื่น รัฐเจ้าของสัญชาติยังมีอำนาจในการลงโทษทางอาญาแม้ความผิดจะเกิด นอกราชอาณาจักรก็ตามดังปรากฏในมาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 9¹⁶ ประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น

2.6 การปฏิเสธโดยพิจารณาจากเรื่องโทษประหารชีวิต

หากพิจารณาจากพระราชบัญญัติซึ่งอนุมัติการจากสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายที่ประเทศไทยได้กับประเทศอื่นใน 8 พระราชบัญญัติ มีเพียงสนธิสัญญาที่ประเทศไทยทำกับประเทศสหรัฐอเมริกา เท่านั้นที่กำหนดกฎเกณฑ์การไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีที่ทำส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปแล้ว ผู้ที่ถูกส่งตัวนั้นอาจได้รับโทษประหารชีวิตในประเทศผู้ร้องขอ ดังปรากฏในข้อ 6 พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2533 ซึ่งมีว่า

“ข้อ 6 โทษประหาร

ถ้าความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนถูกลงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายของรัฐที่ร้องขอได้ และไม่อาจถูกลงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายของรัฐที่ได้รับการร้องขอ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐ ที่ได้รับการร้องขออาจปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ เว้นแต่

ก. ความผิดนั้นเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายของรัฐที่ได้รับการร้องขอ หรือ

¹⁶ มาตรา 9 ประมวลกฎหมายอาญา

“เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 147 ถึงมาตรา 166 และมาตรา 200 ถึงมาตรา 205 นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร”

ข. เจ้าหน้าที่มีอำนาจของรัฐที่ร้องขอให้หลักประกันว่าจะเสนอแนะต่อผู้มีอำนาจจกัยโทษของรัฐที่ร้องขอเพื่อขอให้เปลี่ยนโทษประหารเป็นโทษที่เบากว่านั้นหากมีการลงโทษประหารชีวิต ในกรณีของสหรัฐอเมริกา เจ้าหน้าที่มีอำนาจได้แก่ฝ่ายบริหาร”

จากข้อบดังกล่าวเป็นสิทธิปฏิเสธในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีนี้อาจส่งไปแล้วต้องระวางโทษประหารชีวิต แต่หากเป็นกรณีความผิดในฐานะฆ่าคนตาย ก็อาจมีข้อยกเว้นให้รัฐที่ได้รับการร้องขอ จำเป็นต้องส่งได้ หรือรัฐที่ร้องขอให้ความเชื่อมั่นได้ว่าหากส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนมาแล้วจะต้องไม่ลงโทษถึงขั้นประหารชีวิต

อนึ่ง หากพิจารณาพบว่าประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Common Law มักตั้งเงื่อนไขเรื่องของโทษประหารชีวิตไว้เสมอ แต่อย่างไรก็ตามในแนวโน้มที่แต่ละประเทศเริ่มยกเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้น ในสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนในฉบับหลังจากนี้ น่าจะมีการตั้งเงื่อนไขเรื่องของการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน หากเป็นกรณีโทษประหารชีวิตมากขึ้น

บทสรุป

1. การปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นข้อยกเว้นของรัฐในการที่จะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเมื่อรัฐได้รับการร้องขอจากประเทศผู้ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน แม้ว่าจะระหว่างประเทศผู้ร้องขอและประเทศ ผู้รับคำร้องขอจะมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกันก็ตาม หรือแม้แต่ในกรณีประเทศไทย ซึ่งได้นำสนธิสัญญานั้นไปอนุวัติการเป็นกฎหมายภายในในระดับพระราชบัญญัติแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นสิทธิของประเทศไทยในฐานะของประเทศผู้รับคำร้องขอที่อาจปฏิเสธโดยอาศัยเหตุต่าง ๆ ที่บัญญัติและตกลงกัน ไว้ในสนธิสัญญาได้

2. การไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเกิดจากข้อตกลงระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ อาจมีการกำหนดเหตุแห่งการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนด้วยเหตุต่างๆ กันอันได้แก่ การปฏิเสธโดยพิจารณาจากฐานความผิด การปฏิเสธโดยพิจารณาจากการความผิดซึ่งละเมิดสิทธิมนุษยชน การปฏิเสธโดยพิจารณาจากหลักการไม่ลงโทษซ้ำ การปฏิเสธโดยพิจารณาจากคดี ซึ่งขาดอายุความและกระบวนการยุติธรรมภายในการปฏิเสธโดยพิจารณาจากเรื่องคนชาติการปฏิเสธ โดยพิจารณาจากเรื่องโทษประหารชีวิตเหล่านี้เป็นต้น

ซึ่งสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนเหล่านี้ได้มีการจัดทำเป็นกฎหมายในรูปพระราชบัญญัติ เพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขการตราของประเทศไทย และเนื้อหาของพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดนมีความแตกต่างกันไปตามที่ได้ตกลงไว้ในสนธิสัญญา ดังนั้นพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ พ.ศ. 2543 จึงไม่จำเป็นต้องมีเนื้อหาเหมือนกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2543

3. ข้อน่าสังเกตประการหนึ่งเกี่ยวเหตุที่จะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน พบว่าในบางเหตุนั้นทุกประเทศก็มีความเห็นเป็นไปในแนวทางเดียวกันที่ถือเป็นเหตุที่ทุกประเทศไม่กำหนดให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน เช่น ความผิดทางการเมือง หลักการไม่ลงโทษซ้ำ การไม่ส่งคนชาติไปรับโทษยังประเทศอื่น แต่มีเฉพาะบางเรื่องที่เป็นข้อยกเว้นเฉพาะไม่ได้กำหนดทุกรัฐ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้กำหนดประเด็นเรื่องความที่เกี่ยวกับเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ หรือความเห็นทางการเมืองของบุคคลเป็นเหตุที่จะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น หมายความว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถขอให้ไทยส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ในความผิดเหล่านี้ แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาก็กลับมีเหตุที่แตกต่างไปจากประเทศอื่นคือจะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีหากส่งผู้ร้ายข้ามแดนไปในโทษประหารชีวิตในขณะที่รัฐอื่นไม่มีเหตุดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

จุมพต สายสุนทร. (2552). **กฎหมายระหว่างประเทศเล่ม 1.** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

จตุรนต์ ธีระวัฒน์. (2555). **กฎหมายระหว่างประเทศ.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์. (2555). **คำอธิบายพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551**
หลักกฎหมายและทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

ประสิทธิ์ เอกบุตร. (2551). **กฎหมายระหว่างประเทศ สนธิสัญญา เล่ม 1.** (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักร
กัมพูชา พ.ศ. 2543

พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. 2533

พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชน

จีน พ.ศ. 2541

พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชน

บังกลาเทศ พ.ศ. 2543

พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตย ประชาชนลาว พ.ศ. 2543

พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐ

ฟิลิปปินส์ พ.ศ. 2527

พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐ

อินโดนีเซีย พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี พ.ศ.

2543 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2551). **พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551.**

กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ศาลอุทธรณ์. (2548). **การส่งผู้ร้ายข้ามแดน ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : เพชรรุ่งการ

พิมพ์.

อภิญา เลื่อนฉวี. (2554). **กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง.** กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

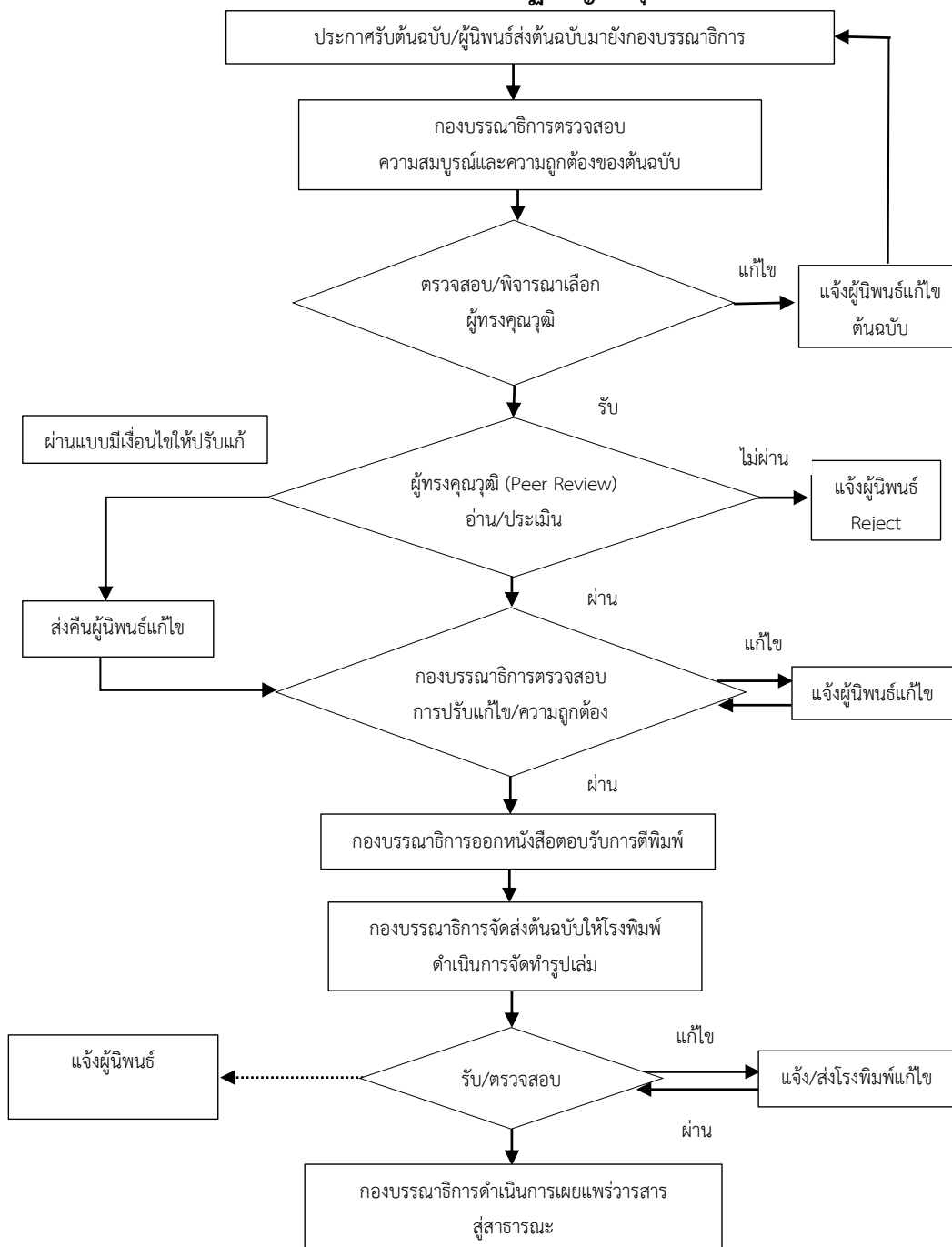
The Standard Team. (2019). “‘ฮาติม’ นักฟุตบอลบาหลีเรน ขึ้นศาลสู้คดีส่งผู้ร้ายข้ามแดน.”

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [www.msn.com/th-th/news/national/ฮาติม-นัก](http://www.msn.com/th-th/news/national/ฮาติม-นักฟุตบอลบาหลีเรน-ขึ้นศาลสู้คดีส่งผู้ร้ายข้ามแดน/ar-BBT8W4M)

[ฟุตบอลบาหลีเรน-ขึ้นศาลสู้คดีส่งผู้ร้ายข้ามแดน/ar-BBT8W4M](http://www.msn.com/th-th/news/national/ฮาติม-นักฟุตบอลบาหลีเรน-ขึ้นศาลสู้คดีส่งผู้ร้ายข้ามแดน/ar-BBT8W4M) สืบค้น 20 พฤษภาคม 2562.

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

หมายเหตุ : ระยะเวลา (จำนวนวัน) ที่ปรากฏในขั้นตอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์
เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

สถานที่ติดต่อ

งานวารสารวิชาการ สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี อาคาร พชรปัญญา ชั้น 3 ที่อยู่เลขที่ 70 หมู่ที่ 4 ตำบล หนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี รหัสไปรษณีย์ 71190 โทรศัพท์/โทรสาร 034-534072 E-mail : husokru.journal@gmail.com

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับทางกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ หากมีการใช้ตาราง ภาพหรือแผนภูมิของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของ

ลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน ที่ได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ การวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style)

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญ
ของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูล
เบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัด
เรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน
กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA
(American Psychological Association citation style)

3. บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ

บทความที่ทบทวนและรวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือใหม่ วารสารใหม่ และการ
แนะนำเครื่องมือใหม่ที่น่าสนใจหรือจากผลงานประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียงเรียงขึ้น โดยมี
การวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์เปรียบเทียบในบทความ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นการกล่าวถึงความเป็นมาที่จะนำไปสู่การนำเสนอ
เนื้อหาสาระของบทความ

3.2 เนื้อหา (Content) แยกตามประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ครอบคลุม พร้อมการ
อ้างอิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.3 บทสรุป (Conclusion) เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดอย่างชัดเจนและ
กระชับ

3.4 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA
(American Psychological Association citation style)

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ส่งด้วยตนเองทาง E-mail : husokrujournal@gmail.com ต้องประกอบด้วยแบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ พร้อมบทความต้นฉบับ ส่งมาที่ งานวารสารวิชาการ สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี อาคาร พัชรปัญญา ชั้น 3 ที่อยู่เลขที่ 70 หมู่ที่ 4 ตำบล หนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี รหัสไปรษณีย์ 71190 โทรศัพท์/โทรสาร 034-534072 กรณีบทความได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ จะแจ้งให้ผู้พิมพ์ส่งบทความต้นฉบับที่แก้ไขครั้งสุดท้าย พร้อมซีดีรอม (CD ROM) 1 แผ่น ทั้งนี้ผู้พิมพ์ต้องมีสำเนาเก็บไว้ด้วยเพื่ออ้างอิง

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้พิมพ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับทางกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร จะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้พิมพ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้พิมพ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ A4 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 19 เซนติเมตร (7.48 นิ้ว) และความสูง 26.50 เซนติเมตร (10.40 นิ้ว) โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและล่าง 3.00 เซนติเมตร (1.18 นิ้ว) ด้านซ้ายและขวามือ 2.50 เซนติเมตร (0.98 นิ้ว)

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือเนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 ท้ายกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ตัวธรรมดา

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 ตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข¹ เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข¹ กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน ขนาดตัวอักษร 14 ชนิด ตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 18 ตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ

1.14 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้คำอธิบายอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ คำอธิบายให้อยู่ด้านล่าง

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	20	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Foodnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา

2. การเขียนเอกสารอ้างอิง

ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association citation style) หากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. (and others) โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.1 หนังสือ (Book)

ชื่อ/นามสกุลผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อหนังสือ**.// ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).// เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.
Author.// (Year of Publication).// **Title of Book**.// Edition of Book.// Place of
Publication.// Publisher Name.

ตัวอย่าง

กุสุมา รักขมณี. (2534). **การวิเคราะห์วรรณคดีไทยตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ชำนาญ รอดเหตุภัย. (2553). **การวิจัยทางภาษาไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Goodwin-Gill, Guy S. (2006). **Free and Fair Election : New Expanded Edition**. Geneva : Inter Parliamentary Union.

หมายเหตุ : พิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องระบุ แต่ถ้าพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป ให้ระบุจำนวนครั้งที่พิมพ์ต่อ จากชื่อหนังสือ

2.2 รายงานทางวิชาการ

ชื่อ/นามสกุลผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อเรื่อง**.// เมืองที่พิมพ์.// หน่วยงานที่เผยแพร่.
Author.// (Year of Publication).// **Title**.// Edition of Book.// Place of
Publication.// Publisher Name.

ตัวอย่าง

อัคราพร สุขทอง. (2558). **การพัฒนาเทคนิคการสอน "เรียมอันเร" จากภูมิปัญญาชาวบ้าน สุนทร**. สุนทร : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุนทร

Hickman, George A. (2010). **The Management of Teaching for Quality Improvement Chiang Mai Thailand**. Chiang Mai : Chiang Mai University.

2.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้เขียน.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/บัณฑิต, มหาบัณฑิต,
ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//Publisher
Name.

ตัวอย่าง

ฐมนต์ปวีร์ เพชรรัตน์. (2555). การสำรวจความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อประเมิน
ตำราเรียนในการฝึกอบรมภาษาอังกฤษของพนักงานสายงานปิโตรเลียมนอกชายฝั่ง.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษา
นานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Mei, Y. R. (2012). Error Analysis of Vietnamese Students in “Gei” Sentences
and Teaching Suggestions. Master Thesis of Chinese international
education Zhejiang University.

2.4 รายงานการประชุม

ชื่อ/นามสกุลผู้เขียน.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ในชื่อรายงานการประชุม.//วันเดือนปีที่
จัด.//เลขหน้า.//สถานที่.//สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”//In Title.//Date of
Publication.//page.//Place of Publication.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

วิสูตร อยู่คง (2537). "การฟื้นตัวของป่าชุมชนดงใหญ่." ในการบรรยายเรื่องการฟื้นฟูป่าโดย
ช่วยต้นไม้ให้สืบพันธุ์ตามธรรมชาติ. วันที่ 11 เมษายน 2537. หน้า 10-11.
กรุงเทพฯ : ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชน.

Paitoon Sinlarat. (1995). "Success and Failure of Faculty Development in Thai
University." In Preparing Teachers for all the World's Children : An Era
of Transformation Proceedings of International Conference, Bangkok.
pp. 217-233. Bangkok : UNICEF.

2.5 วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้เขียน.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//“ชื่อบทความ.”//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์)/:/เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//“Title of Article.”//Name of Journal.//Year (Volume)/:/page.

ตัวอย่าง

ณัชชานุช พิชิตรนารัตน์. (2561, มกราคม-มิถุนายน). “การทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี.” วารสารสหวิทยาการวิจัย. 7(1) : 71-81.

Gere, A. R. (2018). “Writing and Conceptual Learning in Science.” Journal of Written Communication. [36\(1\)](#) : 99-135.

2.6 หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้เขียน.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//“ชื่อบทความ.”//ชื่อหนังสือพิมพ์.//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//“Title of Article.”//Name of Newspaper.//page.

ตัวอย่าง

เสกสรร กิตติวีสิน. (2555, ตุลาคม 17). "หลังสู้ฟ้า-หน้าสู้ดิน." มติชน. หน้า 6.

Jewell, Mark. (2006, November 7). "Silent Aircraft' Spreads its Wings." Bangkok Post. p. B5.

2.7 สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ/นามสกุลผู้เผยแพร่.//(ปี).//“ชื่อบทความ.”//[ประเภทสื่อที่เข้าถึง].//เข้าถึงได้จาก:/แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่เว็บไซต์//สืบค้น/วัน/เดือน/ปีที่สืบค้น.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”//[Online].//Available:/Name of website.//Retrieved/Date of Publication.

ตัวอย่าง

สิริรัตน์ เกิดสม. (2552). “การพัฒนาทักษะการเขียนมาตราตัวสะกดแม่ ก กา โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://203.155.220.242/watthongnoppakun/sirirut.pdf> สืบค้น 10
กรกฎาคม 2559.

Wright, S. (2011). “Why Writing Skills Are More Important Than Ever?.” [Online].
Available : http://study.com/articles/WhyWriting_Skills_are_More_Important_Than_Ever.html Retrieved December 15, 2018.

2.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์. //(ปี,/เดือน/วันที่). //ตำแหน่ง(ถ้ามี). //สัมภาษณ์.

Name of Interview. //(Date of Publication). //position. //Interview.

ตัวอย่าง

ณรงค์เดช รัตนานนท์เสถียร. (2558, กุมภาพันธ์ 14). อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กาญจนบุรี. สัมภาษณ์.

Waterworth, Peter. (2003, December 1). Principal lecturer, Deakin University.
Interview.

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาไทย)

.....
.....

ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาอังกฤษ)

.....
.....

ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย) (นาย/นาง/นางสาว)

.....
.....

ชื่อผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ) (Mr./Mrs./Miss)

.....
.....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อผู้เขียนได้สะดวก)

เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ถนน ..... แขวง/ตำบล .....

อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์.....

E-mail .....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

- เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว
- เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุ ดังนี้

ผู้ร่วมคนที่ 1. (ภาษาไทย) (นาย/นาง/นางสาว) .....

(ภาษาอังกฤษ) (Mr./Mrs./Miss) .....

เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ถนน ..... แขวง/ตำบล .....
อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์.....
E-mail .....

ผู้ร่วมคนที่ 2. (ภาษาไทย) (นาย/นาง/นางสาว) .....
(ภาษาอังกฤษ) (Mr./Mrs./Miss) .....

เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ถนน ..... แขวง/ตำบล .....
อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์.....
E-mail .....

หมายเหตุ: กรณีมีผู้ร่วมมากกว่า 2 คน ให้แนบข้อมูลผู้ร่วมผลงานด้วย

โดยบทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณา
ตีพิมพ์ในวารสารอื่น ภายใน 90 วัน นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความนี้

ลงชื่อ..... ผู้ส่งบทความ
(.....)

วันที่.....เดือน ..... พ.ศ. ....

ผ้าทอกะเหรี่ยง

ผ้าทอกะเหรี่ยง จัดเป็นงานช่างฝีมือประเภทผ้า และผลิตภัณฑ์จากผ้า ที่นิยมทำกันมานาน ในชุมชนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงแทบทุกบ้าน โดยจะทอด้วยเครื่องทอผ้าแบบที่เอว มีลักษณะ พิเศษสามารถเคลื่อนย้าย ไปทอในที่ต่าง ๆ ได้ง่าย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

บทความวิจัย

ผลของความวิตกกังวลต่อสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

พิศุทธิ์สยาม งวงคำนาม วิลินวรรณ แสงพวง และนิภาพร โยวัง.....

การศึกษาความต้องการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากร

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี

กานต์สินี ช่วยเพ็ญชัยภัทร และกรรณิการ์ พันทอง.....

พิธีกรรมเล่นเรือกับการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชุมชนชาวไทยทรงดำ ตำบลพระแท่น

อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

จักษุมาลัย วงษ์ท้าว.....

วิเคราะห์การใช้ภาษาพูดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์

วรรณรศ โฉมขวัญ.....

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตอาสากับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

รัตติกาล จุลเสน ชัชวาล แอ่อมหล้า และสมคิด ดวงจักร์.....

ศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียนจากหนังสือชุดนิทานพื้นบ้านในประชาคม

เศรษฐกิจอาเซียน

ชนิษฐา โอบุญน้อย และพาณี ศรีวิภาต.....

แนวทางการขับเคลื่อนสุขภาวะสังคมของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน

ศิริธร อรไชย.....

บทความวิชาการ

การปฏิเสธรหัสผู้ร้ายข้ามแดน : กรณีศึกษาสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่ได้รับการอนุวัติการ

ทรงวุฒิ สารสาริน.....